

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA

Studijní program: Ekonomika a management
Studijní obor: 6208V097 – Řízení a ekonomika podniku

**Komunální podniky - jejich cíle a fungování
v moderní ekonomice**

Dizertační práce

Autor: Ing. Filip Petrách
Školitelka: doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.

České Budějovice, 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem dizertační práci na téma „Komunální podniky – jejich cíle a fungování v moderní ekonomice“ vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v dizertační práci.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění souhlasím se zveřejněním své dizertační práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 22. 7. 2013

Ing. Filip Petrách

Poděkování

Rád bych zde poděkoval školitelce doc. Ing. Ivaně Faltové Leitmanové, CSc. za cenné rady a vedení této dizertační práce.

Dále bych rád poděkoval všem členům Katedry ekonomiky, Ekonomické fakulty, Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za připomínky a návodné rady a konzultace, a doc. Ing. Tomáši Mrkvičkovi, Ph.D. za konzultace v oblasti statistiky.

V neposlední řadě bych rád poděkoval své rodině za trpělivost a podporu při psaní této dizertační práce.

ABSTRAKT

PETRÁCH, F. Komunální podniky – jejich cíle a fungování v moderní ekonomice. České Budějovice, 2013. 137 s. Ekonomická fakulta. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí dizertační práce doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.

Předkládaná dizertační práce se zabývá komunálními podniky v kontextu jejich cílů a fungování v moderní ekonomice. Hlavním cílem práce je posouzení vybraných aspektů poskytování veřejných statků/služeb na příkladu shromažďování a sběru odpadu v kontextu institucionálního zajištění na území České republiky.

Autor se v aplikační části zaměřil nejdříve na obecný vývoj komunálních podniků od roku 1993 s důrazem na časovou řadu 2002 – 2012 na území ČR. Dále byl zkoumán vzorek podniků s hlavní činností kategorie 38110 dle klasifikace CZ-NACE Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v kontextu vybraných finančních ukazatelů v závislosti na právní formě podnikání a formě vlastnictví. Rovněž zde byly statisticky analyzovány vazby mezi ukazateli. Z geografického hlediska byly zkoumány proměnné charakterizující rovnoměrnost rozmístění těchto podniků na území ČR.

Klíčová slova: komunální podnik, veřejný statek/služba, shromažďování a sběr odpadů.

ABSTRACT

PETRÁCH, F. Municipal enterprises – their objectives and functioning in a modern economy. České Budějovice, 2013. 137 pgs. Faculty of Economics. University of South Bohemia in České Budějovice. Thesis supervisor: doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.

This thesis deals with the municipal enterprises in the context of their objectives and functioning in a modern economy. The main goal of this work is the assessment of the selected aspects of the provision of public goods / services on the example of the waste collection in the context of the institutional arrangements in the Czech Republic.

In the application part of the thesis the author, at first, focuses on the general development of municipal enterprises in the Czech Republic since 1993 with an emphasis on the period from 2002 to 2012. Furthermore, there was examined the sample of companies with a main activity of the category of 38110 according to CZ-NACE classification Collection of non-hazardous waste in the context of selected financial indicators depending on the legal form of business and ownership. Also, there were statistically analyzed links between indicators. From a geographic point of view, there were examined the variables characterizing the uniformity of the distribution of these enterprises in the Czech Republic.

Key words: municipal enterprise, public good / service, waste collection.

OBSAH

1. Úvod.....	1
2. Literární rešerše	3
2.1. Instituce.....	3
2.2. New Public Management.....	10
2.2.1. Charakteristika a vývoj New Public Managementu	10
2.2.2. Nástroje a přínosy New Public Managementu	14
2.3. Public Private Partnerships (PPP).....	20
2.3.1. Public Private Partnerships versus Contracting	25
2.3.2. PPP a odpovědnost.....	26
2.4. Komunální podniky	28
2.4.1. Charakteristika komunálních podniků	28
2.4.2. Veřejné služby	33
2.4.2.1. Rozdělení a nakládání s komunálním odpadem	42
2.4.3. Efektivita.....	47
3. Vymezení cílů, hypotéz a použitých metod.....	54
4. Výsledky a diskuse	63
4.1. Struktura právnických subjektů na území České republiky.....	64
4.2. Podniky v komunálním vlastnictví na území České republiky.....	66
4.3. Případová studie – právnické osoby kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných na území ČR.....	74
4.3.1. Vybrané finanční ukazatele podniků v odvětví shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných.....	89
4.3.2. Vybrané finanční ukazatele podniků v komunálním vlastnictví v odvětví shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných	93
4.3.3. Korelační analýza vybraných ukazatelů komunálních podniků odvětví shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v letech 2007 a 2011	100

5. Závěr	105
6. Summary	114
7. Návaznost na grantové projekty	118
8. Použitá literatura	119
9. Seznam použitých obrázků, grafů a tabulek	131
9.1. Seznam obrázků	131
9.2. Seznam grafů	132
9.3. Seznam tabulek	134
10. Přílohy	136
10.1. Seznam příloh	136

1. Úvod

Česká republika prodělala po roce 1989 značné množství změn v hospodářské a společenské oblasti a v neposlední řadě také v oblasti legislativy v rámci transformace centrálně plánované ekonomiky.

V kontextu transformačního procesu začínají v rámci tržní ekonomiky vystupovat podnikatelské subjekty v soukromém vlastnictví. V ekonomice dochází k tržním selháním, pokud není možné při působení tržních sil dosáhnout tržní rovnováhy s rovnovážným množstvím a cenou statků či služeb. Pokud dojde k tržnímu selhání, vstupuje na trh sektor veřejný, který pomocí institucí zajistí poskytování statků a služeb, které nejsou soukromým sektorem dostatečně zprostředkovány, a je možné tyto statky zároveň označit jako statky a služby veřejné, v rámci veřejného financování, v tomto případě je působení veřejného sektoru důsledkem tržního selhání. Situace tržního selhání existuje rovněž v opačném smyslu, kdy k tržnímu selhání dochází v důsledku existence statků, které nemají znaky statků veřejných, ale přesto jsou veřejným sektorem poskytovány, zde je existence veřejného sektoru příčinou. Tato situace ovšem úzce souvisí s vymezením soukromých a veřejných statků. Přičemž SAMUELSON a NORDHAUS (1991) specifikují veřejné statky jako „*ekonomické aktivity – nesoucí společnosti větší nebo menší užitek – které není možné efektivně ponechat soukromému podnikání*“. STIGLITZ (1997) uvádí dvě základní vlastnosti čistých veřejných statků – nevylučitelnost ze spotřeby a nulové mezní náklady. V případě, že se spotřebitel statku či služby podílí na jeho financování, jedná se o statek veřejný – smíšený (HUNČOVÁ, 2010).

Dizertační práce je zaměřena na vývoj a fungování institucí, které jsou zřizované a vlastněné veřejným sektorem. V současné době se čím dál více setkáváme s neefektivním hospodařením s veřejnými prostředky a tento problém se týká také obchodních společností, jejichž zřizovatelem je státní správa, či územní samospráva, jinak označované také jako podniky komunální, respektive podniky v komunálním vlastnictví. Primárním cílem komunálních podniků je zajištění služeb pro občany žijící v municipalitě, nikoliv však maximalizace zisku, což často vede k neefektivnímu využívání právě již zmiňovaných veřejných peněžních prostředků.

V textu je v kontextu institucionálního zajištění statků a služeb věnována pozornost vývoji a charakteristice právnických osob s důrazem na právnické osoby v komunálním vlastnictví na území České republiky. Druhým stěžejním pilířem této práce je analýza fungování podniků v soukromém versus komunálním vlastnictví s hlavní činností kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných dle klasifikace CZ-NACE se zaměřením na aktuální fázi hospodářského cyklu.

Z výše uvedených důvodů je dizertační práce zpracována interdisciplinárním přístupem mikroekonomické a makroekonomické teorie v kontextu s teoriemi hospodářské politiky a právních disciplín. Z mikroekonomického pohledu se autor orientuje na chování tržních subjektů, které participují na uvedené problematice. Z makroekonomického hlediska se jedná o projevy a dopady, které lze doložit prostřednictvím získaných dat. Z výsledků je možné dokumentovat dopady realizace praktické hospodářské politiky státu. Ta se mimo jiné značně odráží rovněž v zákonodárném procesu při vytváření patřičných legislativních norem v oblasti ochrany a tvorby životního prostředí, ekonomické efektivity veřejných výdajů na zajištění veřejně poskytované služby.

2. Literární rešerše

2.1. Instituce

Instituce začaly získávat na významu v ekonomii před více než sto lety. Jedním ze zakladatelů směru označovaného jako institucionalismus je považován Thorstein B. Veblen s knihou s názvem *The Theory of the Leisure Class: An Economic Study of the Evolution of Institutions*, která byla vydána již v roce 1899. Tato teorie vychází dle SOJKY (2000) z přesvědčení, že instituce hrají v ekonomii zásadní roli pro dosahování určité ekonomické výkonnosti a při utváření ekonomického chování lidí. Zároveň se instituce v čase samy mění a dochází u nich k reakci na působení ekonomických činitelů. John R. Commons reprezentuje zakladatele institucionalismu s orientací na právní směr, na rozdíl od Veblena, jehož pojetí je charakterizováno jako sociálně-psychologické (ŽÁK, 2007).

SOJKA (2000) poté uvádí tyto charakteristické rysy:

- instituce jsou hlavním předmětem zkoumání a jsou široce pojímány (např. společenská uspořádání, normy chování, pravidla, organizace, právní normy),
- k procesu evoluce institucí dochází v důsledku přirozeného vývoje v kombinaci s lidskými zkušenostmi v dosahování cílů,
- mohou existovat rozdílné cíle u ekonomické činnosti a ekonomických institucí,
- instituce jsou zkoumány se zaměřením na řešení problémů.

Instituce dosahují výrazného vlivu rovněž v rámci sektorového členění ekonomiky na sektor veřejný a soukromý. POSPÍŠIL (2011) uvádí, že sladění požadavků celé společnosti a soukromých subjektů prostřednictvím tržního mechanismu je obtížné. V tomto případě jsou zde veřejné instituce, respektive veřejný sektor, který zasahuje v případě tržních selhání. V těchto případech zasahuje veřejná politika a stát se svými nástroji, které je možné označit rovněž jako instituce. Ve veřejném sektoru na území České republiky působí řada institucí, z nichž je možné jmenovat především Parlament České republiky s rolí zákonodárného orgánu, a vládu České republiky s funkcí exekutivního orgánu. Vláda je v tomto případě odpovědná za realizaci přijatých zákonů a plnění přijatého vlastního programu. Dále vytyčuje vládní program na dané období, formuluje cíle jednotlivých veřejných politik, vytváří dokumenty vedoucí k realizaci

cílů, transformuje je do podoby veřejných vývojových programů a předkládá v parlamentu návrhy na způsob jejich financování (OCHRANA, PAVEL, VÍTEK a KOL., 2010).

Instituce představují psaná a nepsaná pravidla, normy a omezení, která zmírňují lidskou nejistotu a zároveň se zaměřují na prostředí. Toto vše zahrnuje: 1. psaná pravidla a dohody, která upravují smluvní vztahy a vzájemnou kontrolu; 2. ústavy, zákony a pravidla, kterými se řídí vláda, státní správa, finanční instituce a společnost v širším smyslu; 3. nepsaná pravidla vedení, chování a důvěry. Různá organizační uspořádání představují různé způsoby vládnutí, které podporují produkci a směnu. Patří sem: 1. trhy, firmy a kombinace forem, které se zaměřují na rozvoj subjektů s cílem usnadnit vzájemnou transakci; 2. smluvní opatření, která poskytují rámec pro organizování aktivit, stejně jako 3. rysy chování, které jsou základem stanovených opatření. (NORTH 1990, WILLIAMSON 2000).

KASPER (2002) člení instituce z hlediska vzniku a vynutitelnosti, viz. Tabulka 1.

Tabulka 1 – Klasifikace institucí

			Vznik	
			spontánní decentralizovaná evoluce uvnitř společnosti	navržená a vnucená zvenčí (politickou) autoritou
			Interní instituce	Externí instituce
Vynutitelnost	<i>spontánní decentralizová ná a zpětná vazba</i>	Neformální instituce	zvyky a dobré způsoby sankcionované sociálně způsobem oko za oko nebo vyloučením ze společnosti	občasné porušení hierarchie výše postavených pravidel, které je penalizováno morální domluvou nebo veřejnou kritikou (např. vynucování „politické korektnosti“) – vyskytují se zřídka
	<i>sankční procedury s rodinným charakterem</i>	Formální instituce	kodex profesního chování, který je spravován určitým orgánem – např. klubová pravidla	právní řád, který je vynucován pomocí soudních a policejních procedur

Zdroj: KASPER (2002)

„Formální omezení (zjednodušeně řečeno zákonné) mohou nabýt trojí podoby:

- *politických pravidel, tj. struktura politického zřízení a vlády,*
- *ekonomických pravidel, tj. vlastnických práv,*

- *smluv, tj. jakých si shod a dohod o směně odvozující se od vlastnických práv.*¹

Neformální omezení jsou sociálně přenášené informace, které jsou součástí kultury. Jedná se o zvyky, tradice, budování sociálních sítí např. na rodinném a příbuzenském základě a jiná témata spadající do oblasti antropologie. Neformální omezení mohou být:

- *rozšířením, rozpracováním a modifikací formálních pravidel,*
- *sociálně sankcionovanou normou chování (viz. např. gentlemanské chování),*
- *vnitřně vynucovanými pravidly chování.*“ (ŽÁK, 2007, s. 186, 187).

Vzájemnou vazbu lze rovněž nalézt mezi institucemi a státem, kdy jsou tyto instituce označovány jako politické. Tato forma institucí hraje důležitou úlohu při ovlivňování výše transakčních nákladů.

Politické instituce a stát

Výše transakčních nákladů závisí na institucionálním nastavení a politické instituce tím pádem patří mezi nejdůležitější faktory, které formují toto nastavení (COASE, 1988). Politické instituce mohou sehrát důležitou roli při snižování transakčních nákladů zlepšováním předpokladů pro dodržování práva a vymahatelnosti smluvních kontraktů (NORTH, 1997). PAVEL (2006b) řeší transakční náklady na straně veřejných zakázek. Vychází ze tří předpokladů institucionální ekonomie, kterými jsou:

- existence oportunistu, který se vyskytuje při jednání ekonomických subjektů na rozdíl od neoklasické mikroekonomie, kde dochází k dodržování smluvních závazků bez komplikací,
- omezená racionalita,
- specifčnosti aktiv.

¹ Politické instituce jsou pravidla pro politické procesy (volební cykly, hlasovací procedury, pravidla pro zakládání a fungování politických stran, vztahy mezi politiky a byrokracií v modelu zastupování apod.), ekonomické instituce usměřují ekonomické procesy (definují vlastnická práva, usměřují směnu, vytvářejí podmínky pro vstup a výstup z a do odvětví, otevírají trhy apod.).

Regulace

Mezi funkci institucí je možné zařadit regulaci, která má své zastoupení rovněž při řešení problematiky omezených zdrojů v kontextu oportunistického chování jednotlivců.

SPILLER a TOMMASI (2005) tvrdí, že institucionalisté odmítají tradiční pohled na případy, kdy jediným problémem regulačního nástroje je oportunistické (příležitostné) chování regulované firmy, a na místo toho přiklání svou pozornost k oportunismu politiků. Oportunismus vlád je všeobecný problém, ale obzvláště významný je pro chudé země, které nemají dostatečné instituce pro prosazování státních zakázek, a hrozí zde nestabilita při změně režimu.

LIBECAP (2005) zkoumá státní regulaci takových zdrojů, u kterých neexistují soukromá vlastnická práva. Tyto volně přístupné zdroje a common-pool zdroje, jako je rybolov, podzemní vody, atmosféra atd. často požadují určitý způsob regulace soukromého přístupu k jejich dostupnosti a použití, aby se zabránilo nadměrnému využívání, respektive plýtvání těmito zdroji.

Naproti tomu ALSTON a MUELLER (2005) řeší účinnost a funkci role státu v oblasti regulace u zdrojů, kde soukromá vlastnická práva existují a jsou definovatelná. Dřívější teorie říkají, že omezenost a vzácnost zdrojů by měla vést k vytvoření ochrany vlastnických práv a tím i vytvořit požadavek ze strany vlastníků vůči státu, aby jim tuto ochranu zajistil. Stát má v tomto ohledu ve srovnání se soukromými vlastníky všeobecně lepší možnost srovnání, prosazování a vynucování formálních vlastnických práv.

Charakteristickým znakem nové institucionální ekonomie je její zájem o to, jak a proč se liší chování ex post od pravidel, předpokladů a dohod. BENHAM (2005) demonstruje, jaké může mít regulace důsledky, které v neoklasických modelech nebyly uváženy či předvídaný. Regulace může vést ke „zlegalizování“ činností způsobem, jako je například záměna neregulovaného zboží za regulované, nebo směna v podobě barterového obchodu, nebo změna organizace trhu v reakci na regulaci ovlivňující zvýšení či snížení cen. Regulace také podněcuje řadu nelegálních reakcí, jako například aktivity ležící mimo rámec zákona nebo korupci.

Institucionální změny

Instituce a jejich změny se odvíjí od různých situací dle specifík dané země a její úrovně. NORTH (1990) uvádí dva hlavní zdroje institucionálních změn, kterými jsou:

- změna relativních cen,
- změna preferencí.

V prvním případě dochází k narušení institucionální rovnováhy a vytváří se nový prostor a podmínky pro nová vyjednávání, která se pokouší o změnu smluv, které jsou začleněny v určité hierarchii pravidel a tímto dochází k jejich změně. V druhém případě je výsledek podobný. V případě vysokých potenciálních zisků ze změny pravidel dochází k vytváření zprostředkovatelských organizací, které mají útočný i obranný lobbyistický charakter a zároveň zasahují mezi politické orgány a ekonomické organizace (ŽÁK, 2007).

SHIRLEY (2005) řeší dvě základní otázky: proč tak malé množství zemí je schopno vytvářet a udržovat instituce podporující růst, a jak se mohou instituce měnit, aby růstu napomáhaly namísto toho, aby růst potlačovaly. V tomto kontextu hraje významnou roli rozvoj v jednotlivých zemích. Rozvinuté země jsou v tomto ohledu spíše výjimkou, nikoliv pravidlem. Přestože jsou vynakládány miliardy dolarů a hodiny poradenství, většina zemí není schopna udržet a podporovat stabilní růst a pokrok. Rozšiřující se pokrok také ukázal, že slabé, chybějící či nepružné instituce jsou příčinou zaostalosti. Další vysvětlující prvky vývoje, jako jsou investice, technologická inovace nebo roky vzdělávání nekoreluje s vyšší rychlostí ekonomického růstu (ESTERLY, 2002). Naproti tomu, regresní analýza napříč zeměmi dokazuje vysokou a statisticky signifikantní korelaci mezi institucionálními proměnnými a růstem. Zde index institucionální kvality předčí geografické rozložení či obchod při vysvětlení ekonomického růstu (RODRIK, 2002).

KASPER (2002) kategorizuje instituce a institucionální inovace mezi jednotlivé vrstvy sociálního vývoje, viz. Tabulka 2.

Tabulka 2 – Sociální institucionální a ekonomický vývoj společnosti

Vrstva sociálního vývoje	Příslušné institucionální inovace	Typické organizace a projevy
Kmen	Osobní vůdcovství; silou vynucené sankce a odkaz na něco vyššího	Rodina, tlupa; sdílení zvyků, vyrovnanost sil, využívání zdrojů přírody (lov, zahradničení)
Místní (vesnická) směna	Vnitřní instituce; reputace; exkluze	Rodinná síť, kluby, obecný lid; tvorba bohatství (zemědělství, chov), barter
Regionální směna	Vnitřní, neformální instituce, některé externě zajištěny	Systém loajality, osobní úvěry a směna; kovové peníze; zprostředkovatelé; manufaktury; bazary; obchodní města; pravidelné trhy
Vzdálená (národní) směna	Centralizované externí instituce; ochrana vlastnických práv; neosobní kontakty; přímá kontrola	Neosobní trhy; specializované distribuční sítě; kryté peníze; neosobní finanční zprostředkovatelé; průmysl; sériová výroba; zákony, soudy, plánovači a regulátoři
Globální obchod a investice	Decentralizované neformální a formální instituce; vnější konkurence, nepřímé pobídky; mobilita; otevřenost	Globální sítě, konkurence práva; společnost vědění; bezhotovostní směna; globální směna zboží i akciové trhy; neustálé inovace; globální značka; flexibilní výroba

Zdroj: KASPER, 2002

SHIRLEY (2005) říká, že pro dosažení rozvoje potřebují země institucionální systém (rámec) pro podporu tržní ekonomiky, který bude zahrnovat dva odlišné a ne zcela nutně se doplňující soubory institucí. První skupinou jsou takové instituce, které podporují směnu tím, že se snaží snižovat transakční náklady a podporovat důvěru. Druhá skupina by měla být reprezentována institucemi, které ovlivňují stát a významné hráče na trhu při ochraně soukromého vlastnictví u osob, namísto jejich vyvlastnění. První skupina institucí se zabývá dodržováním smluv a mechanismy jejich vymáhání, normami a pravidly, a návyky a přesvědčení upřednostňující sdílení hodnot. Do druhé skupiny spadají instituce, které jsou reprezentovány ústavy zabývající se volebními a hlasovacími pravidly, zákony upravující vzdělávání a normami motivující občany, aby zákony dodržovali a zároveň se podíleli na monitoringu vlády. Tam kde je ochrana vlastnických práv nedostatečná a transakční náklady jsou vysoké, tam budou investice směřovány do aktivit s vysokými výnosy. V takovýchto společnostech jednotlivci pravděpodobně dosahují vyšších výnosů z rent pomocí ovlivnění v politickém prostředí, než aby investovali do výroby, inovace či vzdělání. Dnešní rozvíjející se země musí vytvořit takové instituce, které budou podporovat trh ve zvláště obtížných podmínkách, aby mohli konkurovat v celosvětovém měřítku vyspělým zemím (NORTH, 2005).

Na místech, kde instituce budou zvyšovat jistotu, že obchody, smlouvy či kontrakty budou dodrženy a majetek bude chráněn, jednotlivci budou ochotnější se specializovat, investovat do rizikovějších aktiv a budou provádět komplexnější a složitější transakce a shromažďovat a sdílet znalosti a dovednosti (NORTH, 1990). Samotné dodržování kontraktů a ochrana majetku a vlastnických práv však nestačí. V oblastech, kde většina obyvatel nemá přístup ke vzdělání nebo ke zdravotnickým službám a nemá prostředky na investování (tak jak tomu je v dnešní době v málo rozvinutých zemích), je specializace obtížná a nepravděpodobná. Naopak v oblastech, kde je specializace dosaženo, se znalosti a dovednosti dají využít a šířit v širokém okruhu (HAYEK, 1979). Stále více komplexnější instituce a organizace, jako jsou vědecké normy, sítě profesionálů, univerzity atd., jsou potřebné k integraci výrobních znalostí a dovedností. Bez těchto integračních institucí by byly výnosy z investic každého jednotlivce nižší proto, že ztráta vlivem externalit je způsobena znalostí (skutečností) toho, že členové společnosti získali (SHIRLEY, 2005).

ENGERMAN a SOKOLOFF (2005) souhlasí s tím, že instituce jsou důležité pro ekonomický rozvoj, ale dodávají, že instituce se vnitřně přizpůsobují změnám různých výchozích podmínek a okolností. Argumentují tím, že kolonisté z Velké Británie a Španělska přišli do Nového světa s podobnými podmínkami, ale výsledkem toho byl vznik odlišných institucí. Pokud instituce působí opravdu endogenně, potom ti, kteří tvrdí, že instituce působí výraznými efekty na ekonomický růst, musí čelit otázce obhájení svých tezí. Zastánci institucionálních faktorů růstu čelí otázkám, proč velmi rozdílné institucionální struktury vedou k podobnému růstu a naopak proč velice podobné instituce dosahují rozdílných výstupů. ENGERMAN a SOKOLOFF (2005) naznačují, že to, na čem závisí růst, není pouze určitá institucionální struktura, ale záleží spíše na nastavení jednotlivých institucí a na tom, jak dané instituce dokáží reagovat na měnící se podmínky a přizpůsobit se jim.

Změna a transformace institucí je z časového hlediska velice pomalá a zdlouhavá. MURELL (2005) však zastává názor, že výjimkou mohou být transformující se země a to především z důvodu politické shody a nutnosti existence a transformace daných institucí. Příkladem mohou být transformující se země ve východní Evropě, kde došlo k rapidnímu zlepšení funkce a fungování institucí. Důležitou roli zde hrál také tlak ze strany voličů a podnikatelů, ale v konečném výsledku to byli právě politici a státní

úředníci, kteří navrhovali a schvalovali konečnou strukturu a organizaci institucí v těchto zemích.

2.2. New Public Management

2.2.1. Charakteristika a vývoj New Public Managementu

Instituce se vyskytují tedy ve veřejném i soukromém sektoru. V případě veřejného sektoru může docházet k neefektivnímu fungování a využívání zdrojů. Ke zlepšení této situace může napomoci New Public Management, který obsahuje nástroje a postupy k tvorbě nových institucí a ke zefektivnění institucí stávajících.

HUGHES (2008) říká, že neexistuje žádná klíčová teoretická definice New Public Managementu ani jednoznačný směřodatný výklad tohoto termínu. New Public Management se obzvláště mění v definičním významu a právě to je hlavní slabinou využívání tohoto označení.

BEHN (2001) definuje New Public Management jako komplexní sadu taktických postupů a strategií, které se snaží o zvýšení výkonnosti veřejného sektoru (zkvalitnění schopnosti jednotlivých vládních úrovní a jejich vzájemné spolupráce vedoucí k viditelnému zlepšení výsledků), a vidí jej jako celosvětový fenomén, který je však nutné přizpůsobit specifikům dané země.

Tento přístup řízení je významným souborem řídicích technik aplikovaných ve veřejné správě s využitím chování a kritérií působících v sektoru soukromém. Příčinou zaváděním tohoto směru byl tlak na zlepšení působení veřejné správy a zlepšení její efektivnosti. New Public Management je využíván zeměmi, které se snaží modernizovat a transformovat jejich veřejný sektor. Předpoklady a myšlenky New Public Managementu se staly významnými prvky při vládních diskusích vyspělých ekonomik a především pak roste jejich význam v rozvojových zemích (LAPSLEY, 2009).

Po rozšíření tohoto nástroje ve Velké Británii byl New Public Management aplikován dále na Novém Zélandu, v Austrálii a Spojených Státech. Tyto země poté udávaly tempo ve vývoji tohoto směru. Na základě úspěšných výsledků z přijetí New Public Managementu ve Velké Británii a dalších zemích se stal směr New Public Management všeobecně uznávaným a aplikovaným trendem (HOOD, 1995).

Zpočátku se však jednalo pouze o neucelené snahy o reformu veřejného sektoru, které se projevovaly již v 60. letech. Postupným vývojem dochází k implementaci účetních přístupů a řízení do tohoto směru, ve snaze zvýšit efektivitu a účinnost veřejného sektoru. Vládní reprezentace využívají nástroje New Public Managementu v důsledku tlaku na vznik reforem, ale neakceptují fakt, že New Public Management je pouze koncept a soubor různých nástrojů sloužících k postupnému zefektivnění. Neberou v úvahu specifickou každé země a to, že nevhodné použití těchto nástrojů může mít také negativní finální dopad. Výsledné efekty poté vedou obecně k výraznému zklamání tvůrců reforem a nespokojenosti veřejnosti (LAPSLEY, 2009).

Na přelomu 20. a 21. století vliv globální ekonomiky na činnosti vlád vedl také do jisté míry k přijetí New Public Managementu. Především liberalizace bývalého východního bloku, rozvojem Číny a Indie jako hlavních producentů a trhů a vznik nadnárodních korporací (Ford, Toyota, atd.), jejichž rozpočty převyšovaly hrubé domácí produkty menších zemí, měly za následek oslabení pozice „*silného národního státu*“ (GAMBLE, LAPSLEY, 2008).

Existují zde však tři hlavní problémy s využíváním pojmu New Public Management:

- Prvním problémem je, že nikdy nebyl jasně definován tento pojem a nebyla přesně specifikována jeho náplň.
- Druhý problém je spatřován v tom, že tato terminologie byla zavedena kritiky širokosáhlých reforem, ke kterým docházelo po celém světě a je stále nejpoužívanějším mezi všemi autory zabývajícími se touto problematikou. Problém tedy začíná u Christophera Hooda, který nebyl zastáncem New Public Managementu, což je patrné v jeho publikacích.
- Třetí problém New Public Managementu v zásadě představuje skutečnost, že „*public management*“ stejně jako jeho předchůdce „*public administration*“ jsou, nebo by měly být praktickou disciplínou či přístupem, jelikož praxe bývá většinou částečně vzdálena od teorie. Ve skutečnosti nekonečná diskuze mezi akademickou půdou a veřejnými manažery ukazuje rozdílné přístupy k New Public Managementu mezi těmito dvěma skupinami. Na rozdíl od mnoha dalších sociálních věd, nástroje „*public managementu*“ stejně jako jeho předchůdce „*public administration*“ musí být chápány jako možnost řízení veřejné zprávy jiným než přísně byrokratickým způsobem, který vychází z hierarchie, přísných

příkazů a nařízení. Manažeři ve veřejném sektoru by tedy neměli být kritizováni za to, že přebírají nástroje sektoru veřejného a vytváří se zde prostor pro prosazení jednotlivců za účelem dosažení zisku následovaného rozvojem společnosti (HUGHES, 2008).

Důvěra v to, že změna v přístupu k řízení může veřejné organizace transformovat úspěšněji, než alternativní možnosti politiky, jakými jsou například tradiční formy veřejné administrace nebo pouhé zvyšování výdajů na veřejné služby, je založena na New Public Managementu a jeho základních klíčových prvcích, kterými jsou:

- rozdělení veřejného sektoru do jednotek dle jejich zaměření,
- zvýšení množství zakázek založených na konkurenčních dodávkách,
- důraz na styly řízení vycházející ze soukromého sektoru,
- větší důraz na efektivitu využívání zdrojů,
- praktické zkušenosti a dovednosti top-managementu,
- kompletně a jasně měřitelné standardy a měření výkonosti a úspěšnosti,
- větší důraz na kontrolování výstupu (LAPSLEY, 2009).

Je možné říci, že reformy označené jako New Public Management vytvořily vlády samotné včetně jejich manažerů ve veřejném sektoru s požadavkem na větší odezvu a zlepšení výsledků. New Public Management může být považován za přímou reakci na nedostatky tradiční veřejné správy, zejména na nepřiměřenost veřejné byrokracie (BEHN, 2001).

ALFORD a HUGHES (2008) tvrdí, že snaha o nalezení nejlepšího nového univerzálního konceptu a přístupu, který poslouží k popisu efektivní činnosti samospráv, je nemožné. Manažeři veřejného sektoru řeší problémy, aby získali výsledky pomocí dovedností, teorie a praxe, o kterou se mohou opřít. To, co je ve skutečnosti k dispozici, je spojeno s novým paradigmatem, ve kterém ideologické předsudky a snahy ke změnám v minulosti jsou zahrnuty ve snadném získání výsledků díky všemu, co „funguje“. Z tohoto důvodu v rámci samospráv činnost veřejného sektoru pokračuje. Pracovníci a úředníci jsou zaměstnaní, funkce a činnosti prováděny z pověření veřejnosti. Mnoho toho, co je realizováno zejména v poskytování veřejných služeb se opírá o management veřejného sektoru.

Mezi základními cíli v New Public Managementu dochází mezi autory ke shodě. ŠKARABELOVÁ (2002, s. 33-34) mezi ně řadí:

- *„orientaci na zákazníka - jedná se o podporu služeb veřejného sektoru, které se daleko více zaměřují na uspokojování konkrétních potřeb občanů a na spokojenost s těmito službami,*
- *orientaci na dopad poskytnuté služby - orientace na měřitelné výsledky, důraz je kladen na řízení prostřednictvím stanovování cílů a kontrolu poskytovaných služeb,*
- *orientaci na náklady - spojené s činností organizací veřejného sektoru, a to prostřednictvím sloučení odpovědností za poskytnutou službu a rozpočet,*
- *orientace na produkt – založená na filozofii produkování veřejných statků.“*

Pro dosažení uvedených cílů využívá New Public Management dle KOZÁKOVÉ (2007) těchto prostředků:

- náhrada pravidel a ustanovení zakázkami a smlouvami,
- oddělení strategických a operativních kompetencí, tj. rozhodování o tom, co „je úkolem“ a „jak bude úkol splněn“,
- delegování zodpovědnosti do popředí, aby se tím zvětšil prostor pro iniciativu a kreativitu zaměstnanců veřejné správy,
- organizace, resp. uspořádání veřejné správy v duchu modelu koncernu s decentralizovanými, autonomními správními jednotkami,
- smlouvy o provedení práce, resp. pracovní zakázky a sestavování globálního rozpočtu,
- vytvoření motivačního systému ke zvýšení pracovní výkonnosti úředníků,
- zavedení elementů soutěže do veřejné správy.

2.2.2. Nástroje a přínosy New Public Managementu

New Public Management v současném ekonomickém systému nabývá na významu. K jeho úspěšné aplikaci a využití vedoucí k dosažení cílů je nutná aplikace nástrojů, které poté vedou k výsledným přínosům pro daný ekonomický systém.

ORMOND a LÖFFLER (1998) řadí mezi nástroje New Public Managementu například přenášení kompetencí, rozpočtování, personální management a mechanismy tržního typu, performance contracting a benchmarking.

- Přenášení kompetencí

V důsledku konsensu mnoha zemí v oblasti nevyhovujícího centralizovaného řídicího systému, který neodpovídá podmínkám a řízení organizací ve veřejném sektoru, dochází k jeho decentralizaci. Ta s sebou přináší přenášení kompetencí mezi veřejnými agenturami a/nebo mezi ministerstvy (odděleními) a výdajovými agenturami a/nebo mezi centrální vládou a nižšími úrovněmi vlády či trhem a třetím sektorem - nevládními a neziskovými organizacemi. Proces decentralizace byl poháněn očekáváním, že manažerská flexibilita je předpokladem, nebo přinejmenším doplňujícím opatřením, vedoucím k fiskální konsolidaci v dlouhém období. Toto očekávání se opírá o tři ekonomické předpoklady: 1. decentralizací se zvyšuje flexibilita reakce na poptávku místních občanů, 2. zvýšení efektivity v oblasti administrace na základě získaných informací, 3. přispívá k inovaci na místní úrovni. To vše by mělo vést ke zvýšení efektivity provozovaných služeb, ke zvýšení kvality těchto služeb a zároveň přiblížení občanům a v neposlední řadě také ke snížení nákladů. Je zřejmé, že převedení pravomocí může nabývat různých forem v závislosti na organizační a institucionální struktuře, právním rámci a tradicích.

- Rozpočtování

V případě rozpočtování rozpočtový proces velmi závisí na tom, jak je strukturován zákon o rozpočtu a jak detailně zákonodárci řídí výdaje. Zde se projevují dva hlavní trendy vedoucí k větší flexibilitě. Prvním je přechod od klasického bottom-up k top-down přístupu při formulaci rozpočtů. Tzn., že vláda obvykle stanovuje pevný strop určující vládní výdaje, které jsou poté dále rozdělena mezi jednotlivá ministerstva, což vede ke zvýšení kontroly agregátních výdajů a snadnějšímu přerozdělování mezi jednotlivými zdroji. Ve druhém trendu nedochází k dlouhým diskusím nad jednotlivými položkami, ale spíše se řeší celkové směry ve vládních výdajích.

- Personální management

Efektivita a výkonosti zaměstnanců ve veřejném sektoru velice úzce souvisí s personální politikou. Skrze přenášení kompetencí na nižší úrovně veřejné správy by mělo docházet k redukci přebytečných pracovních míst, což je hlavním cílem personálního managementu, který s sebou přináší následné zvýšení efektivity v této oblasti.

- Mechanismy tržního typu

Konkurence, cena, rozptýlené rozhodování, peněžní pobídky atd. – přítomnost alespoň jedné z těchto podmínek je charakteristická pro mechanismy tržního typu. Z této podmínky je zřejmé, že jsou zde vyloučeny struktury stojící proti sobě – tradiční veřejné poskytování x celková privatizace. Mezi mechanismy tržního typu lze zařadit contracting-out, platby uživatelů, poukazy.

Contracting-Out (smluvní zabezpečování veřejných služeb)

Podstata tohoto mechanismu spočívá v zabezpečení služeb veřejného sektoru prostřednictvím sektoru soukromého. Zabezpečení služeb je zajištěno na základě smluvních vztahů mezi veřejným sektorem. Způsob takto dodaných služeb poté vede k úspoře peněžních prostředků veřejného sektoru.

NEMEC a MERIČKOVÁ (2007) vidí výhody smluvního zabezpečování služeb zejména ve snížení provozních nákladů, účinnějším řízením rizik, nárůstu výkonnosti a kvality, růstu kvality řízení ve veřejném sektoru. Na druhou stranu je nutné říci, že zajištění veřejných služeb soukromým sektorem s sebou však přináší také rizika. Úspěšná realizace vzájemné spolupráce v rámci contractingu tedy vyžaduje výchozí podmínky a předpoklady jakými jsou: právní prostředí pro podporu tvorby smluvních ujednání mezi soukromým a veřejným sektorem, vyšší míru otevřenosti rozhodování ve veřejném sektoru s růstem úlohy každého člena společnosti, nové formy managementu zajišťujícím služby, procesy monitorování výstupů a fungující mechanismy soukromého sektoru. Z těchto podmínek a nastavení je zřejmé, že vzájemná spolupráce soukromého a veřejného sektoru v rámci zajištění veřejných služeb, je ekonomicky a personálně velice náročným procesem.

HEFETZ a WARNER (2007) uvádí, že veřejný sektor při výběru zajištění veřejných služeb musí věnovat pozornost kombinaci transakčních nákladů, manažerských a sociálních zájmů.

Mezi výhody smluvního zajištění NEMEC a MERIČKOVÁ (2007) zařazují zabezpečení vyšší míry transparentnosti vynaložených peněžních prostředků, vytvoření většího prostoru pro veřejnou kontrolu, s čímž je spojen i růst odpovědnosti orgánů veřejné správy vůči svým voličům. Objem veřejných prostředků na poskytování veřejných služeb veřejným sektorem je problém, který je možné také do jisté míry řešit pomocí smluvního zajištění s využitím zdrojů soukromého sektoru. A v neposlední řadě vede aplikace contractingu zároveň ke zkvalitnění procesů při rozhodování veřejného sektoru skrze definování ukazatelů výkonnosti veřejných organizací.

Na základě výzkumu v oblasti veřejných služeb v České republice OCHRANA, ŠUMPÍKOVÁ, PAVEL, NEMEC a kol. (2007a) říkají, že contracting je nejrozšířenější formou zajišťování veřejných služeb, ať už prostřednictvím externího dodavatele nebo pomocí komunálního podniku. Zároveň také tvrdí, že s rostoucím počtem obyvatel v obci dochází k častějšímu využívání komunálního podniku pro zajištění služeb a tím méně tyto služby produkuje přímo pomocí vlastních zaměstnanců.

NEUBAUEROVÁ A ZUBALOVÁ (2007) řadí mezi výhody contractingu například jeho snadné zavádění a monitorování. Další výhody a nevýhody uvádí Tabulka 3.

Tabulka 3 – Výhody a nevýhody contractingu

Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> • snadno se zavádí a monitoruje, možnost efektivního sledování • možnost kontroly nad oportunistickou správou • pružnost při poskytování různorodých služeb (důležité tam, kde mají příjemci heterogenní preference) • rezervoár inovačních nebo nepopulárních myšlenek; fungují jako nástroj sociální a společenské změny • vysoká rychlost v reakci na změny • nákladově efektivní (malá administrativa a částečný stupeň konkurence) 	<ul style="list-style-type: none"> • složité při komplexnějších aktivitách • nevhodné pro aktivity vykonávané ve větším rozsahu (např. vzdělávací služby) • omezené zdroje • nepravděpodobné fungování mimo specifické oblasti • neziskový sektor finančně závislý na soukromých nebo veřejných finančních zdrojích • možnost výskytu duplicity služeb a závažných mezer v pokrytí službami

Zdroj: NEUBAUEROVÁ, ZUBALOVÁ, 2007

Platby uživatelů

Tato forma financování veřejných služeb se neustále rozšiřuje. Pokrytí nákladů, které vynaloží veřejný sektor na zajištění služeb, od uživatelů v podobě plateb a poplatků, není jediným smyslem této metody. Toto financování by mělo také přispívat ke zvýšení účinnosti a efektivity dodávek veřejných služeb. Je zde možné také snadnější prokázání

výnosů a nákladů a zároveň o službu požádají pouze občané, kteří tuto službu skutečně potřebují.

Uživatelské poplatky se využívají především u smíšených veřejných statků (statky kolektivní spotřeby). A tento způsob platby je považován teorií místních financí jako efektivní a spravedlivější, protože uživatelé, kteří spotřebovávají více tohoto statku (služby) než ostatní musí platit vyšší částku než ti, kteří spotřebovávají smíšeného veřejného statku méně. Platba uživatelů je také užitečným nástrojem, který zabraňuje nadměrné spotřebě (PEKOVÁ, 2004).

Poukazy

Tato forma úhrady veřejné služby dává jednotlivci nárok, na jehož základě může služby čerpat. Charakteristickým znakem tohoto prvku je jeho nepřenositelnost mezi jednotlivými spotřebiteli a zároveň jeho nezaměnitelnost s penězi. Stát tedy dostává do rukou nástroj, díky němuž může specifikovat skupinu obyvatel, kterým služba bude poskytnuta, a zároveň tyto obyvatele vede ke spotřebě služeb, které jsou v zájmu daného státu.

- Performance contracting

Tento nástroj slouží ke konkretizaci vztahů mezi organizacemi veřejné správy a ostatními veřejnými organizacemi, zajišťujícími veřejné služby na základě smluvních vztahů. Na základě těchto smluv zadavatel (veřejná správa) stanoví množství zdrojů na určité období druhé straně, kterou reprezentuje poskytovatel služby a zároveň stanoví jakou službu, v jakém množství a v jaké kvalitě požaduje. Takto definované smlouvy lze použít na všech úrovních samosprávy.

- Benchmarking

Princip této metody spočívá v tom, že umožňuje srovnat kvalitu služeb poskytovaných správní jednotkou a jí podobnou jednotkou či soukromým sektorem a určit která z jednotek poskytuje službu nejlépe. Jde tedy o spojitou činnost zabývající se zvyšováním kvality veřejných služeb. Benchmarking tedy slouží orientačně k měření kvality poskytované služby (HRABALOVÁ, 2005).

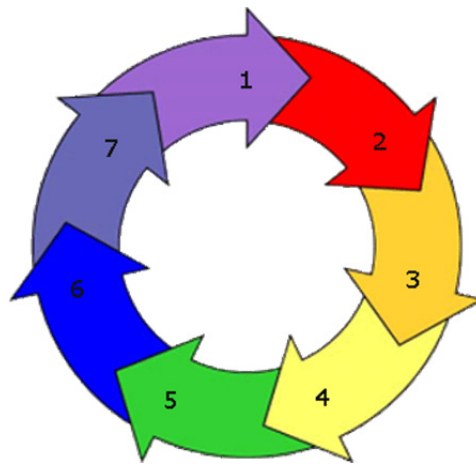
Dle HONUŠE a kol. (2004) benchmarking představuje proces, který se neustále opakuje. Tento proces je využíván jako nástroj a způsob k řízení změn a zároveň

poskytuje základ k trvalému zlepšování. Benchmarkingový cyklus je možné popsat v sedmi krocích:

1. výběr činností/oblastí pro benchmarking,
2. vypracování profilů služeb,
3. sběr a analýza dat o výkonu,
4. stanovení pásma výkonu,
5. identifikace nejlepších postupů,
6. vypracování strategií pro porovnávání,
7. vyhodnocení výsledků a procesů.

Posloupnost těchto kroků zachycuje také Obrázek 1.

Obrázek 1 – Benchmarkingový cyklus

Zdroj: HONUS, 2004

VINCENT (2003) popisuje benchmarking jako nástroj pro porovnávání organizace ve srovnání vůči jiným oddělením či pobočkám, kdy se hovoří o vnitřním benchmarkingu, nebo k porovnávání s jinými organizacemi, konkurencí nebo vedoucím organizacím v odvětví, v tomto případě se jedná o benchmarking externí. Za hlavní cíl benchmarkingu lze tedy označit snahu organizací vycházet ze zkušeností ostatních na místo „znovuobjevování“.

Na základě využívání nástrojů New Public Managementu samospráva dosahuje dle KOZÁKOVÉ (2007) těchto přínosů:

- „pro obyvatele

- *kompetentní služby, které budou poskytovány rychle, partnersky a nekomplikovaně*
- *přiblížení se institucím veřejné správy a její větší transparentnost*
- *otevřenost vůči jejich problémům a potřebám,*
- *pro parlament*
 - *více prostoru pro řešení politických problémů*
 - *méně detailních otázek*
 - *lepší rozhodovací, řídicí a kontrolní nástroje,*
- *pro vládu*
 - *větší prostor pro samotné vládnutí a vedení*
 - *méně správních úkolů,*
- *pro státní správu a samosprávu*
 - *více možností, jak reagovat na změny rychle a efektivně,*
 - *jak se chovat hospodárně a jak poskytovat své služby v souladu s potřebami obyvatelstva;*
- *pro její zaměstnance a spolupracovníky*
 - *větší kreativita a iniciativnost*
 - *důraz na zodpovědnost a motivaci díky lepší rozpoznatelnosti kvality poskytnuté služby*
 - *více uznání v práci i na veřejnosti.“*

Benchmarking tedy představuje určitý způsob managementu, který je zaměřen na neustálé zlepšování se, což vede k efektivnějšímu využívání zdrojů, redukci nákladů a zlepšení kvality služeb.

2.3. Public Private Partnerships (PPP)

Pro snížení nákladů zatěžujících veřejný sektor může docházet ke kooperaci sektoru veřejného a soukromého – například při realizaci zakázek v oblasti infrastruktury, přičemž dochází k rozdělení nákladů a rizik, které s sebou daná realizace nese. Tato forma kooperace se označuje jako Public Private Partnership.

Partnerství veřejného a soukromého sektoru v posledních desetiletích nabývá na významu a rozvíjí se ve vyspělých zemích především na decentralizované regionální a municipální úrovni přibližně od 70. let 20. století (PEKOVÁ, 2004).

„Definovat, co přesně znamená PPP, je velmi obtížné neboť PPP zahrnuje širokou škálu aktivit a neexistuje jediná správná definice. Například Ministerstvo financí ČR označuje za PPP „soubor nástrojů a metod pro spolupráci veřejného a soukromého sektoru při přípravě, realizaci a provozování určitých typů veřejných služeb“. Obecně lze ale říci, že pro PPP je typických několik základních vlastností, a to: a) na jedné straně se nachází veřejný sektor (zadavatel), b) na druhé straně je soukromý sektor (dodavatel, investor, často konsorcium několika firem) a c) tyto subjekty spolu uzavírají dlouhodobou smlouvu o dodání věci (např. stavby) nebo poskytování služby. Důležitým prvkem je také to, že platby soukromým firmám jsou dány jasnými pravidly a firma si musí sama ohlídat, aby její náklady nepřekročily takto stanovenou cenu. Je tedy její riziko, aby uspokojila veřejný sektor a přitom neprodělala.“ (HRABALOVÁ, 2005, s. 51)

Princip PPP spočívá, jak je již z názvu patrné, z kooperace mezi veřejným a soukromým sektorem. Vláda či místní samospráva zřizuje smluvní ujednání se soukromými dodavateli na poskytování vybraných služeb. Služby, které byly dříve výhradní záležitostí veřejného sektoru, tak přechází na dodávky ze sektoru soukromého. Typickým příkladem je nevyhovující infrastruktura. V tomto případě dodavatel nese odpovědnost za vybudování, financování, správu a údržbu tohoto vybavení. Využívání PPP probíhá v celé Evropě, Kanadě, USA a v mnoha rozvojových zemích, přičemž dochází k průběžnému nárůstu podílu zajištění veřejných služeb tímto způsobem (IOSSA, MARTIMORT, 2009).

„Soukromý sektor do procesu poskytování veřejných služeb může vnést potřebnou inovaci, zúročit svoje schopnosti a kromě jiného posílit limitované veřejné zdroje zapojením svého kapitálu, k čemuž dochází prostřednictvím některých typů PPP jako je

například DBFO, BOO nebo koncese. V případě DBFO (design-build-finance operate) soukromý sektor vybrané zařízení navrhne, postaví, financuje a následně provozuje. Tyto poměrně složité struktury sice mohou zajistit tak často skloňovanou „better value for money“ nicméně představují i značná rizika, se kterými se jednotliví zadavatelé musí umět vypořádat. Jejich využití v procesu poskytování veřejných služeb se zásadním způsobem promítá do managementu veřejných služeb a znamená pro oba partnery závazky po poměrně dlouhé období (v řádu desítek let). Veřejný zadavatel musí umět přesně definovat výstup, musí být schopen zhodnotit přínos využití metody a porovnat s jinými alternativami, stanovit podmínky partnerství a v neposlední řadě proces monitorovat a důsledně kontrolovat plnění závazků, ke kterým se oba partneři zavázali.“ (ŘEŽUCHOVÁ, 2009, str. 4)

Cílem a snahou by měla být podpora zavádění a využívání PPP všude tam, kde je to pro veřejný sektor výhodné s cílem zabezpečené kvalitní veřejné služby a infrastrukturu na úrovni ústřední vlády nebo na úrovni územní samosprávy. Optimální využívání tohoto nástroje pak přispívá k efektivnější alokaci veřejných zdrojů, zabezpečení kvalitních veřejných služeb, ekonomickému růstu a k růstu přímých zahraničních investic za podpory soukromých investic do veřejné infrastruktury a veřejných služeb (BÚŠIK, 2007).

Trend v rozšiřování PPP může urychlit současná ekonomická situace při existenci deficitních rozpočtů a zároveň hledání alternativ ve financování a poskytování veřejných služeb. Vytvoření těchto opatření je podloženo na základě ideologických a zároveň pragmatických perspektiv. Z ideologického pohledu je argumentováno tím, že soukromý sektor je specializovanější, efektivnější v produkci a zajištění širšího spektra statků a služeb než sektor veřejný. Z pragmatického hlediska vidí vládní představitelé PPP jako možný způsob, jak omezit problémy veřejného sektoru v oblasti technických znalostí, financování, inovace či managementu. Rozšiřující se spektrum statků a služeb systémem PPP zahrnuje výstavbu komunikací, mýtné, školy, zdravotnická zařízení, bezpečnostní služby, čištění odpadních vod atd. S rozšiřujícím se PPP však také nabývá na významu otázka veřejné odpovědnosti (FORRER, 2010).

Omezená schopnost veřejných rozpočtů při financování velkých projektů v infrastruktuře, tlak na snižování dluhu veřejné správy a efektivnost, představují příčiny vytváření prostoru pro začlenění soukromého sektoru do výstavby a provozu infrastruktury pro veřejné služby (BELIČKOVÁ, KRISTEL, 2007).

Zobrazení členění typů infrastruktury dle HAMALOVÉ, STEINER-PAPANEKOVÉ (2007) viz. Tabulka 4.

Tabulka 4 – Klasifikace typů infrastruktury

	Tvrdá	Měkká
Ekonomická	<ul style="list-style-type: none"> • silnice • mosty • přístavy • železnice • letiště • telekomunikace • energetika 	<ul style="list-style-type: none"> • odborné vzdělávání • finanční instituce • vědecký výzkum a vývoj • technologické transfery • exportní služby
Sociální	<ul style="list-style-type: none"> • nemocnice • školy • zásobování vodou • bydlení • kanalizace • předškolní zařízení • domovy důchodců • věznice a další 	<ul style="list-style-type: none"> • sociální zabezpečení • komunální služby • environmentální agentury

Zdroj: HAMALOVÁ, STEINER-PAPANEK, 2007

ENGEL, FISCHER a GALETOVIC (2007) říkají, že rozdělení rizik při zajištění a realizaci veřejných služeb mezi objednatele (veřejný sektor) a dodavatele (soukromý sektor) bylo vždy problémem mezi odborníky a tvůrci politiky. Obecně uznávané rozdělení vychází z toho, že rizika by měla být alokována na subjekty, které je dokáží mít dostatečně pod kontrolou. IRWIN (2007) rozdělení specifikuje tak, že rizika by měla být alokována takovým způsobem, aby maximalizovala přínos projektu s přihlédnutím k morálnímu hazardu, nepříznivému výběru a nastavení možností k absorpci rizik.

PEKOVÁ (2004) uvádí tyto základní varianty partnerských vztahů mezi veřejným a soukromým sektorem:

- smluvní provoz a řízení existující municipální organizace (podniku),
- stavba podniku na „klíč“ a jeho následný pronájem dodavateli stavby,
- prodej nebo dlouhodobý pronájem municipálního podniku soukromé firmě,
- založení společného podniku.

(FORRER, 2010) se snaží poskytnout rámeček na pomoc manažerům ve veřejné správě v účinné odpovědnosti ve využívání PPP. Zároveň definuje PPP třemi podmínkami:

- Jedná se o vztah mezi veřejným a soukromým sektorem v dlouhém období spíše než o krátkodobý vztah zajišťující služby pro veřejný sektor,
- Soukromý sektor se podílí jak na rozhodování při optimální volbě nejlepší varianty zajištění veřejné produkce či služeb a zároveň na výrobě a dodání produkce či služeb, které dříve byly doménou pouze veřejného sektoru,
- Rozdělení rizika mezi soukromý a veřejný sektor s tím, že v této situaci většinový podíl rizika nepřipadá na samosprávu.

HODGE a GREVE (2005) reagují tím, že tyto nově vznikající varianty PPP představují různé formy, které reflektují různé stupně zapojení soukromého sektoru.

Tabulka 5 reflektuje, že v případě jistého poplatku od uživatelů, který tvoří tržby plynoucí z PPP, se silněji a intenzivněji v jednotlivých variantách zapojuje soukromý sektor, zatímco v případě činností, kde je budoucí příjem nejistý a nestabilní, vystupuje především sektor veřejný. Výhradní zastoupení soukromého sektoru lze spatřit v případě projektu a výstavby a v převážné většině jednotlivých projektů také ve formě jejich financování a provozu. Jako důvod je možné uvést znalost konkrétní výše peněžních prostředků nutné k realizaci těchto činností. Soukromý sektor tedy s sebou nese riziko likvidace zařízení a s tím spojených nákladů po skončení životnosti těchto aktiv, jelikož jsou v převážné většině ve vlastnictví sektoru veřejného.

„Koncept tzv. Public Private Partnership neboli partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP) měl v českém prostředí jeden nevýrazný začátek v podobě pokusu o stavbu dálnice D5 a jeden bezmála katastrofální v podobě kauzy dálnice D47. Systematičtější přístup k PPP přišel v lednu 2004, kdy vláda svým usnesením č. 7 schválila politiku partnerství veřejného a soukromého sektoru. Následkem toho vznikla akciová společnost PPP Centrum zřizovaná Ministerstva financí (MF), která měla působit jako centrum expertízy a poradenství a celý program metodicky koordinovat. V letech 2005—2006 byly vybrány projekty do pilotního programu, na nichž se veřejná správa měla PPP „učit“.“ (TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2009, s. 7)

Tabulka 5 – Různé varianty PPP projektů podle role soukromého a veřejného sektoru

Projekt a stavba	Financování	Provoz a údržba	Kontakty se zákazníky	Vlastnictví aktiv	Obvyklé označené v angličtině	Doba trvání smlouvy (let)	Typ plateb
S	V	V	V	V	D&B contracts	-	pevná cena
V	V	S	V	V	O&M contracts	5-10	paušální platby
V	V	S	S	V	Leasing contracts	10-20	uživatelské poplatky
S	V	S	V	V	DB&O contracts	15-20	platby vázané na technickou výkonnost
S	S	V	V	V	DB&F Contracts	15 (pro platby)	anuita
S	S	S	V	V	BOT or DBFO contracts (Without commercial risks)	20-30	platby vázané na technickou výkonnost
S	S	S	S	V	Concession contracts (With commercial risks)	30-50 (až 80)	uživatelské poplatky, stínové mýtné
S	S	S	S	S (dočasně)	BOOT BOO	20-30 perpetuita	platby vázané na technickou výkonnost
V/S	V/S	S	S	V/S	Concession of specialized facilities (Ex. container terminal)	15-25	uživatelské poplatky
V/S	V/S	V/S	V/S	V/S	Joint-venture	perpetuita	uživatelské poplatky
S	S	S	S	S (dočasně) S	BOOT with commercial risks Privatization	20-30 perpetuita	uživatelské poplatky

Legenda: S - soukromý subjekt, V - veřejný sektor

Zdroj: PAVEL, 2006c

V kontextu veřejného a soukromého spoluvlastnictví, respektive zajištění služeb je také nutné věnovat pozornost rozdílů ve srovnání s contractingem.

2.3.1. Public Private Partnerships versus Contracting

FORRER (2010) uvádí, že jeho specifikace PPP s sebou také přináší odlišný způsob nákupu veřejných služeb ze strany veřejné správy na rozdíl od klasického smluvního zajištění (contracting out, resp. outsourcing). V tradičním konkurenčním smluvním přístupu stanovuje veřejný sektor lhůty a podmínky pro produkci služeb a jejich dodání. Veřejná správa (vystupující jako objednavatel služeb) definuje to, co potřebuje, specifikuje požadovanou službu či produkt a poté vyzve soukromý sektor, aby podal nabídky na dodání služeb. Dodavatelé jsou tedy požádáni, aby předložili cenově nejvýhodnější nabídky, které zachycují požadované podmínky a specifikace při zadávání zakázek. Samospráva tedy obdrží nabídky, aniž by se druhá strana (soukromý sektor) podílela na specifikaci projektu či stanovení podmínek jeho financování.

COOPER (2003) tvrdí, že důležité prvky úspěšného smluvního zajištění představují rovnocenná jednání, průhlednost, jasná nediskriminující specifikace poptávaného zboží či služeb, nikoliv specifikace „šitá na míru“ pro jednoho konkrétního dodavatele a zároveň přesná kritéria hodnocení. Po zadání zakázky vystupuje veřejný sektor jako projektový manažer či dozor, který dohlíží na to, aby dodavatel objednanou zakázku zajistil dle smluvních podmínek v řádném termínu a kvalitě a efektivním způsobem. Propojení veřejného a soukromého sektoru je poté smluvní (právně ošetřené) a transparentní a vzájemný vztah je založen na dodržování podmínek ze strany dodavatele uvedených ve smlouvě. V případě nedodržení smluvních ujednání je problém řešen případnými dodatečnými jednáními či dodatky ke smlouvám, a pokud nedojde ke vzájemné dohodě, jsou tyto spory řešeny soudně.

Naproti tomu v systému PPP při zajištění veřejných služeb působí rozsáhlá interakce mezi soukromým a veřejným sektorem při řešení problému a specifikace dodávané služby, hodnocení výstupu před a po stanovení podmínek s cílem stanovit, jak by měla být služba optimálně a co nejefektivněji dodána. V tomto případě dodavatel ze soukromého sektoru vystupuje jako rovnocenný partner při stanovování formy a způsobu dodání zboží či služeb v dohodnutém množství a kvalitě. Tato vzájemná interakce mezi soukromou a veřejnou sférou však vyžaduje vzájemnou důvěru a respektování cílů a zájmů na obou stranách (FORRER, 2010).

2.3.2. PPP a odpovědnost

Zodpovědnost je považována za základní kámen úspěšné a efektivní veřejné správy. KETTL (2002) říká, že výkonnost vlády je tak dobrá, jak dobrá je schopnost řídit své nástroje a zároveň do jaké míry je schopna udržet zodpovědnost u uživatelů těchto nástrojů. V prostředí výrazně se rozšiřujících partnerství, nástroje veřejného sektoru potřebné pro zachování odpovědnosti nejsou však stejné jako ty nástroje, které jsou potřebné pro jednoduché řízení pouze v rámci veřejného sektoru. PPP mění dynamiku veřejné odpovědnosti tím, že zapojuje do spolupráce a procesu rozhodování soukromý sektor. Realizace této spolupráce ovšem vyžaduje zvláštní pozornost a pečlivost při zkoumání partnerů ze soukromého sektoru před výběrem a uzavřením smluv představiteli veřejného sektoru (FORRER, 2010).

BUXBAUM a ORTIZ (2007) doplňují, že rozdílný přístup těchto dvou stran je v tom, že veřejný sektor pracuje tak, aby zajistil pro veřejnost např. investiční projekty či služby, zatímco sektor soukromý se pochopitelně zaměřuje na návratnost investic a v neposlední řadě na generování zisku. Odpovědnost při realizaci PPP tedy vyžaduje vytvoření náležitých záruk, aby veřejné služby nebyly žádným způsobem ohroženy z důvodu orientace soukromého sektoru na maximalizaci zisku.

Dosažení rovnováhy na obou stranách v oblasti odpovědnosti je však komplikované. Aliance uzavírané v rámci spolupráce veřejného sektoru se soukromým velice často vykazují nerovnováhu odpovědnosti mezi partnery, z čehož vyplývá, že jedna strana má vždy odpovědnost vyšší. Příčinou bývají rozdílné podmínky a nastavení, které nejsou v kooperaci ničím neobvyklým. Z tohoto důvodu potřebují být veřejní manažeři seznámeni s úrovněmi odpovědnosti mezi partnerskými členy (FRIEND, 2006).

FORRER (2010) říká, že nejasné nastavení podmínek v PPP vede k nejasným očekáváním a zároveň ke změnám vzájemné odpovědnosti. Z tohoto důvodu by měly existovat určité oblasti sloužící k optimalizaci odpovědnosti vzájemné spolupráce veřejného a soukromého sektoru. GOLDSMITH a EGGERS (2004) sestavili seznam čtyř klíčových oblastí k zajištění veřejné odpovědnosti: vhodné nastavení pobídek a motivace, stálé měření výkonnosti, budování důvěry a vhodné sdílení rizika.

Na základě zkoumání případových studií v oblasti PPP, auditů a rozhovorů navrhuje FORRER (2010) následujících šest oblastí pro optimalizaci odpovědnosti:

- riziko

- náklady a přínosy
- sociální a politický dopad
- odbornost
- spolupráce v partnerství
- měření výkonnosti

Každá z těchto oblastí musí být posuzována v dostatečném předstihu ještě před plánováním a následným uzavřením smluv o vzájemné spolupráci.

BELIČKOVÁ A KRISTEL (2007) říkají, že při hodnocení PPP projektů by se měla sledovat následující tři rizika:

1. riziko výstavby – představuje případy jako nedodržení termínu předání stavby, nedodržení norem a standardů, převýšení nákladů, technické nedostatky. V okamžiku, kdy vláda musí začít hradit pravidelné platby partnerovi bez ohledu na to, co stavba splňuje a v jakém stavu, jedná se o důkaz toho, že vláda přebírá většinu rizika výstavby. Ve většině případů je však smluvně ošetřeno, že v případě nedodržení státem stanovených termínů, harmonogramu, norem atd., stát nezaplatí dohodnuté platby.
2. riziko dostupnosti – je úzce spjato s tím, zda infrastruktura či služba splňují předem stanovené parametry a je provozuschopná. Důkazem toho, že veřejný sektor nepřebírá riziko dostupnosti je to, že jeho periodické platby partnerovi ze soukromého sektoru jsou automaticky a významně sníženy, pokud infrastruktura či služba není veřejnosti dostupná tak, jak bylo dohodnuto ve smlouvě, nefunguje, nebo nesplňuje technické, environmentální nebo jiné podmínky.
3. riziko poptávky – představuje tržní riziko v poklesu zájmu o infrastrukturu nebo službu např. důvodu nových trendů na trhu, konkurence nebo technické zastaralosti. Výše zájmu poté ovlivňuje výnosy z projektu.

PPP představuje jednu z forem zajištění veřejných statků či služeb. Kooperace veřejného a soukromého sektoru nemusí však fungovat pouze na principu projektů PPP. Na území České republiky jsou zatím realizovány PPP projekty vyžadující velký objem peněžních prostředků.

2.4. Komunální podniky

Vedle podniků v čistě soukromém vlastnictví jsou zakládány rovněž podniky sloužící k zajištění veřejných statků a služeb, jejichž vlastníky jsou společně subjekty soukromého i veřejného sektoru. Tyto služby jsou však v nemalém množství případů zajišťovány podniky pouze ve veřejném vlastnictví. V těchto případech hovoříme o podnicích komunálních.

2.4.1. Charakteristika komunálních podniků

V ekonomice České republiky jsou zastoupeny podsystémy soukromého a veřejného sektoru. Zároveň se dnes setkáváme s tím, že doplňkem těchto dvou částí se stává sektor neziskový. (OCHRANA, PAVEL, VÍTEK A KOL., 2010) Veřejný sektor je poté možné charakterizovat, jak uvádí Tabulka 6.

Tabulka 6 – Základní charakteristické rysy veřejného sektoru

Základní pohledy na veřejný sektor	Komentář
Systémový	Veřejný sektor je podsystémem smíšené ekonomiky.
Správní	Veřejný sektor je spravován veřejnou správou, kterou tvoří podsystém státní správy a podsystém samosprávy.
Institucionální	Ve veřejném sektoru existují dva základní druhy institucí – a to instituce státní (např. ministerstva) a instituce samosprávné.
Vlastnictví	Ve veřejném sektoru existuje veřejné vlastnictví, a to ve formě státního vlastnictví a vlastnictví samospráv (vlastnictví samosprávných celků či vlastnictví obcí).
Kritérium rozhodování	Kritériem rozhodování ve veřejném sektoru je veřejný zájem.
Financování veřejných aktivit	Financování veřejných aktivit je realizováno ze soustavy veřejných rozpočtů.

Zdroj: OCHRANA, PAVEL, VÍTEK, 2010

„Máme-li definovat jakési funkční minimum, jež je společné nejnižší samosprávné úrovni demokratických zemí, bez ohledu na rozdílný historický vývoj, rozdílnou velikostní strukturu obcí, odlišné nastavení struktur zastupitelských orgánů či rozdílné postavení komunální úrovně vůči centrálnímu politickému systému, patří sem odpovědnost za sběr a odvoz odpadu, péče o rekreaci, umění, tělovýchovu a rekreační sport, dětská hřiště, dále pak přinejmenším udržování místních komunikací a zajištění osobních sociálních služeb, jakými jsou péče o starší občany a děti. Kromě tohoto

minima je škála funkcí, které místní samosprávy plní pouze v některých státech, zatímco v jiných spadají pod centrální řízení – typicky mezi ně patří školství a zdravotnictví.“ (BALÍK, 2009, s. 29)

Obce disponují jednak samosprávnými funkcemi, ale zároveň vystupují v některých případech také jako majitelé firmy. Zakládají podniky, které mají sloužit ve prospěch obyvatel těchto obcí, např. dopravní obslužnost, letiště, kulturní a rekreační zařízení, pečovatelské domy, školy a další veřejné služby (MARTIN, 2010).

Komunální podniky rovněž disponují a hospodaří s veřejnými peněžními prostředky na výdajové stránce, které by měly také podléhat kontrole v kontextu hospodárnosti jejich využívání.

OCHRANA, VÍTEK, PAVEL (2010) klasifikují kontrolu veřejných výdajů dle podstaty kontroly, jak uvádí Tabulka 7.

Tabulka 7 – Klasifikace kontroly veřejných výdajů

Druh kontroly	Podstata kontroly	Příklad použité metody
Obsahová (ekonomická)	Sledování hospodárnosti	CMA (analýza minimalizace nákladů)
Obsahová (ekonomická)	Sledování efektivnosti vynaložených výdajů	CEA (analýza efektivnosti nákladů ve formě nákladů na jednotku výstupu), CBA (analýza nákladů a přínosů) ve formě rentability
Obsahová (ekonomická)	Sledování účelnosti vynaložených výdajů	Vícekritériální metody sledující vztah užiteků a nákladů
Formální (finanční a dokumentační)	Kontrola účtů	Obsahová analýza (kontrola souladu dokumentace s realitou)
	Kontrola evidence	

Zdroj: OCHRANA, PAVEL, VÍTEK, 2010

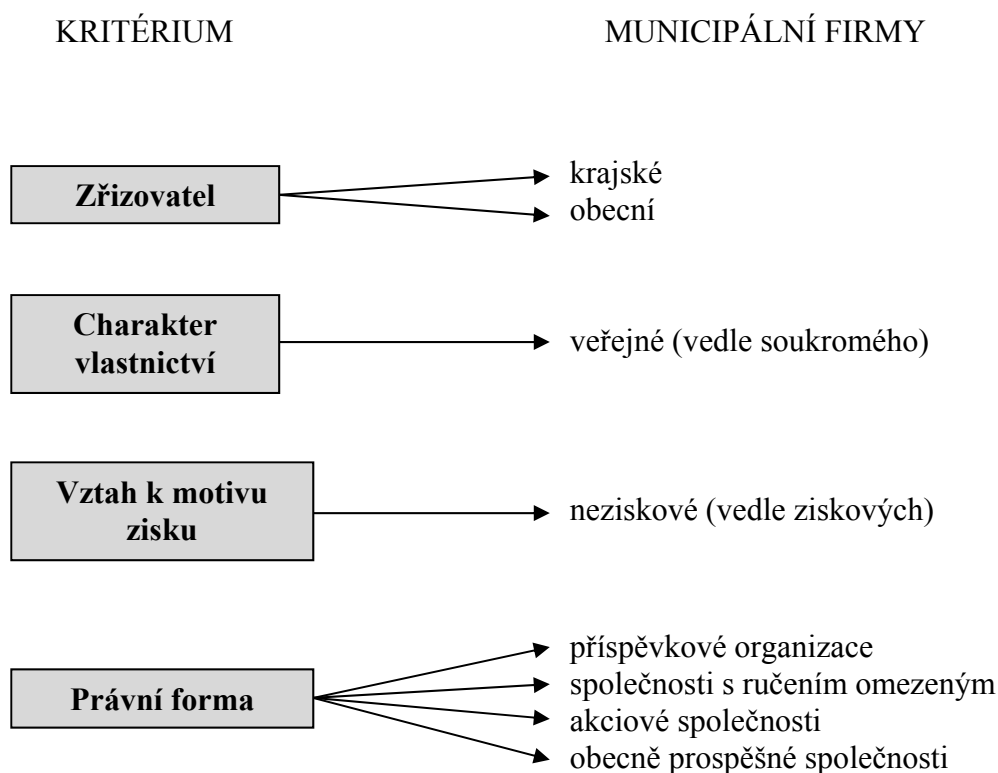
Dle KRAFTOVÉ (2002) je možné rozdělit municipální firmy z institucionálního hlediska na základě kritéria zřizovatele, charakteru vlastnictví, vztahu k motivu zisku a právní formě, viz. Obrázek 2.

Komunální podniky mohou být definovány jako podniky využívané městy či obcemi ke zprostředkování statků a služeb s vysokými náklady poptávanými občany. U této formy zprostředkování statků a služeb se však objevují pochybnosti, týkající se efektivity a účinnosti těchto podniků, vedoucí k požadavku privatizace a inovacím (STUMM, 1997). Ani čistě veřejná, ani čistě soukromá produkce se však neprokázala

jako optimální forma, a proto stále více obcí experimentuje se smíšenou formou této produkce (WARNER, 2008).

V případě smíšené formy (public – private) se jedná o podniky, kde je vlastnictví rozděleno mezi veřejnou správu a soukromý sektor. Obvykle vláda drží kontrolní podíl v podniku, ale podniky se řídí obchodním právem pro soukromé podniky. V některých případech vlastní místní samospráva menšinový podíl v podniku. V tomto případě partner ze soukromého sektoru disponuje větší kontrolou nad všemi rozhodnutími týkajícími se služeb a samospráva naopak využívá snadnějšího přístupu k informacím, což s sebou přináší snížení nákladů na sledování využívání služeb a s tím i případnou optimalizaci ve formě snížení transakčních nákladů (WARNER, 2008).

Obrázek 2 – Kritéria určení municipálních firem

Zdroj: KRAFTOVÁ, 2002

Mezi vlastnosti, které z komunálních podniků dělají atraktivní způsob poskytování služeb, je v některých případech jejich schopnost generovat zisk pro jejich zřizovatele (města a obce) při stále významnějším fiskálním omezování. Jelikož jejich výnosy jsou veřejnými podnikovými prostředky, mohou být převedeny obecně do městských rozpočtů (STUMM, 1997). PAVEL (2006a) říká, že obce a kraje drží své podíly v obchodních společnostech především z důvodu zajištění veřejných služeb, získání

dalších finančních prostředků z této formy podnikání je spíše sekundárním efektem. Na území České republiky převažují komunální obchodní společnosti, kde obce mají více než 50 % majetkový podíl nebo vlastní více než 50 % akcií, tudíž zde obce mají rozhodující vliv na chod společnosti.

MARTIN (2010) uvádí, že komunální podniky zlepšují ekonomickou a sociální životaschopnost obce ve třech oblastech:

- komunální podniky zajišťují služby, které nejsou lukrativní pro společnosti orientované na maximalizaci zisku, veřejný sektor tedy využívá v tomto případě „*neziskové organizace*“. Nejlepší příklad reprezentuje hromadná doprava, která ve většině případů musí být dotována. Nicméně daňoví poplatníci si uvědomují důležitost a význam hromadné dopravy, jelikož představuje alternativu dopravy pro občany, kteří dojíždí do zaměstnání. Přínos této služby je nejen zlepšení dopravní situace na komunikacích, ale také snížení zátěže znečištění ovzduší a zároveň se jedná o způsob dopravy pro občany, kteří svůj dopravní prostředek nevlastní. Komunální podniky tedy často vystupují při své činnosti jako poskytovatelé sociálních benefitů,
- tyto podniky představují páku pro komunitu a místní podnikatelské subjekty. Toto je viditelné na příkladu letiště. Letiště nabízí cestujícím větší výběr a zároveň snadnější dostupnost mezinárodního a kontinentálního cestování,
- komunální podnik může pomoci zviditelnit obec na „mapě“ pokud jde o přilákání návštěvníků a realizaci významných událostí. Zároveň také pomáhá vytvořit atraktivní prostředí pro trvale žijící obyvatele. Například existence a provoz divadla vede ke zkvalitnění kulturního života pro obyvatele a návštěvníky.

Při zakládání municipálních podniků a konkretizace produktů a služeb, které mají při selhání trhu zajišťovat, je nutné řešit dle KRAFTOVÉ (2002) otázky zachycující Obrázek 3.

WRIGHT (2003) říká, že rozdíly mezi veřejným a soukromým sektorem je možné rozdělit do tří oblastí:

- rozdílnost ve stanovení potřeb - soukromý sektor reaguje na potřeby stanovené trhem. Naproti tomu veřejný sektor působí na základě politicky stanovených

potřeb. Tento fakt zdůrazňuje u veřejných organizací neexistenci ziskového motivu na rozdíl od soukromého sektoru.

- u soukromého sektoru je tedy zřejmý ziskový motiv, na jehož základě je možné měřit výkonnost v tomto sektoru. Veřejný sektor tedy kvůli absenci ziskového motivu představuje nejasnost v systému měření výkonnosti těchto organizací a zároveň tedy chybí dostatečný odraz efektivnosti a účinnosti.
- rozdílnost právního prostředí - v soukromém sektoru je manažerům zákony zakazováno, co nesmějí dělat. Naopak pro veřejný sektor je charakteristické, že zákony manažerům říkají, co mohou dělat.

Obrázek 3 – Otázky při zakládání municipálních podniků

Prostorové určení produktu	Charakter uspokojovaných potřeb	Typ infrastruktury	Míra privatizace užítku
Univerzální	správa a řízení	technická	čisté veřejné
Lokální	Bezpečnost	služeb	smíšené
Specifické	místní komunikace a hromadná doprava		soukromé
	Zdravotnictví		
	sociální služby		
	Školství		
	Kultura		
	Sport		
	ekologické externality		
	veřejné osvětlení, rozvody vody, kanalizace, plynu apod.		

Zdroj: KRAFTOVÁ, 2002

Legislativní úpravu jednotlivých právních forem společností poskytujících veřejné služby zobrazuje Tabulka 8.

Tabulka 8 – Typy organizací a společností k poskytování veřejných služeb

Typ organizace	Zákonná úprava	Vztah k obci	Příklad použití
Organizační složka obce (kraje)	§ 24 – 26 zákona č. 250/2000 Sb.	Zřizuje obec zřizovací listinou. Nemá právní subjektivitu.	Sociální služby Veřejně prospěšné práce
Příspěvková organizace	§ 27 – 37 zákona č. 250/2000 Sb.	Zřizuje obec zřizovací listinou.	Mateřské školy Základní školy Technické služby
Obecně prospěšná společnost	Zákon č. 248/1995 Sb.	Zakládá buď sama obec zakládací listinou, nebo smlouvou s jinými subjekty.	Sociální služby Komunitní centrum
Svazek obcí	§ 49 – 53 zákona č. 128/2000 Sb., § 39 z.č. 250/2000 Sb.	Více obcí založí svazek smlouvou a stanovami.	Mikroregion Svaz obcí
Zájmové sdružení právnických osob	§ 20 pís.f) Občanského zákoníku	Obec je členem (spoluzřizovatel) zájmového sdružení právnických osob.	Základní škola Agentura
Společnost s ručením omezeným nebo akciová společnost	§ 105 – 153e Obchodního zákoníku	Zakládá obec zakladatelskou listinou nebo společenskou smlouvou.	Technické služby Svoz odpadu Správa majetku
Družstvo	§ 221 – 260 Obchodního zákoníku	Obec je členem družstva.	Bytové záležitosti

Zdroj: OCHRANA, 2007b

V podmínkách legislativy České republiky se rovněž z pohledu typu organizace liší povinně zveřejňované informace týkající se jednotlivých organizací.

2.4.2. Veřejné služby

CHANDLER (1998) jako představitel teorie veřejné volby tvrdí, že „*individua v demokraciích upřednostňují spotřebu a užití statků a služeb nabízených ze soukromých zdrojů před statky a službami poskytovanými ze zdrojů veřejných*“.

BALÍK (2009) k tomuto faktu doplňuje, že orientace obcí by se na základě tohoto přístupu měla zaměřovat na základní činnosti, které jsou příliš drahé pro příjmově slabé či průměrné občany.

HUNČOVÁ (2010) rozděluje veřejné statky a služby na čisté a smíšené. Čisté veřejné statky a služby musí splňovat podmínky nedělitelnosti, nevylučitelnosti cenou, nulových mezních nákladů. HAMERNÍKOVÁ (2005) uvádí, že tyto předpoklady bývají často důvodem k financování z veřejných rozpočtů a tudíž by se měly stát doménou veřejného sektoru. Pokud statky a služby tyto podmínky nesplňují, jsou označovány

jako statky a služby veřejné – smíšené, přičemž se u jejich financování očekává spoluúčast spotřebitele.

„Veřejnými službami jsou služby poskytované ve veřejném zájmu. Jsou vytvořeny, organizovány nebo usměrňovány státem, krajem nebo obcí k zajišťování potřeb veřejnosti.“ (PŮČEK a kol., 2004, s. 14)

PROVAZNÍKOVÁ (2009) vymezuje obec jako základní územní samosprávné společenství občanů na územním celku, které je vymezeno hranicí území obce. Nahlíží na obce jako na veřejnoprávní korporace, která disponuje majetkem a zároveň s ním hospodaří, má vlastní finanční prostředky a sestavuje svůj vlastní rozpočet.

„Zákon o obcích (č. 218/2000 Sb.) rozeznává následující typy obcí:

- *obce (které nepatří do žádné z níže uvedených kategorií),*
- *městyse (pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády),*
- *města (nad 3 000 obyv., pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády),*
- *statutární města (mohou se členit na městské části, mají rovněž postavení pověřených obecních úřadů)“* (JÍLEK, 2008, str. 79)

PŮČEK (2004) také řadí k veřejným službám přenesený výkon státní správy, který označuje jako správní agendy. Správní agendy považuje za nástroj zvyšující kvalitu života s cílem o dosažení maximální efektivnosti a klade také důraz na vysokou spokojenost uživatelů těchto agend (např. registr vozidel, agenda cestovních dokladů, atd.). Jiné správní činnosti mohou mít příspěvek ke kvalitě života zřejmý a viditelný (např. vodosprávní řízení, památková péče atd.).

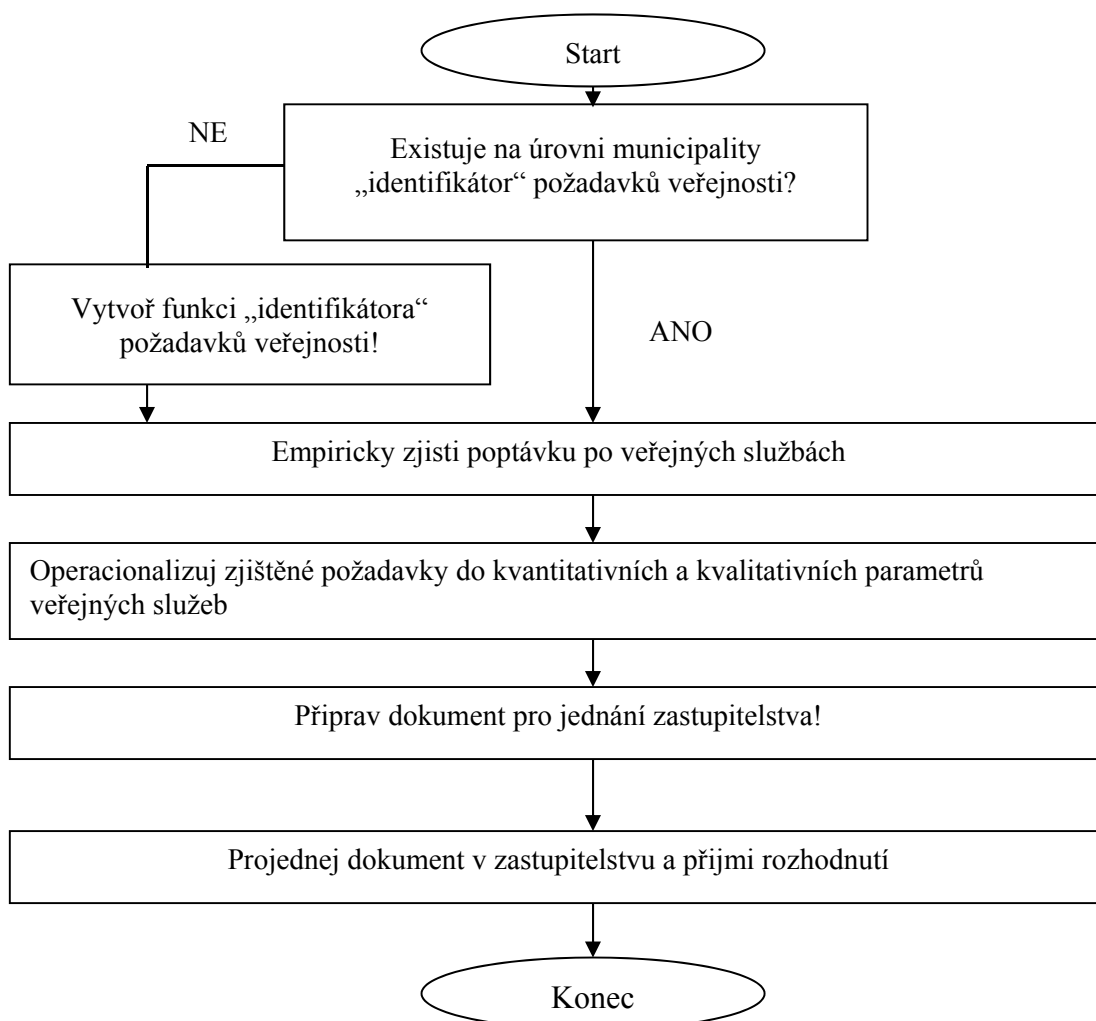
Dle OCHRANY (2007) lze za veřejnou službu označit takový druh služeb, u kterých je spotřebitel zastoupen veřejností, jako sociálním subjektem. O zajištění a regulaci veřejných služeb se pak starají orgány veřejné správy. Toto zajišťování je pak možné uchopit a řešit dvěma způsoby:

- nabízitelský přístup, který představuje systém, kde má určující úlohu veřejná správa jako poskytovatel veřejných služeb; zde potom dochází k určité neefektivitě, jelikož poskytovatel nevychází s aktuální tržní poptávkou po službě,

- přístup orientovaný na spotřebitele – tento systém je kontrastem k předchozímu a měl by sloužit jako nástroj k nápravě neefektivnosti, v tomto přístupu je určující role na straně občanů, kteří vystupují jako subjekty poptávající veřejné služby v určité kvalitě a množství.

Princip poptávkového modelu ilustruje Obrázek 4.

Obrázek 4 – Postup při tvorbě poptávkového modelu veřejných služeb

Zdroj: OCHRANA, 2007b

BALÁŽOVÁ (2006) chápe veřejné služby jako systém veřejně prospěšných služeb, do nichž lze zařadit např. osvětlení, údržba veřejných prostranství, veřejné zeleně, atd. Dále je pak možné také veřejné služby chápat jako netržní služby veřejného sektoru, které přímo souvisí s tvorbou lidského kapitálu. Zde je možné zmínit zdravotnictví, vzdělávání, sociální služby, kulturu, atd.

Dle KOTLERA a ARMSTRONGA (2004) jsou veřejné služby reprezentovány jakoukoliv činností nebo užitek, které jedna strana poskytuje druhé. Tyto služby nemají materiální povahu a zároveň zde nedochází k nabytí vlastnictví. Mezi jejich specifické charakteristické rysy patří:

- nemateriální povaha,
- neoddělitelnost,
- variabilita,
- neskladovatelnost.

Rozdíly v národních tradicích v oblasti veřejné intervence, institucionálního uspořádání a veřejných službách způsobují velkou rozmanitost v oblasti místních veřejných služeb (WARNER, 2008).

Veřejné služby a statky je možné zajišťovat ze strany obcí pomocí rozpočtu obce a příspěvkových organizací obce, pomocí komunálních podniků či pomocí soukromých firem. Zabezpečení veřejných služeb a statků je tedy úzce provázáno s obecním majetkem. Volba zabezpečení se odvíjí od charakteru služby. U nezbytných služeb, kde je potřeba vysoké spolehlivosti, je vhodnější zajištění služby pomocí komunálního podniku. Dobře zabezpečené a fungující veřejné služby jsou pak závislé na jejich řízení, účinnosti a slučitelnosti s tržním prostředím (HOLEČEK, 2009).

Poskytování služeb veřejným sektorem s sebou přináší řadu výhod a nevýhod, viz. Tabulka 9.

Tabulka 9 – Výhody a nevýhody přímého poskytování služeb veřejným sektorem

Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> • snadné zavádění z důvodu malých požadavků na informace • velké instituce mají zkušenosti a informace • možnost vyhnout se problémům s nepřímým poskytováním (např. vyjednávání, diskuse a vysoké nároky na informace) • efektivní a účinný nástroj v situacích, kdy společensky potřebný produkt či službu neprodukuje soukromý sektor 	<ul style="list-style-type: none"> • nepružnost • fragmentovaná zodpovědnost • politická kontrola nad institucemi a státními zaměstnanci podporuje nepatřičné politické zásahy • při nedostatečném tlaku na optimalizaci nákladů dochází ke snížení efektivity a kvality (nepřítomnost konkurence) • mohou se zde vyskytovat konflikty v rámci veřejných institucí a komplikace v přizpůsobování všeobecných předpisů konkrétním situacím

Zdroj: NEUBAUEROVÁ, ZUBALOVÁ, 2007

Teorie veřejné volby dle NISKANENA (1971) považuje vládní byrokracii za neoklasického aktéra, jehož cílem je maximalizovat veřejné rozpočty a výkonnost. Z tohoto důvodu plyne předpoklad nadměrné produkce veřejných služeb a neefektivnost. Teorie veřejné volby také předpokládá, že většina dodávek veřejných služeb je monopolního charakteru, tudíž zde bude vlastní zájem samosprávních úředníků vytvářet neefektivní způsoby dodávek těchto služeb (SAVAS, 2000).

Uzavírání smluvních zakázek ze strany veřejného sektoru se sektorem soukromým představuje experiment testující schopnosti manažerů veřejných společností (monopolů) v kontextu transparentnosti jejich jednání (BOYNE, 1998). Alternativním přístupem, který získal na významu, je teorie transakčních nákladů. V této teorii hrají roli především faktory jako úroveň konkurence, druh služby a obtížnost ve specifikaci a kontrole zakázky. Všechny tyto faktory mají vliv na rozsah smluvně zajištěných služeb od soukromého sektoru. Manažerská rozhodnutí nejsou v těchto případech plně racionální a v obecném zájmu, ale jsou do jisté míry ovlivňována existencí politických vazeb a tlaků, ale na druhou stranu rozhodnutí zda „vyrobit či koupit“ dané služby je založeno také na nákladech a přínosech (HEBDON, JALETTE, 2008).

Je možné také nahlížet na manažery jako na pragmatiky, privatizující nebo tvořící smluvní vazby. Proces poskytování služeb podle této teorie má dynamičtější charakter než teorie veřejné volby. Rozhodnutí v tomto případě není jednoduchou dichotomií soukromých versus veřejných služeb, ale vyskytují se zde kombinace zahrnující uzavírání smluv s neziskovými organizacemi nebo zpětné směny v rámci smluvních vztahů veřejného sektoru se soukromými společnostmi (WARNER a HEBDON, 2001, WARNER a HEFETZ, 2004).

Privatizace v tomto kontextu se nabízí jako způsob rozpadu vládního monopolu, podpory efektivity ze strany konkurence a poskytování svým občanům větší možnost výběru v tržním kontextu. Naproti tomu TIEBOUT (1956) zpochybňuje selhání veřejného trhu tím, že na trhu existují konkurenční tlaky na manažery místních vlád vedoucí k efektivnímu hospodaření, tak také volba spotřebitele.

Veřejné služby je možné rovněž rozdělit podle specifčnosti investic, viz. Tabulka 10.

Tabulka 10 – Rozdělení veřejných služeb podle specifičnosti investic a měřitelnosti výstupu

Specifičnost investic Měřitelnost výstupů	Nizká	Vysoká
Snadná	(A) Měřitelné tržní služby <ul style="list-style-type: none"> • odvoz odpadu • odtahová služba TrC: +	(B) Měřitelné monopolní služby <ul style="list-style-type: none"> • dodávky elektrické energie • dodávky plynu TrC: ++
Obtížná	(C) Neměřitelné tržní služby <ul style="list-style-type: none"> • veřejné zdravotnictví • osvětové zdravotnické programy TrC: ++	(D) Neměřitelné monopolní služby <ul style="list-style-type: none"> • hasiči • policie TrC: +++

Legenda: TrC = celkové transakční náklady

Zdroj: PAVEL, 2006b

BALÁŽOVÁ (2006) říká, že rozdělení služeb na placené a neplacené úzce souvisí s rozdělením služeb podle institucionální formy jejich realizace:

- tržní služby – k realizaci dochází bez intervencí veřejného sektoru a samosprávy,
- polo-tržní – jsou realizovány částečně na tržním principu, ale jsou doprovázeny určitou formou intervence veřejného sektoru,
- netržní služby – jejich realizace probíhá na základě kolektivního rozhodování, které je realizováno volenými zástupci v řídicích orgánech samospráv.

PAVEL (2006b) klasifikuje veřejné služby také z pohledu specifičnosti investic v kontextu měřitelnosti výstupu, viz. Tabulka 11.

K zajišťování veřejných služeb v jednotlivých obcích jsou využívány komunální podniky. V převážné většině obcí v České republice je využívání komunálních podniků jednak neefektivní, ale zároveň v současné době neodpovídá ani právní úpravě zadávání veřejných zakázek. Nejdražší realizací veřejných služeb jsou komunální podniky, které získají tyto zakázky bez výběrového řízení. Vzhledem k tomu, že tyto podniky jsou prezentovány jako soukromé organizace, které nemají nic společného s veřejným sektorem a tím pádem se na ně nevztahují klíčové zákony, především pak zákon o svobodném přístupu k informacím, dochází tak k omezení transparentnosti veřejných financí v České republice a vytváří se tak prostředí vhodné pro korupci. Na druhou stranu je nutné podotknout, že při existenci konkurence a průběhu regulérního výběrového řízení, mohou být náklady srovnatelné s externími dodavateli, někdy jsou

dokonce i nižší, což svědčí o tom, že ke zvyšování efektivity veřejného sektoru vede především existence konkurence, nikoliv změna vlastnictví (PAVEL, 2006a).

Tabulka 11 – Klasifikace veřejných služeb z pohledu specifčnosti investic a měřitelnosti výstupu

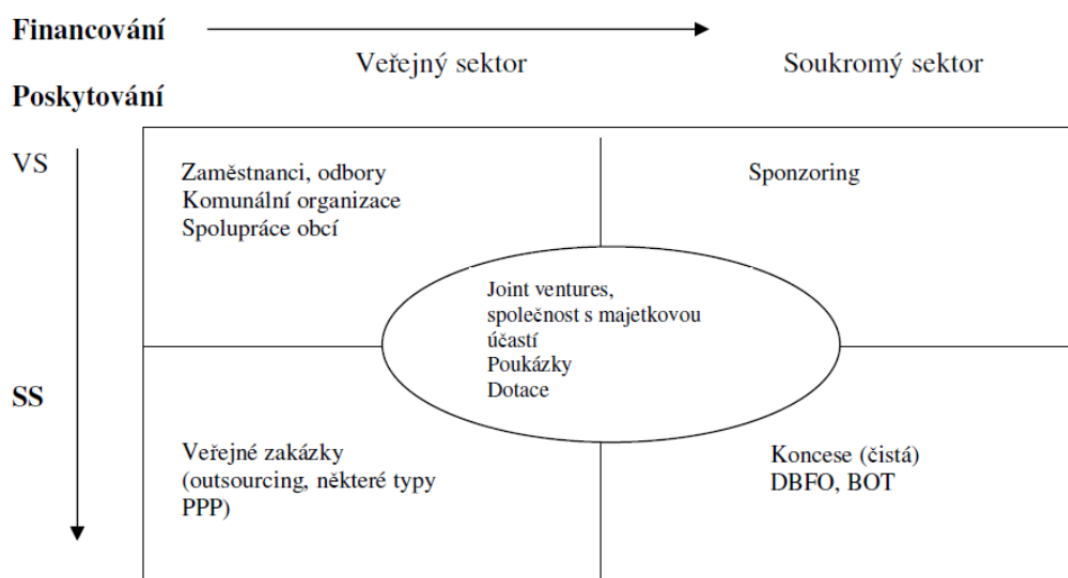
Specifčnost investic Měřitelnost Výstupu	Nízká	Vysoká
Snadná	<p>(A) Měřitelné tržní služby</p> <ul style="list-style-type: none"> • bytový odpad • firemní odpad • skladování odpadu • opravy ulic • čištění ulic • silniční značení • údržba zeleně • správa hřbitova • správa parkovišť • odpočty spotřeby • vyúčtování spotřeby • nakládání s nebezpečným materiálem • odtahová služba • správa konferenčního centra • správa budov a pozemku • správa vozového parku • výplaty mezd • sekretářské služby • personální služby • hlídání dětí • parková zeleň • zpracování dat 	<p>(B) Měřitelné monopolní služby</p> <ul style="list-style-type: none"> • operátor autobusové dopravy • správa letiště • dodávky vody • čištění vody • odpadní vody a jejich čištění • likvidace kalu • dodávky elektřiny • dodávky plynu • řízení nemocnice • správa knihovny • správa muzeí • přeprava těžkých nákladů • technická podpora parku • sanitek • správa daní • správa výběru parkovného • policejní a hasičský • komunikační systém
Obtížná	<p>(C) Neměřitelné tržní služby</p> <ul style="list-style-type: none"> • školky • programy pro důchodce • prodej léčiv • přístřeší pro bezdomovce • rekreační zařízení • ochrana objektu • likvidace obtížného hmyzu a hlodavců • odchyt volně pobíhajících zvířat • zvířecí útulky • veřejné zdravotnické programy • psychologické zdravotnické programy • právní služby • práce s veřejností • stanovení daní • rychlá záchranná služba • ambulantní služby 	<p>(D) Neměřitelné monopolní služby</p> <ul style="list-style-type: none"> • policie • hasiči • řízení automobilového provozu • hygienická kontrola • vězení

Zdroj: PAVEL, 2006b

Po splnění stanovených podmínek lze mezi poskytovatele veřejných služeb zařadit obec, kraj, stát nebo jakoukoliv právnickou nebo fyzickou osobu. Obec nebo kraj mají více možností zabezpečení veřejných služeb, tj. obec veřejné služby zabezpečuje sama nebo přenáší zabezpečení služby na další subjekt, který zřizuje obec či kraj. Významná role je zde také připisována spolupráci obce s nestátními neziskovými organizacemi (PŮČEK, 2004).

ŘEŽUCHOVÁ (2009) člení veřejné služby podle poskytovatele a způsobu financování na pět základních oblastí, jak uvádí Obrázek 5.

Obrázek 5 – Typy poskytování veřejných služeb podle poskytovatele a způsobu jejich financování

Legenda: VS – veřejný sektor, SS – soukromý sektor, DBFO – Design, Build, Finance

and Operate (Navrhni, postav, financuj, provozuj), BOT - Build, Operate, Transfer (Postav, provozuj, převed').

Zdroj: ŘEŽUCHOVÁ, 2009

OCHRANA, ŠUMPÍKOVÁ, PAVEL, NEMEC a kol. (2007a) sledují ve svém výzkumu efektivnost a způsoby zajištění šesti služeb (udržování komunikací, nakládání s komunálním odpadem, péče o podobu obce, veřejné osvětlení, čištění odpadních vod, pohřebnictví) ze strany samosprávy v obcích na území České republiky. Z výsledků výzkumu vyplývá, že u služby:

- nakládání s komunálním odpadem dochází k převaze externích dodavatelů a zároveň je nutné podotknout, že čím větší obec je, tím více roste zastoupení komunálních podniků a snižuje se podíl externích dodavatelů,

- pro zajištění péče o podobu obce s rostoucím počtem obyvatel jsou nejvíce využívány komunální podniky a externí dodavatelé. Malé obce pak zajištění této služby řeší pomocí vlastních zaměstnanců,
- veřejné osvětlení je u malých obcí zajišťováno především externími dodavateli a s rostoucí velikostí obce dochází k velmi mírnému poklesu využívání externích dodavatelů,
- čištění odpadních vod je v drtivé většině zajištěno externími dodavateli, obce nad 20 000 obyvatel pak také využívají vlastní komunální obchodní společnost.

ŘEŽUCHOVÁ (2009, s. 5) dodává, že „*system poskytování veřejných služeb v českých realitách se jeví jako nepružný, že jednotliví garanti veřejných služeb nemají tendence a ani motivaci jednou zaběhlý systém měnit. Jestliže obce jednou zvolí formu zajištění služby, zcela výjimečně tuto formu přezkoumávají a tato skutečnost klesá s velikostí obce. Čím menší obce, tím méně přezkoumávání provádí.*“

K samotné definici veřejného statku či služby ŠPALEK (2011) dodává existenci chybného označení jednotlivých statků. Uvádí, že před vznikem Samuelsonovy teorie veřejných statků, byl pojem veřejný statek používán pro statek, který je produkován veřejným sektorem. Toto označení bylo využíváno souběžně určitou dobu po vzniku Samuelsonovy teorie. Časem však tyto pojmy byly odděleny, což mělo za následek vznik pojmu veřejně poskytovaný statek, který je možné považovat za pokračovatele pojmu veřejný statek z doby před vznikem Samuelsonovy teorie veřejných statků.

ŠPALEK (2011) také upozorňuje na to, že v současné době se stále vyskytuje záměna obou pojmů takto: „*Označením statku za veřejný je obvykle míněna skutečnost, že je veřejně poskytován (či financován), aniž by se dále zkoumalo naplnění definičních vlastností. Příčina je tedy zaměňována za následek.*“

MALÝ (1998) shrnuje současnou problematiku rozlišení veřejných a veřejně poskytovaných statků takto: „*Problém však obvykle nastává ve chvíli, kdy se bez dalšího upřesnění zamění pojem veřejný statek za statek veřejně poskytovaný. Dochází k tomu dosti často a nejenom v obecné mluvě a chápání. I v ekonomické literatuře se pak setkáme s paušálním tvrzením, že např. zdravotní služby, vzdělání, bydlení jsou veřejné statky, neboť jsou v dané ekonomice produkovány veřejným sektorem, resp. financovány z veřejných financí a spotřebitelům poskytovány jinak, než za tržní cenu, většinou tedy bezplatně. Odtud však může být jen malý krok ke zcela pomýleným*

úvahám a zcestným závěrům, které vycházejí z falešných analogií s čistými veřejnými statky a které automaticky předpokládají vyšší efektivnost veřejného poskytování podobných statků. Důsledky se zaměňují za příčiny, subjektivní za objektivní, sporné se prezentuje jako nesporné a ideologie se tváří jako ekonomie.“

Problematika veřejných statků a veřejně poskytovaných se úzce dotýká odpadového hospodářství, které je v současné době velice diskutovanou problematikou, viz. dále podkapitola Rozdělení a nakládání s komunálním odpadem.

2.4.2.1. Rozdělení a nakládání s komunálním odpadem

BALÍK (2009) vymezuje v podmínkách České republiky, která je charakteristická dvojí působností obcí (přirozenou a přenesenou), sedm oblastí ve výkonu přirozené působnosti. Jedná se o tyto funkce:

- politická – vyhlášení místního referenda, volba a ustavování orgánů obcí, rozhodování o účasti v dobrovolných svazcích obcí,
- ekonomická – sestavování rozpočtu obce, hospodaření s majetkem, sestavování závěrečného účtu, zakládání a rušení právnických osob a organizačních složek územních samosprávných celků, rozhodování o účasti v obchodních společnostech,
- ekologická – zajištění čistoty v obci, svoz a likvidace odpadů, čištění odpadních vod,
- bezpečnostní – pravomoc na zřízení obecní policie,
- infrastrukturní – správa a údržba komunikací, vodovodů, kanalizací,
- prognostická – nástroj pro přípravu funkcí ostatních – schvalování programu rozvoje obce, územního plánu, regulačního plánu, přijímání dokumentů zahrnující oblast ekonomického, sociálního, politického rozvoje v budoucnosti.

Shromažďování a sběr odpadu z domácností je jednou z nejčastějších celosvětově rozšířených činností, jež má ve své kompetenci samospráva a zároveň tato činnost budí velký zájem veřejnosti. Zajištění této služby prostřednictvím veřejného či soukromého sektoru je složité a vyžaduje zvážení mnoha faktorů, mezi které se řadí provozní a logistické aktivity, poskytování a provoz speciálních zařízení, odborné zaškolení pracovníků, zajištění bezpečnosti při práci, náklady, životní prostředí, legislativní

rámec, veřejná komunikace. Regionální a municipální orgány řeší tyto faktory mnoha různými způsoby a konečná realizace služby se pak liší v regionech a zemích. (WILLIAMS, COLE, 2013).

ODURO-KWARTENG (2011) ve své publikaci shrnuje dosavadní významné studie v oblasti směsného odpadu v kontextu výše nákladů v závislosti na formě zajištění této služby. Tyto studie sledují objem odpadu, kvalitu služby, technologii, hustotu obyvatelstva, atd. Jednotlivé studie uvádí Tabulka 12.

Tabulka 12 – Náklady na shromáždění odpadů v rozvinutých zemích

Studie	Země	Počet municipalit	Rozdíl nákladů veřejného a soukromého sektoru
HIRSCH (1965)	USA	24	Bez rozdílu
PIER A KOL. (1974)	USA	22	Bez rozdílu
KITCHEN, 1976	Kanada	48	Veřejné vyšší než soukromé
KEMPER a QUIGLEY, 1976	USA	128	Soukromé dražší než veřejné
COLLINS a DOWNES, 1977	USA	53	Soukromé dražší než veřejné
POMMEREHNE a FREY, 1977	Švýcarsko	103	Veřejné vyšší než soukromé
STEVENS, 1978	USA	340	Soukromé dražší než veřejné
TICKNER a MCDAVID, 1986	Kanada	132	Veřejné vyšší než soukromé
DOMBERGER, MEADOWCROFT a THOMPSON, 1986	Velká Británie	305	Bez rozdílu
DUBIN a NAVARRO, 1988	USA	261	Soukromé dražší než veřejné
SZYMANSKY a WILKINS, 1993	Velká Británie	335	Bez rozdílu
SZYMANSKI, 1996	Velká Británie	> 300	Soukromé jsou nižší než veřejné
REEVES a BARROW, 2000	Irsko	48	Veřejné vyšší než soukromé
CALLAN a THOMAS, 2001	USA	110	Bez rozdílu
DIJKGRAAF a GRADUS, 2003	Nizozemí	85	Bez rozdílu
OHLSSON, 2003	Švédsko	115	Soukromé jsou vyšší
BEL a COSTAS, 2006	Španělsko	186	Bez rozdílu
DIJKGRAAF a GRADUS, 2007	Nizozemí	491	Soukromé náklady jsou nižší

Zdroj: ODURO-KWARTENG, 2011

V kontextu odpadového hospodářství je významným tématem problematika struktury a likvidace odpadů. TIMLETT a WILLIAMS (2011) uvádí, že v mnoha zemích, obzvláště v Evropě, se odděluje neorganický odpad od organického. Pro tyto dvě skupiny jsou pak specifické sběrné nádoby, vozy na svážení odpadu, místa konečného skladování a v neposlední řadě rozdílná frekvence odvozu odpadu. Formy sběru a odstraňování se tedy rovněž liší v jednotlivých zemích, jelikož instituce zajišťující tuto činnost se musí přizpůsobit místním podmínkám – socioekonomické, infrastruktura, atd.

BELIËN, DE BOECK A VAN ACKERE (2011) uvádějí, že obyvatelé municipality spojují sběr odpadu s pravidelnou frekvencí svozu odpadu komunálního. V celkovém pojetí se však jedná o problém složitější ve smyslu, že vedle rezidentů jsou klienty podniků, zabývajících se odpady, také zákazníci z řad průmyslových firem, jejichž

požadavky na svoz odpadu jsou rozdílné. Především produkují větší množství odpadu a s tím je spojena častější frekvence jeho odvozu.

V tomto kontextu je tedy nutné rozlišit a blíže specifikovat různé formy a druhy odpadů. BADRAN A HAGAR (2006) definují komunální směsný odpad jako obecný termín, který zahrnuje veškerý odpad s výjimkou odpadů nebezpečných, tekutých a emisí do ovzduší. Pevný odpad se pak dále může dělit do dvou hlavních kategorií: rezidentní (odpadky od obyvatel územního celku) a komerční (odpad průmyslových a zemědělských klientů působících na území územního celku). Z důvodu koncentrace průmyslových podniků v průmyslových zónách bývají sídla společností zajišťující svoz odpadů lokalizována právě v těchto oblastech, nikoliv v obytných čtvrtích či ulicích. (SAHOO, 2005)

V případě, že jsou průmysloví zákazníci více rozptýleni, je situace řešena dle BODINA (2000) rozmístěním kontejnerů ve vytipovaných lokalitách. Po jejich naplnění jsou pak sváženy do spalovny, na skládku, či k recyklaci. Použití více likvidačních míst pak může dramaticky přispět k účinnosti sběru v důsledku zkrácení dojezdových tras s plnými a nově vyprázdněnými kontejnery.

Pro účely směrnice Evropské unie č. 98/2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic se rozumí:

- *„odpadem – jakákoli látka nebo předmět, kterých se držitel zbavuje nebo má v úmyslu se zbavit nebo se od něho požaduje, aby se jich zbavil,*
- *původcem odpadu – jakákoliv osoba, při jejíž činnosti vznikají odpady (první původce odpadu), nebo osoba, která provádí předzpracování, směšování nebo jiné činnosti, jejichž výsledkem je změna povahy nebo složení těchto odpadů,*
- *nakládáním s odpady – sběr, přeprava, využití a odstraňování odpadů, včetně dozoru nad těmito činnostmi a následné péče o místa odstranění a včetně činnosti prováděných obchodníkem nebo zprostředkovatelem*
- *sběrem – shromažďování odpadu, včetně předběžného třídění a předběžného skladování odpadu pro účely přepravy do zařízení na zpracování odpadu.“*

Dále tato směrnice reflektuje nutnost přijetí opatření k vytvoření sítě spolupráce pro zařízení na odstraňování odpadů a zařízení pro využití směsného komunálního odpadu sebraného v soukromých domácnostech s ohledem na zeměpisné podmínky a na

potřebu specializovaných zařízení pro některé druhy odpadů v kontextu soběstačnosti v oblasti nakládání s odpady.

LARSEN (2010) zdůrazňuje, že role odděleného sběru má také zásadní význam, protože efektivní sběrný systém umožňuje lepší správu tříděných frakcí odpadů.

V rámci provádění nových politik zabývajících se odpady, je zvyšován také tlak na členské státy Evropské unie na prevenci vzniku odpadů, zlepšení recyklace a následného využití. Pro splnění výše uvedených cílů jsou vyžadovány akční plány a kroky, které mají zvýšit do roku 2020 objem odpadu k opětovnému použití a recyklaci nejméně na 50 % celkové hmotnosti u komunálních odpadů pocházejících z domácností a na 70 % u ostatních odpadů, kromě nebezpečných. (PASSARINI, 2011)

Strategie sběru, shromažďování a svozu odpadu představují významnou roli v efektivním systému ve vztahu k životnímu prostředí. (DE OLIVEIRA SIMONETTO a BORENSTEIN, 2009). Klíčovým parametrem pro výběr správného systému jsou náklady, které jsou ovlivněny technologií, hustotou obyvatelstva, územím a vyjednávací schopností při zajištění služeb. (LOMBRANO, 2009). Z těchto důvodů je dle PAPACHRISTOU (2009) a QU (2009) pro implementaci a provádění nových strategií také nutná znalost o množství a skupinách komunálního odpadu.

V České republice je problematika odpadů definována v zákoně č. 185/2001 Sb. o odpadech, kde je odpad definován takto: „*Odpad je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit.*“ Dále definuje pojmy komunální odpad a odpad podobný komunálnímu následovně: „*Komunální odpad – veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti fyzických osob a který je uveden jako komunální odpad v Katalogu odpadů, s výjimkou odpadů vznikajících u právnických osob nebo fyzických osob oprávněných k podnikání; odpad podobný komunálnímu odpadu – veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti právnických osob nebo fyzických osob oprávněných k podnikání a který je uveden jako komunální odpad v Katalogu odpadů.*“

Zpoplatnění svozu komunálního odpadu z historického hlediska bylo řešeno již na začátku 20. století. První právní úprava byla zakotvena v zákoně č. 329/1921 Sb., o přechodné úpravě finančního hospodářství obcí a měst s právem municipálním, kde bylo právo obcí vybírat poplatek definováno v § 28 takto: „*Obce sú oprávnené vyberať poplatky ako náhradu za užívanie zariadení nimi v záujme verejnom zriadených a*

*udržovaných alebo ako náhradu za jednotlivé úkony obecných orgánov; sú to najmä: poplatky z miesta, vodné, stočné (kanalizačné), poplatky cintorínske, stavebné, zdravotné, tržné, **poplatky za odvoz smetí a popola**, bitúnkové a poplatky z obecného úradovania.*“ Tento zákon byl nahrazen zákonem č. 279/1949 Sb., o hospodaření národních výborů, přičemž samotný výběr poplatků byl realizován národními výbory. Zákon č. 82/1952 Sb., o místních poplatcích, k němuž byla vydána prováděcí vyhláška ministra financí č. 234/1953 Ú.l., kterou byla národním výborům stanovena povinnost výběru poplatku za odvoz popela a splašků.

Dle SLAVÍKA (2009) k zásadní změně došlo při vydání vyhlášky č. 161/1960 Sb., která poplatek za odvoz popela a splašků zrušila. Směsné komunální odpady, včetně odpadů z domácností, se mohly zdarma odkládat do přistavených sběrných nádob, které byly obcí zajištěny a také na náklady obce vyváženy, v horším případě pak odpad končil na černých skládkách.

SLAVÍK (2009) se zabývá legislativní úpravou vývoje zpoplatnění komunálního odpadu také po roce 1989. V této souvislosti uvádí, že cena odvozu byla vymezena jako regulovaná cena podle cenového věstníku Ministerstva financí – částka 1/1992. Zákon č. 125/1997 Sb., který nahradil původní zákon č. 238/1991 Sb., zahrnuje již způsob úhrad za komunální odpad. Cena je stanovena na základě těchto složek – svoz, třídění a zneškodnění komunálního odpadu. Smluvní regulované ceny byly na základě smlouvy s každou fyzickou osobou příjmem, což vedlo ke značné administrativní náročnosti. Z tohoto důvodu došlo změnou č. 37/2000 Sb. k možnosti stanovení poplatku obcí, který byl stanovený vyhláškou rozúčtovaný plátcem poplatku (vlastníkem nemovitosti) na jednotlivé poplatníky (fyzické osoby). Tento zákon byl definitivně nahrazen zákonem č. 185/2001 Sb. o odpadech.

Na území České republiky je problematika odpadů řešena v současné době v těchto legislativních normách:

- Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších změn a předpisů,
- Zákon č. 477/2001 Sb. o obalech, ve znění pozdějších změn a předpisů,
- Zákon č. 174/2012 Sb. (nahradil zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších změn a předpisů),
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších změn a předpisů.

- Vyhláška MŽP č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších změn a předpisů,
- Vyhláška MŽP č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky, ve znění pozdějších změn a předpisů,
- Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších změn a předpisů.

BEL a WARNER (2008) při poskytování služby nakládání s odpady rozlišují tři formy:

- čistě soukromá služba, kdy je služba spotřebiteli sjednána na individuální bázi se soukromým poskytovatelem,
- čistě veřejná služba, kdy vláda nebo místní samospráva vlastní a provozuje tuto službu,
- nové hybridní formy partnerství veřejného a soukromého, kde se veřejné vlastnictví kombinuje se soukromým provozovatelem.

Tyto tři formy jsou v zásadě aplikovatelné při poskytování jakékoliv služby. Pro případy malých municipalit s malým počtem obyvatel navrhuje WARNER a HEFETZ (2003), BEL a COSTAS (2006) formu meziobecní spolupráce, která představuje lepší vyjednávací pozici při uzavírání kontraktů se soukromými dodavateli.

2.4.3. Efektivita

Efektivita, hospodárnost a účelnost představují základní principy 3E také pro fungování komunálního podniku. Ministerstvo financí České republiky definuje tyto termíny následovně:

„Hospodárností se rozumí takové použití veřejných prostředků k zajištění stanovených úkolů s co nejnižším vynaložením těchto prostředků, a to při dodržení odpovídající kvality plněných úkolů. Hospodárnost je definována jako minimalizace veřejných prostředků na vstupu za předpokladu dosažení přiměřené (odpovídající) kvality výstupu. Prověřuje se případná možnost využití levnějších vstupů, za

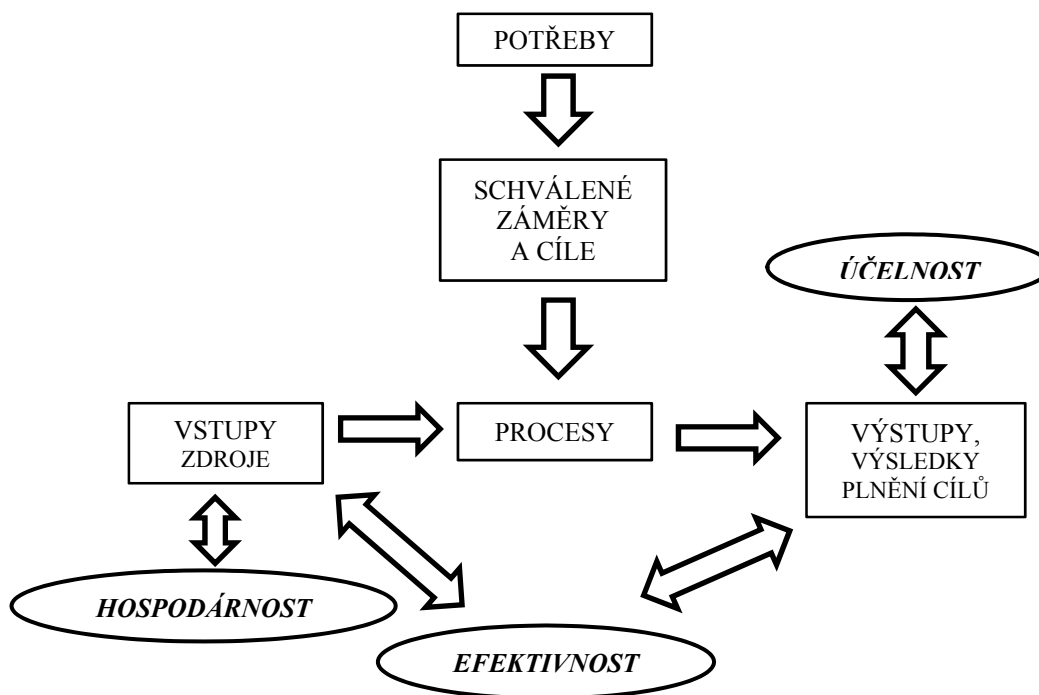
předpokladu zajištění potřebné stabilní kvality v požadovaném čase (případně zajištění ostatních individuálních kritérií a priorit).

Efektivností se rozumí takové použití veřejných prostředků, kterým se dosáhne nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků vynaložených na jejich plnění. Efektivnost je vyjádřením maximalizace výsledků činnosti ve vztahu k použitým disponibilním veřejným prostředkům. V rámci prověřování efektivnosti se zaměřujeme na to, zda je zajištěn požadovaný výstup. K plnému ocenění efektivnosti je vhodné porovnání informací o poměru vstupů a výstupů v jiné (podobné) organizaci (benchmarking).

Účelností se rozumí takové použití veřejných prostředků, které zajistí optimální míru dosažení cílů při plnění stanovených úkolů.“ (MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2004).

Vzájemné vztahy mezi hospodárností, efektivností a účelností ilustruje Obrázek 6.

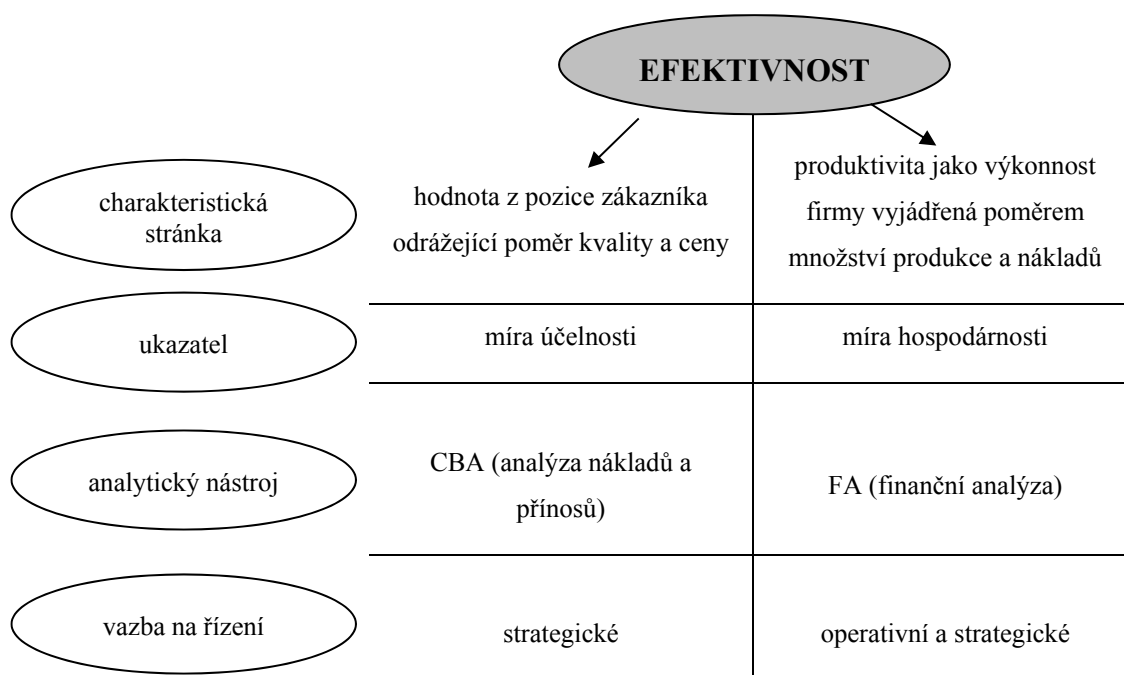
Obrázek 6 – Vzájemné vztahy a vazba mezi pojmy hospodárnost, efektivnost, účelnost

Zdroj: MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2004, vlastní úprava

Efektivita ve veřejné správě je všeobecným problémem. KRAFTOVÁ (2002) vysvětluje efektivnost na základě její dichotomie, viz. Obrázek 7.

Obrázek 7 – Dichotomie efektivity

Zdroj: KRAFTOVÁ, 2002

SØRENSEN (2007) uvádí, že efektivity nákladů by měla být skutečným cílem veřejného vlastnictví a zároveň konstatuje, že odměny vedoucím pracovníkům jsou ve veřejném sektoru vyšší než v sektoru soukromém. To je způsobeno jednak tím, že pobídky ke snížení nákladů a dohled na manažery ve veřejných společnostech jsou velice slabé a zároveň, že do kontrolních orgánů jsou voleni úředníci, kteří nezískají žádný prospěch ze snížení nákladů, čímž dochází v podstatě k jejich demotivaci. Další příčina neefektivity nákladů může být způsobena přítomností více vedoucích pracovníků, kteří delegují úkoly na manažery nekoordinovaně. (DIXIT, 2002).

KRAFTOVÁ (2002) uvádí situaci, při které skutečný výstup ze vstupů nedosahuje maximální velikosti a s tím je spojen stav, kdy ve firmě nedochází k minimalizaci nákladů. Tento stav označuje jako X-eficiency, jež komplikuje řízení a zajišťování municipálních společností, resp. veřejného sektoru. Neefektivnost může být také způsobena následujícími situacemi:

- absence působení kategorie zisku,
- absence působení tlaků na náročnost ve kvalitě výstupů a v alokaci zdrojů,
- jednoznačně kvantifikované vstupy v kontrastu se složitou kvalifikací výstupů,
- skutečnost, že o vyjádření užítku se zde snaží producent, který se uchází o veřejné výdaje z veřejných rozpočtů,

- zprostředkovanost vztahů mezi placením daní a spotřebou,
- zpravidla nediferencovanost daní, proti nediferencovanému přístupu ke spotřebě,
- absence konkurence.

Veřejná volba se zaměřuje na vliv zvolených zástupců a zároveň předpokládá, že občané mají vcelku omezenou možnost kontroly. Političtí reprezentanti usilují ve volbách o podporu zájmových skupin, pomocí nichž poté mohou ovlivňovat výdaje veřejných společností (GARRONE, GRILLI, ROUSSEAU, 2010).

CAVALIERE A SCABROSETTI (2008) navrhují úplnou či částečnou privatizaci veřejných společností za podmínky existence prostředí s minimální možností korupce pro zvýšení efektivity.

K hodnocení úspěšnosti finančního řízení všech společností bez rozdílu právní formy a zdrojů financování je možné použít finanční analýzu jak pro hodnocení ex ante, tak pro hodnocení ex post. Veřejné společnosti však představují určité specifické vlastnosti pro hodnocení (OTRUSINOVÁ, KUBÍČKOVÁ, 2011).

KRAFTOVÁ (2002) řadí mezi cíle finanční analýzy zejména:

- posouzení dosavadního vývoje firmy a poskytnutí informací pro rozhodnutí do budoucna,
- rozbor možných variant dalšího vývoje a výběr nejvhodnější varianty,
- porovnávání výsledků různých firem (zpravidla v zájmu srovnatelnosti jednoho oboru),
- zpracování informací pro hodnocení firmy vnějšími partnery, věřiteli i vlastníky.

Zároveň podotýká, že finanční analýza nemusí být aplikována na firmu jako na celek, ale může být realizována pouze pro vybranou část s tím, že je kladen důraz na konkrétní cíle.

U veřejných společností, které nejsou obecně orientované na generování zisku a jsou financovány z veřejných rozpočtů, by měl být kladen důraz především na měření úspornosti vynaložených nákladů k požadovanému výstupu. Je tedy nutné respektovat specifika neziskového charakteru, který je přítomný u těchto organizací, a zároveň posuzování výkonnosti těchto organizací musí být v souladu s jejich posláním a

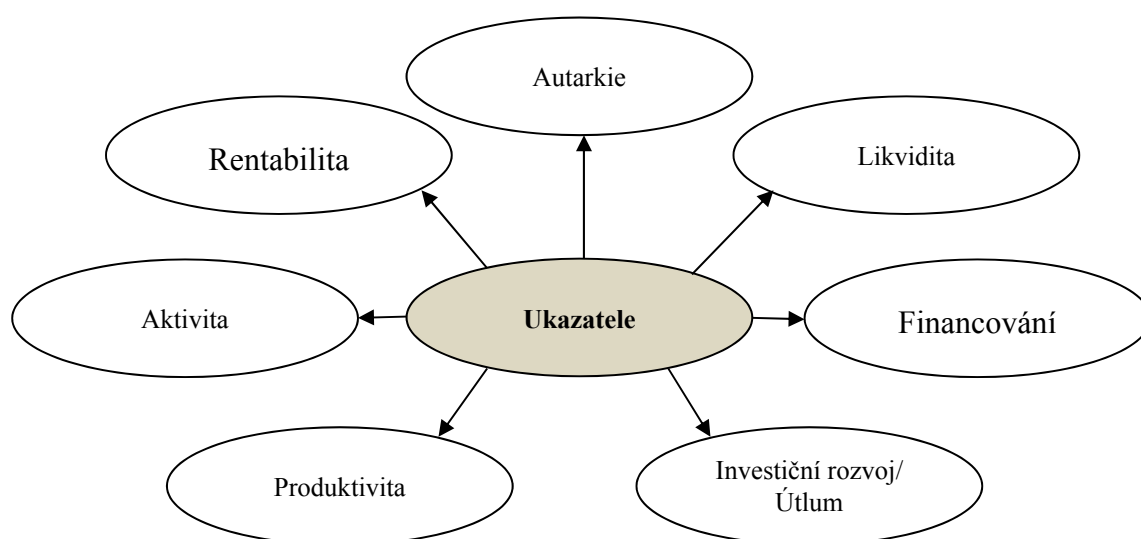
nadefinovanými cíli. Z toho vyplývá, že je nutné ukazatele modifikovat tak, aby odpovídaly požadavkům těchto společností (OTRUSINOVÁ, KUBÍČKOVÁ, 2011).

KRAFTOVÁ (2002) říká, že některé veřejné společnosti mohou realizovat také ziskovou politiku, která však musí být schválena statutárními orgány. Tato činnost však není hlavním úkolem, ale může zhodnocovat prostředky ve vlastnictví firmy a zároveň tak firma vstupuje do tržního prostředí.

Finanční analýza municipální firmy poté může využívat soubor ukazatelů, které zobrazuje Obrázek 8.

OTRUSINOVÁ a KUBÍČKOVÁ (2011) dodávají, že nejvyšší výnosovou položkou municipálních společností jsou transfery a tudíž cílem těchto společností by mělo být samofinancování. Tj., aby docházelo k minimalizaci vynaložených prostředků pro zajištění očekávaných výkonů a zároveň k dosažení maximálního účinku z disponibilních prostředků. Jelikož zde není kladen důraz na dosahování zisku, ztrácejí zde ukazatele rentability své postavení a opodstatnění.

Obrázek 8 – Strukturovaný soubor ukazatelů finanční analýzy komunální firmy

Zdroj: OTRUSINOVÁ, 2011

Finanční analýza pro municipální firmu musí být tedy modifikována v oblasti:

- rentability, která je přísně vyhodnocována pouze u doplňkové činnosti, u hlavní činnosti je pak rentabilita posuzována a vyhodnocována ve smyslu zjištění míry ztrátovosti,

- vzájemné provázanosti financování, rentability a tokem hotovosti, která vyžaduje hodnocení ukazatelů hodnotící finanční soběstačnost (autarkii) municipální firmy,
- ukazatelů produkční výkonnosti, které zachycují kvantitativní a kvalitativní stránku tvorby a realizace veřejných produktů a jsou zároveň rozšířením výkonnostních ukazatelů (KRAFTOVÁ, 2002).

Pro stanovení a naplnění cíle dizertační práce bylo nutné teoretické vymezení terminologie související se zkoumanou problematikou. Při hodnocení přístupů k dané problematice byly do literární rešerše zařazeny tyto základní pilíře – instituce, New Public Management, Public Private Partnership a komunální podniky a veřejné služby. Tyto prvky při zvoleném tématu dizertační práce představují na straně jedné svébytné prvky, na straně druhé navzájem propojené kategorie vykazující významné dosud ne zcela prozkoumané a doceněné vazby a souvislosti. Teoretický přehled je tedy strukturován od obecného pojmu ke konkrétnímu.

Instituce ovlivňují tržní mechanismy jak v případě soukromého, tak veřejného sektoru. Jsou využívány k optimalizaci procesů probíhajících v ekonomice a dotýkají se také nemalou měrou komunálních podniků, jelikož sladění požadavků celé společnosti a soukromých subjektů je prostřednictvím tržního mechanismu obtížné a proto jsou zde využívány rovněž komunální podniky. V návaznosti na optimalizaci a efektivnost ve veřejném sektoru, respektive v komunálních podnicích, je celosvětově se rozšiřujícím přístupem k řízení New Public Management, který využívá sadu nástrojů a postupů, mezi něž lze zařadit například přenášení kompetencí, rozpočtování, personální management, mechanismy tržního typu (contracting-out, platby uživatelů, poukazy), performance contracting a benchmarking.

V rámci snižování nákladů zatěžujících veřejný sektor může docházet ke kooperaci sektoru veřejného a soukromého (například při realizaci zakázek v oblasti infrastruktury), přičemž dochází k rozdělení nákladů a rizik, které s sebou daná realizace nese. Tato forma kooperace se označuje jako Public Private Partnership. Zde bylo vhodné zmínit rozlišení jednotlivých případů spolupráce z důvodu ilustrace rozdílného zastoupení soukromého sektoru v závislosti na typu zakázky. Toto rozdělení reflektuje skutečnosti, že v případě jistého poplatku od uživatelů, který tvoří tržby

plynoucí z PPP, se silněji a intenzivněji v jednotlivých variantách zapojuje soukromý sektor, zatímco v případě činností, kde je budoucí příjem nejistý a nestabilní, vystupuje především sektor veřejný. Výhradní zastoupení soukromého sektoru lze spatřit v případě projektu a výstavby a v převážné většině jednotlivých projektů také ve formě jejich financování a provozu. Jako důvod je možné uvést znalost konkrétní výše peněžních prostředků, která je nutná k realizaci těchto činností.

Služba shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných je v České republice poskytována podniky soukromými, komunálními a smíšenými (spoluvlastnictví veřejného a soukromého sektoru). V tomto ohledu bylo nutné věnovat pozornost vývoji nakládání s odpadem obecně se zaměřením také na budoucí trendy v této oblasti. V součinnosti s evropskou legislativou dochází ke zpřísnění podmínek v oblasti odpadů. Tato skutečnost se dotýká všech forem vlastnictví podniků zajišťujících tuto službu.

3. Vymezení cílů, hypotéz a použitých metod

Hlavní cíl:

Posouzení vybraných aspektů poskytování veřejných statků/služeb na příkladu podniků zabývajících se shromažďováním a sběrem odpadu v kontextu institucionálního zajištění na území České republiky.

Dílčí cíle:

- analýza struktury podniků – právnických osob vlastněných veřejným sektorem mezi právnickými osobami na území České republiky
- analýza vybraných finančních ukazatelů podniků ve veřejném, soukromém a smíšeném vlastnictví s hlavní činností Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v letech 2007 a 2011,
- identifikace kauzalit týkajících se hospodaření a fungování komunálních podniků v kontextu právní formy podnikání.

HYPOTÉZA č. 1: Právnické subjekty v komunálním vlastnictví vznikají na území České republiky za účelem poskytování pouze čistých veřejných statků či služeb.

HYPOTÉZA č. 2: Ekonomický vývoj v letech 2007 a 2011 neměl přímý dopad na hospodaření podniků v komunálním vlastnictví v oblasti shromažďování a sběru odpadů, kromě nebezpečných.

HYPOTÉZA č. 3: Podniky v komunálním vlastnictví zajišťující shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných, zajišťují své služby převážně subdodávkami od soukromého sektoru.

Použité metody

Dizertační práce je standardně členěna na dvě základní části – část teoretickou a část aplikační. Tomuto rozdělení také odpovídá výběr použitých metod. Teoretická část se zabývá čtyřmi základními aspekty souvisejícími s veřejným sektorem. Mezi tyto aspekty byla zařazena institucionální ekonomie, která je základním kamenem pro další východiska, jelikož instituce představují nástroje jak pro rozvoj tak také pro regulaci veřejného a soukromého sektoru. New public management představuje nástroj, který může vést k zefektivnění státní správy, potažmo municipálních samospráv, které jsou zřizovateli nebo vlastníky podniků zajišťujících veřejné statky/služby. Touto problematikou se zabývá druhá kapitola teoretické části. Další úsek je věnován fenoménu označovanému jako Public-Private partnership (PPP), kdy se jedná o přímou kooperaci veřejného a soukromého sektoru. V poslední kapitole jsou definovány komunální podniky a s nimi související veřejné služby s akcentem na problematiku odpadů a na službu – shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných.

Metody teoretické části:

- historická,
- deskriptivní,
- analytická,
- syntetická.

Aplikační část se zabývá komplexní deskripcí právnických osob na území České republiky, které jsou členěny dle formy vlastnictví, právní formy podnikání. Detailní analýza je věnována podnikům v komunálním vlastnictví, které jsou sledovány podle právní formy podnikání, podle počtu zaměstnanců, dle institucionálních sektorů a subsektorů, a klasifikace CZ-NACE. Tato analýza je provedena v letech 2002, 2007 a 2012, přičemž jsou sledovány existující právnické osoby a zároveň subjekty zaniklé, u nichž je doplněn způsob zániku. Přestože subjekty v komunálním vlastnictví nejsou primárně zřizovány za účelem dosažení zisku, byla zde věnována pozornost v časové řadě 2002 – 2012 vývoji počtu komunálních právnických osob dle klasifikace CZ-NACE, které mají potenciál generování zisku.

Zařazení podniků dle klasifikace CZ-NACE je prováděno Českým statistickým úřadem. *„Každé jednotce je pro statistické účely přiřazen jeden kód NACE podle její*

hlavní ekonomické činnosti. Hlavní ekonomická činnost je taková činnost, která největší měrou přispívá k přidané hodnotě jednotky.“²

Na podnicích s hlavní činností kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných dle klasifikace CZ-NACE je provedena případová studie. Tato kategorie zahrnuje:

- sběr pevných odpadů, kromě nebezpečných, na komunální úrovni, např. sběr odpadů z domácností, z průmyslu, ze živností v nádobách určených pro odpad: popelnice, pojízdné nádoby, kontejnery atd.; tyto odpady mohou obsahovat smíšené využitelné materiály,
- sběr recyklovatelných odpadů,
- sběr z veřejných odpadkových košů.

Dále zde mohou být obsaženy tyto činnosti:

- sběr stavebního a demoličního odpadu,
- sběr a přeprava úlomků, např. křoví, štěrků, sutí,
- sběr odpadů z textilních továren,
- provoz stanic pro překládku odpadů, kromě nebezpečných.

Při posuzování všech společností v této kategorii byl vypočítán Index nejbližšího souseda, dle NAGLEHO A SPENCERA (2000), pro posouzení shlukování a koncentrace jednotlivých subjektů dle druhu vlastnictví na základě zeměpisných souřadnic umístění jednotlivých podniků. Tento index byl použit také pro charakteristiku rozmístění skládek ostatního odpadu, které se svozem úzce souvisí. Index nejbližšího souseda byl vypočítán podle vzorce:

$$NNI = 2 * \frac{\sum d}{N} * \sqrt{\frac{N}{A}}, \quad (1)$$

kde d je nejkratší vzdálenost mezi každým bodem a nejbližším sousedním bodem,

N je počet sledovaných bodů,

A je velikost území.

Rovnoměrnost rozmístění podniků byla také spočítána a zobrazena pomocí Lorenzovy křivky na základě kumulovaného procentuálního zastoupení společností

² Český statistický úřad. *Metodická příručka NACE-REV. 2.*

v závislosti na rozloze sledovaného území, v tomto případě rozloha okresů na území České republiky.

Mezi doplňující ukazatele k Lorenzově křivce bylo možné zvolit Giniho koeficient. JUREČKA (2010) uvádí, že hodnota tohoto koeficientu se pohybuje v intervalu $\langle 0,1 \rangle$. Čím více se blíží nule, tím je rozložení rovnoměrnější a naopak.

V případě, že není znám funkční předpis Lorenzovy křivky, používá se pro výpočet Giniho koeficientu dle LAPÁČKA (2007) Brownův vzorec:

$$G = |1 - \sum_{i=1}^n (x_i - x_{i-1}) * (y_i + y_{i-1})|, \quad (2)$$

kde x_i je kumulovaný podíl rozlohy, přičemž $x_0 = 0$ a $x_n = 1$,

y_i je kumulovaný podíl počtu podniků, přičemž $y_0 = 0$ a $y_n = 1$,

i jsou jednotlivé okresy, tj. 1 až n .

Ve výše uvedených případech výpočtu nerovnoměrného rozložení je možné dopočítat tzv. Index Robina Hooda (RHI), který se rovná maximální vertikální vzdálenosti mezi Lorenzovou křivkou a křivkou dokonalého rozdělení. Tento index vyjadřuje, kolik procent proměnné y by bylo třeba přerozdělit, aby existovala dokonalá rovnost sledované charakteristiky.

Pro výpočet RHI byl zvolen následující postup. Okresy byly nejdříve seřazeny sestupně podle hodnocené charakteristiky (y/x). Následně se okresy rozdělily do deseti stejně velkých skupin (decilů) podle relativní četnosti (v %) proměnné x , v každém decilu se vyjádřil rozdíl relativní četnosti (v %) proměnné y a relativní četnosti (v %) proměnné x , tj. 10 %. RHI je pak součtem všech kladných rozdílů (resp. všech záporných rozdílů – výsledek je stejný).

Tabulka 13 zachycuje počty subjektů dle velikostních kategorií obcí, z nichž byly vybírány blíže analyzované podniky.

Tabulka 13 – Struktura právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle velikostní kategorie obce v roce 2012 s rozdělením sledovaných podniků

Velikostní kategorie	Počet obyvatel	Počet podniků	% podíl na celkovém počtu	Sledované podniky z celku
0	100001 - více	171	32,76	0
1	40000 - 100000	47	9,00	14
2	20000 - 39999	44	8,43	18
3	10000 - 19999	59	11,30	28
4	2000 - 9999	145	27,78	78
5	0 – 1999	56	10,73	19
Celkem		522	100	157

Zdroj: Data ČSÚ, vlastní zpracování.

V případě výběru konkrétních společností bylo zkoumáno 157 podniků, přičemž byly zvoleny subjekty se sídlem v municipalitě do 100 000 obyvatel, které tvořily dvě třetiny z celkového počtu. Větší velikostní kategorie municipalit byly již členěny na městské části, a tudíž byly z výběru vyřazeny. Druhým důvodem byla nízká četnost výskytu komunálního vlastnictví v tomto segmentu.

Ve vybrané skupině jsou zahrnuty podniky v soukromém, komunálním a smíšeném (spoluvlastnictví veřejných a soukromých subjektů) vlastnictví. Tyto podniky jsou zkoumány z hlediska druhu vlastnictví, právní formy podnikání, počtu zaměstnanců v letech 2002, 2007, 2012, dle velikostní kategorie obce v roce 2012. Kritérium počtu zaměstnanců dle Evropské komise je součástí pro hodnocení velikosti podniku a to takto: mikropodnik – zaměstnanci < 10, obrat ≤ 2 miliony EUR, bilanční suma ≤ 2 miliony EUR; malý podnik – zaměstnanci < 50, obrat ≤ 10 milionů EUR, bilanční suma ≤ 10 milionů EUR; střední podnik – zaměstnanci < 250, obrat ≤ 50 miliony EUR, bilanční suma ≤ 43 miliony EUR³. Celkový vzorek představuje celkem 157 (113 komunálních, 7 smíšených a 37 soukromých společností) podniků v obcích a městech do 100000 obyvatel na základě dostupnosti dat – rozvah a výkazů zisku a ztráty. Komunální podniky byly ještě zkoumány z pohledu outsourcingu služeb (103 zjištěných ze 113). Výběr společností zahrnoval právní formu podnikání: akciová společnost, společnost s ručením omezeným a příspěvková organizace. Právnické subjekty byly analyzovány v letech 2007 (před ekonomickou krizí) a 2011 (v průběhu

³ Evropská komise. *Nová definice malých a středních podniků*. 2006. Evropská společenství: Publikace podniky a průmysl, 50 s. ISBN 92-894-7917-5.

ekonomické krize). V roce 2002 byla databáze účetních výkazů nedostatečná a za rok 2012 byla při zpracování nedostupná data z důvodu neukončeného hospodářského roku, tudíž byl zvolen rok 2011. Finanční analýza zde byla provedena na základě těchto ukazatelů:

$$ROA \text{ (rentabilita aktiv)} = \frac{\text{výsledek hospodaření}}{\text{celková aktiva}} * 100, \quad (3)$$

$$\text{Peněžní likvidita} = \frac{\text{finanční majetek}}{\text{krátkodobé závazky}}, \quad (4)$$

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva} - \text{zásoby}}{\text{krátkodobé závazky}}, \quad (5)$$

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}}, \quad (6)$$

$$\text{Rychlost obratu aktiv} = \frac{\text{výnosy}}{\text{aktiva}}. \quad (7)$$

Pro posouzení finančních ukazatelů byly použity průměr a medián dle jednotlivých právních forem podnikání.

V případě zkoumání závislosti mezi velikostí podniku, která byla reprezentována obratem a velikostí municipality, v níž bylo uvedeno sídlo podniku, byla použita regresní analýza.

„Při budování regresních modelů se běžně užívá metody nejmenších čtverců. Tato metoda poskytuje postačující odhady parametrů jenom při splnění předpokladů o datech a o regresním modelu. Pokud tyto předpoklady nejsou splněny, ztrácí výsledky metodou nejmenších čtverců své vlastnosti. Lineární regresní analýza je využívána v těchto případech:

1. *Popis empirických dat. Hledá se vztah, lineární regresní model, který sumarizuje vazby mezi sloupci v datech,*
2. *Určení parametrů. Běžným cílem regresní analýzy je vyčíslení odhadů neznámých parametrů regresního modelu.*
3. *Predikce. Cílem regresní analýzy je často predikce, tj. vyčíslení hodnot závisle proměnných pro zadané kombinace vstupních parametrů.*
4. *Řízení. Regresní modely lze využít také k monitoringu a řízení systémů.*

5. *Výběr důležitých proměnných. Výběr proměnných se provádí s ohledem na nezávisle proměnné, které vysvětlují významný podíl proměnlivosti závisle proměnné.*“ (MELOUN, 2006)

„V ekonomické praxi dochází k částečnému porušování předpokladů (P1)-(P5) pro klasický model lineární regrese (viz. Příloha 1), jelikož práce s ekonomickými a finančními daty má svá specifika, která porušují standardní omezení pro rutinní aplikace regrese ve statistice.“ (CIPRA, 2008)

Jsou-li splněny výše uvedené klasické předpoklady (P1-P4), je možné odhadnout vektor neznámých regresních koeficientů i stochastické parametry rozdělení náhodných složek v lineárním regresním modelu metodou řádných nebo klasických nejmenších čtverců. (HUŠEK, 2007).

V této práci se však vhodnost lineárního regresního modelu nepotvrdila a tudíž bylo potřeba zvolit regresi nelineární, v tomto případě dle HINDLSE, HRONOVÉ, SEGRA, FISCHERA (2007) mocninnou v obecném tvaru:

$$y_i = \beta_0 x_i^{\beta_1}, \quad (8)$$

která byla využitím linearizující transformace

$$\ln y_i = \ln \beta_0 + \beta_1 \ln x_i, \quad (9)$$

převedená na konečný tvar normální rovnice

$$\sum \ln y_i = n \ln b_0 + b_1 \sum \ln x_i, \quad (10)$$

kde x_i je velikost municipality (počet obyvatel)

y_i je velikost obrátu podniku

Vhodnost tohoto modelu byla následně ověřena pomocí p-plotu a reziduální analýzy.

Pro hodnocení závislosti ostatních absolutních ukazatelů (viz. Tabulka 14) komunálních podniků v letech 2007 a 2011 dle právních forem a také podle velikosti vlastníka (počet obyvatel) byla použita korelační analýza na základě Spearmanova korelačního koeficientu na hladině významnosti 0,05 %. Tento koeficient byl zvolen z důvodu neexistence normálního rozdělení analyzovaného vzorku.

Tabulka 14 – Přehled proměnných se zkoumanými závislostmi u právnických osob v rámci kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE v letech 2007 a 2011 dle právních forem podnikání

Právní forma	Počet subjektů	Sledované období	Proměnná 1	Proměnná 2
přísp. org, a.s., s.r.o.	113	2007, 2011	Počet obyvatel	Obrat společnosti
a.s., s.r.o.	36	2007, 2011	Počet obyvatel	Obrat společnosti
přísp. org.	77	2007, 2011	Počet obyvatel	Obrat společnosti
přísp. org, a.s., s.r.o.	113	2007, 2011	Krátkodobý finanční majetek	Počet obyvatel
přísp. org, a.s., s.r.o.	113	2007, 2011	Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek	Počet obyvatel
přísp. org, a.s., s.r.o.	113	2007, 2011	Celkové náklady	Počet obyvatel
přísp. org, a.s., s.r.o.	113	2007, 2011	Výsledek hospodaření po zdanění	Počet obyvatel
a.s., s.r.o.	36	2007, 2011	Krátkodobý finanční majetek	Počet obyvatel
a.s., s.r.o.	36	2007, 2011	Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek	Počet obyvatel
a.s., s.r.o.	36	2007, 2011	Celkové náklady	Počet obyvatel
a.s., s.r.o.	36	2007, 2011	Výsledek hospodaření po zdanění	Počet obyvatel
přísp. org.	77	2007, 2011	Krátkodobý finanční majetek	Počet obyvatel
přísp. org.	77	2007, 2011	Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek	Počet obyvatel
přísp. org.	77	2007, 2011	Celkové náklady	Počet obyvatel
přísp. org.	77	2007, 2011	Výsledek hospodaření po zdanění	Počet obyvatel
přísp. org, a.s., s.r.o.	103	2007, 2011	Počet obyvatel	Náklady na služby
přísp. org, a.s., s.r.o.	103	2007, 2011	Celkové výnosy	Náklady na služby
přísp. org, a.s., s.r.o.	103	2007, 2011	Celkové náklady	Náklady na služby
a.s., s.r.o.	26	2007, 2011	Počet obyvatel	Náklady na služby
a.s., s.r.o.	26	2007, 2011	Celkové výnosy	Náklady na služby
a.s., s.r.o.	26	2007, 2011	Celkové náklady	Náklady na služby
přísp. org.	77	2007, 2011	Počet obyvatel	Náklady na služby
přísp. org.	77	2007, 2011	Celkové výnosy	Náklady na služby
přísp. org.	77	2007, 2011	Celkové náklady	Náklady na služby

Zdroj: vlastní zpracování.

Spearmanův korelační koeficient, označován také jako r_s , se často používá pro rychlé zjištění síly monotónního lineárního i nelineárního vztahu dvou proměnných a pro zjištění intenzity jejich závislosti.

$$r_s(x, y) = 1 - \frac{6 \sum_{i=1}^n (p_i - q_i)^2}{n(n^2 - 1)}, \quad (11)$$

kde, n je počet případů, p_i označuje pořadí uspořádaných hodnot x_i a q_i představují odpovídající pořadové hodnoty y_i .

Spearmanův korelační koeficient v kontrastu s Pearsonovým korelačním koeficientem neměří intenzitu vzájemného lineárního vztahu, ale měří klesající nebo rostoucí monotónnost. Síla monotónnosti je představována vzdáleností absolutní hodnoty Spearmanova korelačního koeficientu od jedné, zatímco znaménkem je vyjadřováno, zda s růstem hodnot jedné proměnné dochází k růstu či poklesu hodnot druhé proměnné. (HEBÁK, HUSTOPECKÝ, MALÁ, 2005)

Metody aplikační části:

- analytická,
- induktivně-deduktivní,
- komparativní,
- finanční analýzy,
- statistická.

4. Výsledky a diskuse

Tato kapitola je členěna do tří základních podkapitol. Struktura je volena záměrně tak, že první podkapitola jako východisko pro analýzu komunálních podniků, charakterizuje právnické osoby na území ČR jako jeden komplexní celek s různými formami vlastnictví a rovněž se zachycením podílů jednotlivých právních forem těchto subjektů ve zvolených časových úsecích.

Následující podkapitola se poté zaměřuje na zkoumání struktury a na analýzu vývoje právnických osob ve veřejném vlastnictví. V návaznosti na předmět činnosti podniků v komunálním vlastnictví se zabývá jejich cíli. Ve třetí podkapitole jsou podniky s hlavní činností Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných, podrobně analyzovány a srovnány také na základě druhu vlastnictví a právní formy podnikání. Dílčí zjištění výsledků u jednotlivých subjektů následně vyústí v úplné či částečné zobecnění zjištěných poznatků a faktů.

4.1. Struktura právnických subjektů na území České republiky

Při sledování trendů od roku 1993 na základě formy vlastnictví a právní formy podnikání, docházelo k zániku státních podniků v první sledované dekádě, jelikož tyto podniky byly privatizovány nebo převedeny na nižší úroveň samosprávy. Soukromé vlastnictví v kontrastu k tomuto faktu ve stejném období vykazovalo silný rostoucí trend společně zahraniční formou vlastnictví, blíže viz. Příloha 2 a Příloha 3. Při podrobné analýze sledované databáze Registru ekonomických subjektů právnických osob v České republice bylo ve sledovaném období v letech 2002, 2007 a 2012 zjištěno nejvyšší zastoupení právnických osob (PO) v soukromém vlastnictví v právní formě společnosti s ručením omezeným v roce 2012. Při podrobnější specifikaci právnických osob v komunálním vlastnictví (2,59 % z celkového počtu 716229 sledovaných subjektů) byla nejvíce zastoupena právní forma příspěvkové organizace (více než 50 % z celkového počtu 18568 právnických osob). Jak je patrné z Tabulky 15, z hlediska struktury počtu zaměstnanců byly u PO v komunálním vlastnictví nejpočetnější skupinou subjekty s jedním až pěti zaměstnanci. Dle klasifikace ekonomických činností CZ-NACE, která byla sledována u PO v komunálním vlastnictví, tvořily tři nejpočetnější skupiny (Všeobecné činnosti veřejné správy – především obce resp. obecní úřady, Základní vzdělávání na druhém stupni základních škol a Předškolní vzdělávání) více než dvě třetiny z celkového počtu 18568 sledovaných subjektů. Zastoupení komunálních subjektů bylo poměrně nízké, nicméně pro fungování územních samosprávních celků nezbytné především ve formě místních samospráv, respektive obcí. Komunální podniky v právní formě akciová společnost a společnost s ručením omezeným byly využívány jako prostředek k zajišťování veřejných služeb a statků, tzn., že jejich význam nebyl a není zanedbatelný. Prostorové rozmístění po území ČR zachycuje Příloha 4.

V rámci sledování změn mezi jednotlivými sledovanými obdobími byla nejvýznamnější změna zachycena u subjektů v soukromém vlastnictví, kdy tyto subjekty pružně reagovaly na aktuální situaci na trhu. V období od 1.1.2003 do 31.12.2007 včetně, činil čistý přírůstek 68875 subjektů v soukromém vlastnictví (rozdíl nově vzniklých a zaniklých subjektů v daném období), tedy 27,9 % ze stavu k 31.12.2007. Ve druhém období, od 1.1.2008 do 25.9.2012 včetně, byla hodnota čistého přírůstku vyšší (84638 subjektů), podíl na počtu subjektů v soukromém vlastnictví byl však nižší, tj. 25,5 %. Při sledování meziročních změn se jednalo o mírný

nárůst při hodnotách 7358 (2008), 8661 (2009), 9702 (2010), 10235 (2011), 8451 (do 25.9.2012) v počtu zaniklých subjektů v soukromém vlastnictví. Významný vliv na tyto hodnoty bylo možné nejspíše připsat ekonomické krizi, kdy se společnosti také dostávaly do platební neschopnosti. Klesající trend podílu na celkovém počtu PO se naopak projevoval u subjektů ve vlastnictví družstevním, státním, smíšeném, viz. Tabulka 15.

Tabulka 15 – Rozdělení právnických osob na území ČR dle druhu vlastnictví v letech 2002, 2007, 2012

Vlastnictví	2002 (počet)	% podíl na celku	2003-2007 zaniklé PO (počet)	2007 (počet)	% podíl na celku	2008-2012 zaniklé PO (počet)	2012 (počet)	% podíl na celku
Neuvedeno	1	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00
Soukromé	177 379	43,69	12 262	247 254	45,13	16 188	331 892	46,34
Družstevní	12 085	2,98	775	14 901	2,72	1 504	15 430	2,15
Státní	4 494	1,11	595	1 365	0,25	357	1 046	0,15
Komunální	13 662	3,37	1 707	18 831	3,44	788	18 568	2,59
Vlastnictví sdružení, politických stran	90 671	22,33	7 908	106 019	19,35	4 626	124 487	17,38
Zahraniční (cizí)	82 445	20,31	7 681	114 049	20,82	17 824	174 421	24,35
Mezinárodní (domácí + zahraniční)	23 759	5,85	1 737	44 024	8,04	2 915	491 12	6,86
Smíšené (kombinace 2 až 6)	1 505	0,37	231	1417	0,26	205	1 273	0,18
Celkový součet	406 001		32 896	547 860		44 407	716 229	

Legenda: Stav v letech 2002, 2007 je uváděn k 31.12. daného roku, v roce 2012 je stav uváděn k 25.9. daného roku

Pramen: Databáze RES ČSÚ, vlastní zpracování

Dalším kritériem pro hodnocení struktury byla právní forma podnikání, viz. Tabulka 16. Do tohoto kritéria byly zahrnuty formy, které byly zjištěny minimálně u třech set subjektů, přičemž jako nejčastější varianta byla na území zjištěna společnost s ručením omezeným, která byla v roce 2012 využívána u 343846 společností, a tvořila téměř polovinu z celkového počtu subjektů. Tato forma byla také velice často využívána u společností zajišťujících „technické služby“ pro územní samosprávné celky, které byly evidovány ve vlastnictví komunálním a smíšeném.

Tabulka 16 – Rozdělení právnických osob na území ČR dle nejčastěji zastoupené právní formy podnikání v letech 2002, 2007, 2012

Právní forma podnikání	2002 (počet)	% změna 2002-07	2007 (počet)	% změna 2007-12	2012 (počet)
Veřejná obchodní společnost	7 729	-2,86	7 508	-4,30	7 185
Společnost s ručením omezeným	196 772	33,10	261 907	31,29	343 846
Akciová společnost	15 246	44,82	22 080	13,27	25 010
Společenství vlastníků jednotek	11 364	222,23	36 618	44,86	53 044
Družstvo	11 764	26,56	14 889	3,61	15 427
Příspěvková organizace	5 509	99,18	10 973	-2,63	10 684
Zahraniční osoba	51 809	46,91	76 113	62,15	123 419
Sdružení (svaz, spolek, společnost, aj.)	50 790	18,83	60 353	30,41	78 709
Organizační jednotka sdružení	30 878	8,05	33 364	2,19	34 095
Obec (obecní úřad)	6 313	-0,16	6 303	0,00	6 303

Legenda: Stav v letech 2002, 2007 je uváděn k 31.12. daného roku, v roce 2012 je stav uváděn k 25.9. daného roku

Pramen: Databáze RES ČSÚ, vlastní zpracování

Z pohledu institucionálního sektorového rozdělení sledovaných subjektů náleželo nejvíce právnických osob do sektoru Nefinanční podniky soukromé národní. V této kategorii bylo obsaženo 325454 společností, což představovalo téměř 50 % všech právnických osob v roce 2012. Druhou nejpočetnější skupinu zde tvořily Nefinanční podniky soukromé pod zahraniční kontrolou, což znamenalo, že více než čtvrtina právnických osob je vlastněna z části nebo zcela zahraničními vlastníky.

4.2. Podniky v komunálním vlastnictví na území České republiky

Vývoj podílu komunální formy vlastnictví ve struktuře právnických osob na území České republiky v období 2002 – 2012 nevykazoval setrvalou tendenci, zejména pokud jde o relativní vyjádření, když v období 2002 – 2007 došlo sice k absolutnímu nárůstu počtu subjektů v komunálním vlastnictví z 13662 na 18831 subjektů, avšak jejich podíl na počtu všech právnických osob na území ČR zůstal takřka stejný (3,34 % v roce 2002 a 3,43 % v roce 2007), tj. v zásadě kopíroval dynamiku vývoje všech forem podnikání. Mezi roky 2007 a 2012 se absolutní počet těchto subjektů změnil pouze nepatrně (18568 subjektů k 25.9.2012), ale jejich podíl poklesl na 2,59 %, tj. v ekonomice došlo k nárůstu subjektů s jinou formou vlastnictví, zejména zahraničních. Prostorové rozmístění zachycuje Příloha 5.

Nejčtenější právní forma ve skupině s komunálním vlastnictvím byla reprezentována příspěvkovými organizacemi v celkovém počtu 10469 v roce 2012, což představovalo více než padesátiprocentní podíl na celku. Blíže viz. Tabulka 17, přičemž rozhodující měrou byl tento podíl ovlivněn zejména zařazením škol, které před rokem 2003 byly evidovány samostatně. Na území České republiky bylo v roce 2012 dále evidováno 781 svazků obcí. Tyto svazky vznikají mimo jiné také z důvodu kooperaci jednotlivých obcí respektive obecních úřadů a umožňují tak obcím například dosáhnout na vybrané dotační tituly. Nezanedbatelnou formou byly společnosti s ručením omezeným, které jsou zakládány převážně většími městy.

Ve srovnání období 2002 a 2007 došlo k výrazné změně ve struktuře právních forem právnických osob v komunálním vlastnictví. Tato změna se nejvíce dotkla vzdělávacích a školních zařízení, viz. Tabulka 17.

Tabulka 17 – Zastoupení právnických osob v komunálním vlastnictví na území ČR dle nejčastěji zastoupené právní formy podnikání v letech 2002, 2007, 2012

Právní forma podnikání	2002 (počet)	2007 (počet)	% změna 2002-07	2012 (počet)	% změna 2007-12
Společnost s ručením omezeným	177	581	228,25	595	2,41
Společný podnik	1	0	-	0	0,00
Nadace	24	26	8,33	19	-26,92
Nadační fond	48	89	85,42	99	11,24
Akciová společnost	22	146	563,64	135	-7,53
Obecně prospěšná společnost	53	97	83,02	131	35,05
Příspěvková organizace	4 105	10 739	161,61	10 469	-2,51
Samostatná drobná provozovna obecního úřadu	2	4	100,00	4	0,00
Střední škola	24	0	-	0	0,00
Základní škola	1 356	0	-	0	0,00
Školské zařízení	157	0	-	0	0,00
Předškolní zařízení	664	0	-	0	0,00
Školská právnická osoba	0	1	-	2	100,00
Zdravotnické zařízení	1	0	-	0	0,00
Veřejná výzkumná instituce	0	3	-	4	33,33
Zájmové sdružení právnických osob	384	6	-98,44	6	0,00
Svazek obcí	318	816	156,60	781	-4,29
Obec (obecní úřad)	6 313	6 303	-0,16	6 303	0,00
Kraj	13	13	0,00	13	0,00
Regionální rada regionu Soudržnosti	0	7	-	7	0,00
Celkový součet	13 662	18 831		18 568	

Zdroj: Data ČSÚ, vlastní zpracování

Tato změna byla způsobena legislativním procesem, konkrétně Zákonem č. 284/2002 Sb., kterým se změnil zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon uložil v § 24 odst. 4 citovaného zákona obci nebo kraji, který byl zřizovatelem předškolního zařízení, školy nebo školského zařízení, která neměla právní subjektivitu a nebyla organizační součástí jiného předškolního zařízení, školy nebo školského zařízení, které právní subjektivitu mělo, zajistit změnu právní formy v souladu s § 14 odst. 2 a 7 a § 16 tohoto zákona do 1. 1. 2003.

Ve většině případů tedy došlo touto změnou k přeměně na příspěvkové organizace, což vysvětluje rapidní nárůst mezi výše uvedenými obdobími v celkovém počtu příspěvkových organizací a nulové hodnoty u kategorií školských zařízení na území České republiky. Mezi další oblasti vzniku příspěvkových organizací patřily příspěvkové organizace se zaměřením na sociální a zdravotní služby, archivní a muzejní činnosti, sportovní, zábavní a rekreační činnosti. Nejčtenější právní formy ve sledovaných obdobích dokresluje Tabulka 18.

Tabulka 18 – Zastoupení zaniklých právnických osob v komunálním vlastnictví na území ČR dle nejčastěji zastoupené právní formy podnikání v obdobích 2003 – 2007 a 2008 – 2012

Právní forma podnikání	2003 - 2007 (počet)	% podíl na existujících	2008 – 2012 (počet)	% podíl na existujících
Společnost s r.o.	37	6,37	25	4,20
Nadace	2	7,69	8	42,11
Nadační fond	6	6,74	5	5,05
Akciová společnost	4	2,74	19	14,07
Obecně prospěšná spol.	3	3,09	6	4,58
Příspěvková organizace	1 525	14,20	635	6,07
Veř. výzkumná instituce	0	0,00	1	25,00
Zájm.sdružení práv.osob	28	466,67	1	16,67
Svazek obcí	95	11,64	85	10,88
Obec nebo m.část hl.m.	6	0,10	3	0,05
Reg.rada regionu soudr.	1	14,29	0	0,00

Legenda: Stav v období 2003 – 2007 je uváděn 1.1.2003 a k 31.12.2007, v období 2008 – 2012 je stav uváděn k 1.1.2008 a k 25.9.2012, % podíl na existujících je uvažován na počtu PO v dané kategorii na konci sledovaného období.

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z celkového počtu 1525 zaniklých příspěvkových organizací bylo celkem 688 základních a mateřských škol, včetně uměleckých. Forma zániku (viz. Příloha 9) těchto zařízení byla rozčleněna takto: Nezjištěno (20), Zrušení právnických osob likvidací (37), Zrušení právnické osoby bez likvidace s jedním nástupcem (457), Zrušení

právnícké osoby bez likvidace s více nástupci (7), Zrušení právnícké osoby bez likvidace bez nástupců (164), Neoprávněné vydání IČO (5), Ukončení registrace duplicitního IČO (4). Dalšími významnými položkami mezi zaniklými příspěvkovými organizacemi byly střední školy a střední odborná učiliště v počtu 66 subjektů, jídelny (57) a knihovny (24). Tyto subjekty však úzce souvisely ve sledovaném období 2003 – 2007 se školními zařízeními. Naproti tomu příspěvkové organizace zajišťující technické služby v obcích a městech ve formě příspěvkových organizací představovaly pouze 1,8 % (28 subjektů) z celkového počtu 1525 příspěvkových organizací v komunálním vlastnictví. Devět společností bylo zrušeno formou bez likvidace s jedním nástupcem a 13 formou zrušení právnícké osoby bez likvidace bez nástupců. V právní formě podnikání společnosti s ručením omezeným z celkového počtu 37 společností byly zaniklé technické služby představovány pouze šesti subjekty, přičemž pět subjektů zaniklo likvidací a pouze jeden zanikl formou zrušení právnícké osoby bez likvidace s jedním nástupcem.

Ve druhém sledovaném období 2008 – 2012 tvořily nejpočetnější skupinu zaniklých právníckých osob v komunálním vlastnictví také příspěvkové organizace. Z pohledu zastoupení nadpoloviční většina byla reprezentována školními zařízeními, ve kterých byly zahrnuty základní a mateřské školy se středními školami a odbornými učilišti v celkovém počtu 337 subjektů, přičemž nejčastější formou zániku zařízení bylo voleno zrušení právnícké osoby bez likvidace s jedním nástupcem s celkovým počtem 260, což představovalo přibližně 77 %. V oblasti zajišťování technických služeb měst a obcí došlo ve srovnání s předchozím obdobím k poklesu zaniklých subjektů na 15, kdy ve 13 případech příspěvkové organizace zanikly formou zrušení právnícké osoby bez likvidace bez nástupců.

Z hlediska struktury počtu zaměstnanců byly u PO v komunálním vlastnictví nejpočetnější skupinou subjekty s jedním až pěti zaměstnanci (viz. Tabulka 19), přičemž většinové zastoupení zde bylo zjištěno u obcí (obecní úřady). Celkově převažovaly PO s menším počtem zaměstnanců. Největšími komunálními zaměstnavateli byly Dopravní podnik hlavního města Prahy (10743 zaměstnanců) a Krajská zdravotní, a.s. (6236 zaměstnanců).

Tabulka 19 – Zastoupení právnických osob v komunálním vlastnictví na území ČR dle počtu zaměstnanců v letech 2002, 2007, 2012

Počet zaměstnanců	2002 (počet)	%změna 2002-07	2007 (počet)	%změna 2007-12	2012 (počet)
Neuvedeno	1071	41,83	1519	-3,95	1459
Bez zaměstnanců	1476	-97,83	32	-34,38	21
1 - 5	4396	10,40	4853	-1,38	4786
6 - 9	1226	114,44	2629	-0,04	2628
10 - 19	1792	87,00	3351	-0,24	3343
20 - 24	503	86,28	937	-1,17	926
25 - 49	1810	58,90	2876	-1,43	2835
50 - 99	1042	75,14	1825	-2,58	1778
100 - 199	232	125,43	523	-1,91	513
200 - 249	37	83,78	68	-1,47	67
250 - 499	57	110,53	120	-0,83	119
500 - 999	13	376,92	62	-4,84	59
1000 - 1499	1	1 800,00	19	-5,26	18
1500 - 1999	2	200,00	6	-16,67	5
2000 - 2499	0	-	2	0,00	2
2500 - 2999	2	100,00	4	0,00	4
3000 - 3999	2	0,00	2	0,00	2
4000 - 4999	0	-	1	0,00	1
5000 - 9999	0	-	2	0,00	2
Celkový součet	13662		18831		18568

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z pohledu sektorového členění tvořily místní vládní instituce téměř 92 % všech subjektů (viz. Tabulka 20), přičemž do této kategorie náleží například svazky obcí, obce a jimi vlastněné příspěvkové organizace (školy, mateřské školy, podniky atd.). Dále do této kategorie spadají právnické osoby s hlavní činností dle klasifikace CZ-NACE v kategoriích: 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných, 6820 – Pronájem a správa vlastních nebo pronajatých nemovitostí, 87201 – Sociální péče v zařízeních pro osoby s chronickým duševním onemocněním, 87301 – Sociální péče v domovech pro seniory, 8810 – Ambulantní nebo terénní sociální služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením, 90040 – Provozování kulturních zařízení, 91010 – Činnosti knihoven a archivů, 91020 – Činnosti muzeí, 93110 – Provozování sportovních zařízení, 94991 – Činnosti organizací dětí a mládeže atd. Kategorie 02100 – Lesní hospodářství a jiné činnosti v oblasti lesnictví, 3530 – Výroba a rozvod tepla a klimatizovaného vzduchu, výroba ledu, 36000 – Shromažďování, úprava a rozvod vody, 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných, 49310 – Městská a příměstská pozemní osobní doprava, 6820 – Pronájem a správa vlastních nebo

pronajatých nemovitostí, 86100 – Ústavní zdravotní péče, 86210 – Všeobecná ambulantní zdravotní péče, 87201 – Sociální péče v zařízeních pro osoby s chronickým duševním onemocněním, 87301 – Sociální péče v domovech pro seniory, 90040 – Provozování kulturních zařízení, 93110 – Provozování sportovních zařízení dle CZ-NACE tvořily v převážné většině skupinu nefinančních veřejných podniků. Nejméně zastoupenou kategorií, ve které existoval pouze jediný subjekt, byla skupina Ostatní finanční sprostředkovatelé veřejní zastoupena právnickou osobou Regionální podpůrný zdroj, s.r.o., jejímž jediným vlastníkem byl Zlínský kraj.

Tabulka 20 – Rozdělení právnických osob v komunálním vlastnictví dle institucionálních sektorů a subsektorů v letech 2002, 2007, 2012

Institucionální sektory a subsektory	2002 (počet)	2007 (počet)	%změna 2002-07	2012 (počet)	%změna 2007-12
Nefinanční podniky veřejné	497	1 339	169,42	1 264	-5,60
Nefinanční podniky soukromé národní	0	6	-	5	-16,67
Ostatní finanční sprostředkovatelé veřejní	1	1	0,00	1	0,00
Místní vládní instituce	13 039	17 279	32,52	17 055	-1,30
Neziskové instituce sloužící domácnostem	125	206	64,80	243	17,96
Celkový součet	13 662	18 831		18 568	

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Při pohledu na vývoj národních účtů kategorie Nefinanční podniky veřejné, docházelo v letech 2009, 2010 a 2011 k poklesu podílu čisté přidané hodnoty ve vztahu k celkové produkci ve výši 17,7, 15,9 a 14,7 % v jednotlivých letech, přičemž trendy v objemu produkce a čisté přidané hodnoty byly opačného charakteru. Celkový objem mezd byl ve sledovaném období stabilní, tudíž se zvyšoval jejich podíl na čisté přidané hodnotě ve výši 55,1, 61,4 a 64,2 % v jednotlivých letech.

V rámci členění CZ-NACE tvořily tři nejpočetnější skupiny (Všeobecné činnosti veřejné správy – především obce resp. obecní úřady, Základní vzdělávání na druhém stupni základních škol a Předškolní vzdělávání) více než dvě třetiny z celkového počtu 18568 sledovaných subjektů v roce 2012. Ve srovnání s rokem 2007 byl trend obdobný.

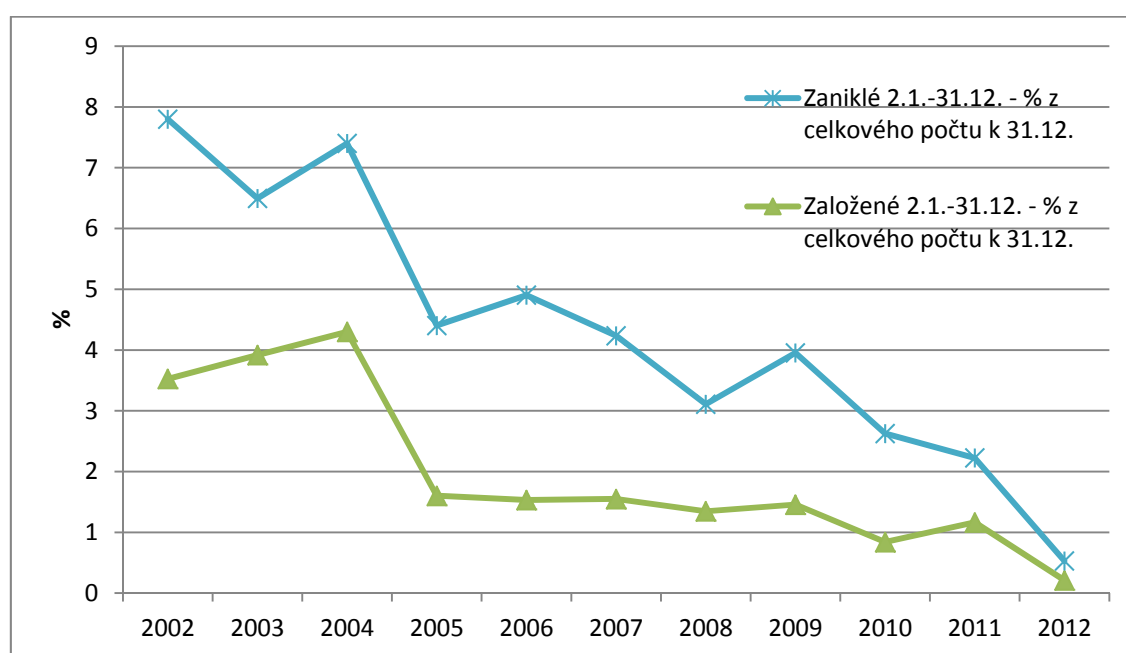
Kategorie, o níž bude pojednáno dále, 38110 – Shromažďování a sběr odpadů kromě nebezpečných zaujímala pouze 0,91 % (172 PO) v roce 2007 a 0,90 % (167 PO) v roce 2012 z celkového počtu právnických osob dle klasifikace CZ-NACE.

Pozornost byla také věnována právnickým osobám v komunálním vlastnictví, jejichž činnost může vést k vytváření zisku, resp. PO s potenciálem generování zisku. V tomto

případě byla sledována struktura těchto subjektů v časové řadě od 1.1.2002 do 25.9.2012. Sledované kategorie dle CZ-NACE uvádí Příloha 11.

V průběhu časové řady docházelo ke stabilizaci celkového počtu těchto společností, tzn. celkový trend v počtu nově vzniklých a zaniklých společností se v jednotlivých letech snižoval ve vztahu ke konečnému stavu k 31.12. v jednotlivých sledovaných letech. Výjimkou byly pouze roky 2003 a 2004, kdy docházelo k výraznějším změnám (viz. Graf 1).

Graf 1 – Vývoj společností v komunálním vlastnictví s potenciálem generování zisku v letech 2002 – 2012

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Tyto změny se nejvíce týkaly oblasti správy a údržby silnic, kdy jednotlivé městské podniky zanikaly formou likvidace s jedním nástupcem a tudíž přecházely pod společnost zřízovanou krajem. Další nezanedbatelná položka byla představována změnami v oblasti sociální péče, obzvláště pro seniory, kdy v průběhu roku 2003 docházelo ke změně zřizovatele z okresů na kraje. V roce 2006 rovněž vstoupil v platnost zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, který mimo jiné upravoval poskytovatele sociálních služeb takto: „Poskytovateli sociálních služeb jsou při splnění podmínek stanovených tímto zákonem územní samosprávné celky a jimi zřízované právnické osoby, další právnické osoby, fyzické osoby a ministerstvo a jím zřízené organizační složky státu.“⁴ V důsledku toho některá zařízení zanikla a otevřel se zde

⁴ Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

prostor pro figurování soukromého vlastnictví, které pak mohlo působit na ceny a orientovat toto podnikání dosažení zisku. V sociální oblasti bylo od roku 2006 založeno 173 subjektů s neukončenou činností, přičemž zde bylo patrné zaměření na kategorii ambulantních a terénních sociálních služeb.

V celém sledovaném období byl zjištěn rovněž úbytek u společností zajišťujících „technické služby“ pro obce a města. V tomto případě se však jednalo o přirozený proces na trhu, který reflektoval to, že určité služby, které dříve zajišťovaly územní samosprávné celky, se postupně stávaly lukrativními rovněž pro sektor soukromý, kde byl patrný sklon k úsporám z rozsahu v důsledku zajištění těchto služeb pro více samosprávních celků, což ale současně mohlo přispět k formování nedokonale konkurenčních tržních struktur, zejména v kontextu nákladových podmínek.

Podíl společností založených a zároveň zaniklých v průběhu jednoho roku byl ve vztahu k celkovému počtu založených a zaniklých právnických osob minimální, v řádu jednotek. Tudiž bylo možné říci, že společnosti s netransparentním hospodařením nebyly v komunálním vlastnictví frekventované.

4.3. Případová studie – právnické osoby kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných na území ČR

Problematika nakládání s odpady má se zpřísnujícími se požadavky a normami své opodstatnění v současné době především také v kontextu ochrany životního prostředí. Česká republika se řídí přejímanými normami Evropské unie, které mají tendenci přísnějších pravidel již v blízké budoucnosti, jak je uvedeno v literárním přehledu výše.

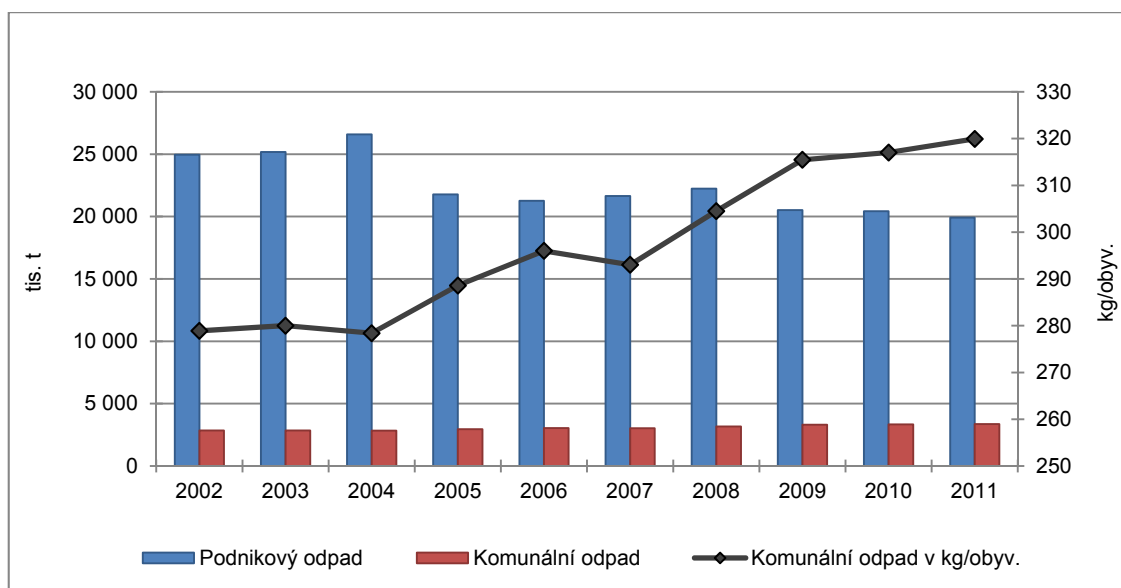
Důsledkem změn evropské legislativy je bezesporu změna struktury a podílů forem likvidace odpadů napříč Evropou, jak ukazuje zpráva Evropské agentury pro životní prostředí „*Development of municipal waste management in 32 European countries, (2013)*“ zpracovaná pro Evropskou komisi. Tato studie byla zpracována na základě dat zemí EU 27, Islandu, Norska, Švýcarska, Turecka a Chorvatska v časové řadě 2001 – 2010. V celkovém vývoji v tomto období docházelo ke snižování podílu skládkování a nárůstu podílu recyklace komunálních odpadů, přestože objem celkového vyprodukovaného odpadu se nijak významně nelišil.

Český statistický úřad každoročně provádí šetření v této oblasti, data jsou však srovnatelná od roku 2002 z důvodu změny zákona o odpadech č. 185/2001 Sb. Pro účely této práce je tedy časová řada v letech 2002 – 2011 dostatečná. V současné době je rovněž řešena novela zákona o odpadech.

V rámci časové řady docházelo u komunálního odpadu k mírnému růstovému trendu, kdy na začátku sledovaného období bylo vygenerováno celkem 3219 tisíc tun komunálního odpadu. Ve srovnání s hodnotou v roce 2011 (3658 tisíc tun) došlo k nárůstu o 14,7 %. Tento vývoj je také potvrzen vývojovým trendem ukazatele počtu kilogramů komunálního odpadu na obyvatele (viz. Graf 2).

Objem komunálního odpadu však tvořil velice malou část v komparaci s odpady, které vygenerovaly podniky. Zde však byl trend nevyrovnaný. V posledních čtyřech letech došlo ke snížení objemu vyprodukovaného odpadu, což souviselo především s celosvětovým hospodářským vývojem, který vedl k omezení výrobních kapacit podniků na území České republiky.

Graf 2 – Vývoj produkce odpadů v České republice v letech 2002 – 2011

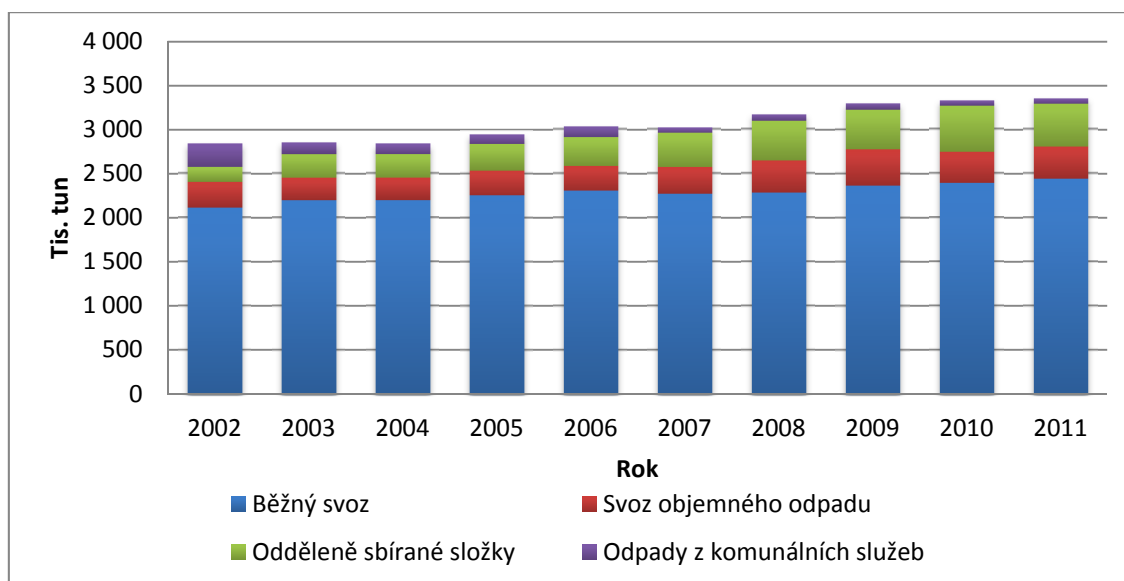

Pramen: ČSÚ

Struktura komunálního odpadu v časové řadě zaznamenala dvě výraznější změny trendu (viz. Graf 3). V prvním případě docházelo k nárůstu objemu odděleně sbíraných složek v důsledku zavádění kontejnerů na veřejná prostranství. Podíl na celkovém objemu odpadu je však stále poměrně malý, v roce 2011 se jednalo o 14 % (v roce 2002 tvořil tříděný odpad pouze 6 % z celku). Ve druhém případě docházelo k redukcí objemu odpadů z komunálních služeb, mezi které byly řazeny např. čištění ulic, tržišť, parků atd. Opodstatnění tohoto faktu bylo možné spatřit v tom, že tyto služby postupně přecházely na soukromé dodavatele a tím pádem také docházelo k poklesu počtu komunálních podniků v tomto odvětví, jak je dále specifikováno v následující části textu.

V souvislosti se svozem komunálního odpadu je nutné zmínit také jeho ukládání na skládky a zpoplatnění této služby. Poplatky za skladování směsného komunálního odpadu jsou považovány za základní ekonomický nástroj odpadového hospodářství. Na území České republiky základní složka (poplatek za uložení odpadu na skládku) poplatku představuje kompenzaci obcím, v jejichž katastrálním území se skládka nachází. Tento poplatek je vybírán provozovatelem skládky a je odváděn přímo obci, která by jej měla využívat dále pro oblast odpadového hospodářství. Reálná situace je však taková, že výnosy z poplatku jsou používány na rozpočtové potřeby těchto obcí a dostávají se tak mimo systém odpadového hospodářství.

Graf 3 – Struktura produkce komunálních odpadů v letech 2002 – 2011 v tis. tun

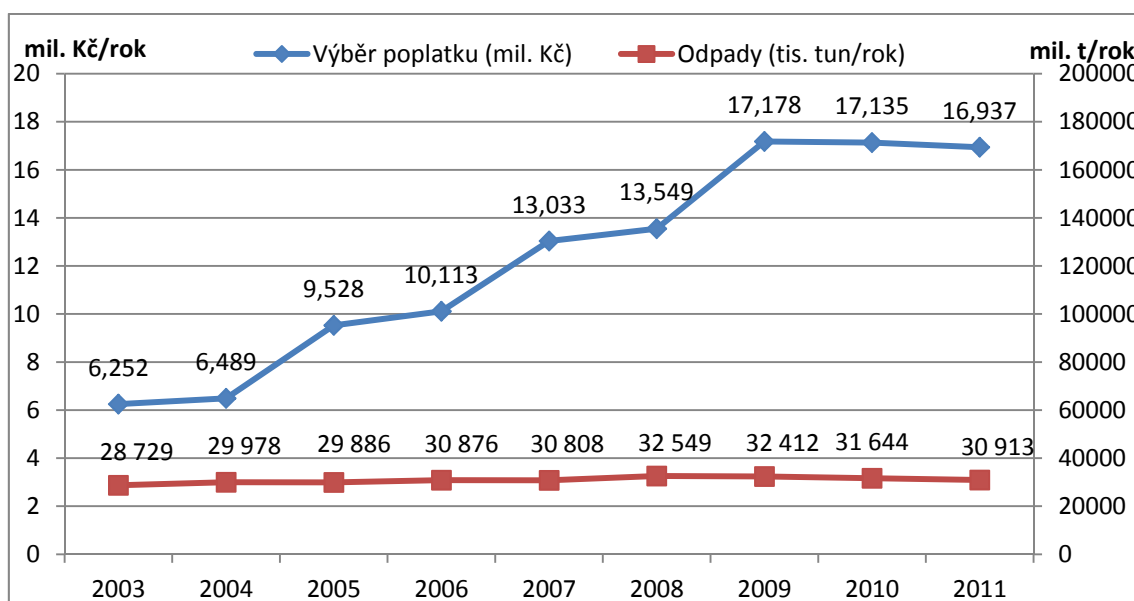

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Analýza týkající se komunálního odpadu vytvořená organizací STEO (Sdružení provozovatelů technologií pro ekologické využívání odpadů) ve spolupráci s Českým statistickým úřadem, na kterou se odvolává ŠŤASTNÁ (2013), výše uvedená fakta potvrzuje.

Z pohledu vývoje objemu peněžních prostředků vybraných právě z výše zmiňovaného poplatku lze hovořit o jeho plynulém nárůstu, zatímco objem směsného komunálního odpadu vykazoval poměrně stabilní úroveň, viz. Graf 4.

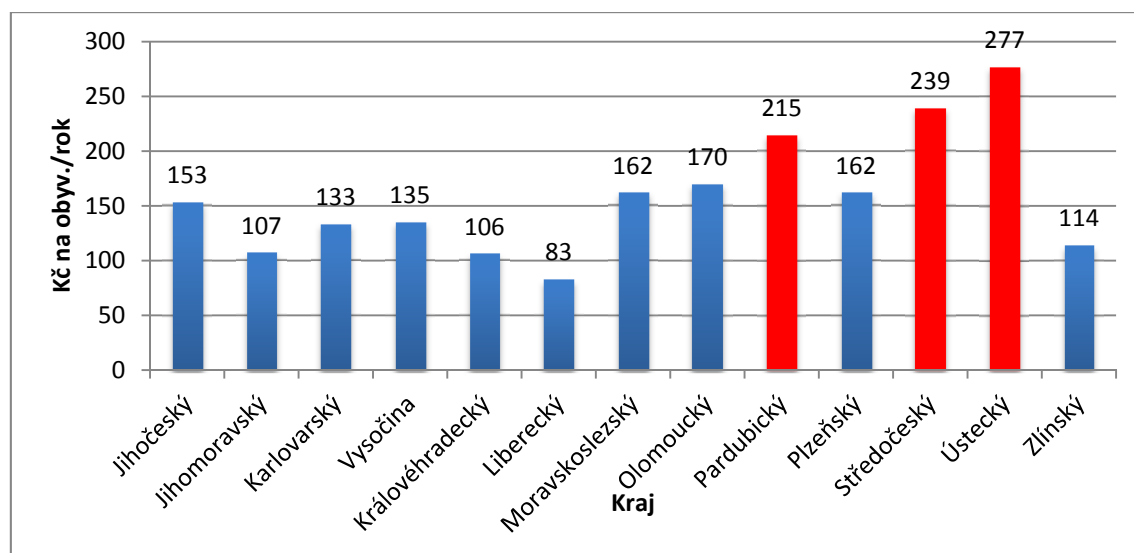
Graf 4 – Množství odpadů a výběr poplatků za nakládání s odpady

Zdroj: Šťastná, 2013, vlastní úprava

ŠŤASTNÁ (2013) také dále uvádí, že příjmy z poplatku za skladování tvoří 80 – 90 % celkových příjmů rozpočtu některých obcí, přičemž jejich výše se pohybuje v řádech desítek miliónů korun. Stejně jako u obcí, je také v rámci srovnání krajů z pohledu výnosu z poplatku na jednoho obyvatele je výše objemu vybraných poplatků značně diferencovaná, viz. Graf 5. Tato situace je způsobena tím, že některé kraje disponují vhodnějšími podmínkami pro skladování odpadů a tudíž na jejich území směřují odpady také z jiných krajů. Jak vyplývá z níže uvedeného grafu, v přepočtu výnosu z poplatku za skladování komunálního odpadu jsou na tom nejlépe kraje Pardubický, Středočeský a Ústecký s výnosem v rozmezí 215 – 277 Kč/obyv.

Graf 5 – Výnos z poplatku za skladování komunálního odpadu podle krajů v roce 2011

Zdroj: Šťastná, 2013, vlastní úprava

Klasifikace CZ-NACE spravovaná Českým statistickým úřadem specifikuje celkem 16 kategorií činností souvisejícími s odpady.

Tabulka 21 uvádí počty právnických osob, které měly tyto činnosti uváděny jako činnosti hlavní svého podnikání, v rozdělení dle formy vlastnictví.

Tabulka 21 – Počty podniků dle kategorií CZ-NACE v oblasti nakládání s odpady dle struktury vlastnictví právnických osob k 25.9.2012⁵

		Vlastnictví								
		2	3	4	5	6	7	8	9	Celkem
Kategorie CZ-NACE	38	1 075	11	1	13	7	758	79	6	1 950
	381	18	0	0	0	0	0	0	0	18
	3811	15	0	0	0	0	1	0	0	16
	38110	240	1	0	167	1	45	53	15	522
	3812	4	0	0	0	0	0	0	0	4
	38120	32	0	0	0	0	2	4	2	40
	382	2	0	0	0	0	0	0	0	2
	38210	32	0	0	5	0	3	10	1	51
	3822	1	0	0	0	0	0	0	0	1
	38220	18	0	0	0	0	3	5	1	27
	383	64	2	0	0	0	20	7	0	93
	38310	11	0	0	1	0	1	0	1	14
	38320	203	2	0	0	1	35	34	2	277
	Celkem	1 715	16	1	186	9	868	192	28	3 015

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Komplexní zajištění služeb v oblasti odpadů (kategorie 38) tvořilo nejvyšší podíl ve výši 65 % z celkového počtu 3015 subjektů. Z hlediska struktury vlastnictví zde bylo poměrně rozsáhlé zastoupení zahraničních vlastníků – celkem přibližně 39 %. Tento počet také odrážel přibližování legislativy s ostatními členskými státy Evropské unie, které se také musely řídit a vycházet ze společných ustanovení EU. Z pohledu komunálního vlastnictví se však jednalo o poměrně náročné technické zajištění, tudíž zde byl přenechán prostor pro soukromý sektor. Veřejný sektor by měl sloužit v situaci při tržním selhání a zajistit službu v případě, že není zajištěna soukromým sektorem, čemuž však tato situace nenasvědčovala.

V případě druhé nejpočetnější kategorie 38110 byla situace zcela jiná. V tomto případě byl trh rozdělen tak, že 46 % společností připadalo na soukromý sektor a

⁵ Specifikace formy vlastnictví: 2 – Soukromé, 3 – Družstevní, 4 – Státní, 5 – Komunální, 6 – Vlastnictví sdružení, politických stran, 7 – Zahraniční (cizí), 8 – Mezinárodní (domácí + zahraniční), 9 – Smíšené (kombinace 2 až 6).

Specifikace kategorie klasifikace CZ-NACE: 38 – Shromažďování, sběr a odstraňování odpadů, úprava odpadů k dalšímu využití, 381 – Shromažďování a sběr odpadů, 3811 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných, 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných, 3812 – Shromažďování a sběr nebezpečných odpadů, 38120 – Shromažďování a sběr nebezpečných odpadů, 382 – Odstraňování odpadů, 38210 – Odstraňování odpadů, kromě nebezpečných, 3822 – Odstraňování nebezpečných odpadů, 38220 – Odstraňování nebezpečných odpadů, 383 – Úprava odpadů k dalšímu využití, 38310 – Demontáž vraků a vyřazených strojů a zařízení pro účely recyklace, 38320 – Úprava odpadů k dalšímu využití, kromě demontáže vraků, strojů a zařízení.

veřejný sektor zaujímal 32 % v čistě komunálním vlastnictví a navíc se zčásti vyskytoval jako vlastník ve formě smíšeného vlastnictví. Ve srovnání s komplexním zajištěním služeb kategorie 38 se jednalo v případě kategorie 38110 o mnohem menší technickou a technologickou náročnost. Tyto důvody vedly k tomu, že byla vybrána pro bližší zkoumání kategorie 38110.

Při zkoumání vývoje podniků zaměřených na shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných z delšího časového hlediska bylo zjištěno, že docházelo ke změnám ve struktuře vlastnictví a k nezanedbatelným změnám v počtu těchto subjektů (viz. Tabulka 22). V případě komunálního vlastnictví byl zjištěn ustálený růstový trend v počtu subjektů v průběhu období. Důvodem bylo zajištění této služby v obcích a městech potom, co došlo k zániku státních subjektů v tomto odvětví. Výrazný pokles v celkovém počtu právnických osob po roce 2002 byl způsoben také změnou zařazení do jiných kategorií v důsledku přechodu z klasifikace OKEČ na CZ-NACE a následných upřesňujících úprav ve specifikaci jednotlivých činností.

Tabulka 22 – Struktura právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle druhu vlastnictví v letech 2002, 2007, 2012

Vlastnictví	2002 (počet)	2007 (počet)	% změna 2002-07	2012 (počet)	% změna 2007-12
Soukromé	577	135	-76,60	240	77,78
Družstevní	4	0	x	1	-
Státní	33	0	x	0	0,00
Komunální	143	159	11,19	167	5,03
Vlastnictví sdružení, politických stran	7	1	-85,71	1	0,00
Zahraniční (cizí)	125	21	-83,20	45	114,29
Mezinárodní (domácí + zahraniční)	57	47	-17,54	53	12,77
Smíšené (kombinace 2 až 6)	23	15	-34,78	15	0,00
Celkový součet	969	378		522	

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Vývoj počtu subjektů se zahraniční formou vlastnictví měl obdobný průběh jako trend vývoje kurzu koruny ve vztahu k euru, kdy do roku 2007 docházelo k apreciaci koruny a po roce 2007 dochází k postupné depreciaci koruny ve vztahu k euru. Z hlediska struktury docházelo v časové řadě postupně ke zvyšování podílu komunálního vlastnictví naproti vlastnictví soukromému, kde došlo k částečné redukci.

Rozložení subjektů z hlediska právní formy podnikání (Tabulka 23) bylo podobné jako ve zkoumaném vzorku všech právnických osob na území České republiky.

Tabulka 23 – Struktura právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle právní formy podnikání v letech 2002, 2007, 2012

Právní forma podnikání	2002 (počet)	% podíl na celk. počtu	2007 (počet)	% změna počtu 2002-07	% podíl na celk. počtu	2012 (počet)	% změna počtu 2007-12	% podíl na celk. počtu
Věřejná obchodní společnost	23	2,37	0	-100,00	0,00	0	0,00	0,00
Společnost s ručením omezeným	614	63,36	238	-61,24	62,96	358	50,42	68,58
Společnost komanditní	0	0,00	0	0,00	0,00	1	-	0,19
Nadace	1	0,10	0	-	0,00	0	0,00	0,00
Akciová společnost	99	10,22	50	-49,49	13,23	63	26,00	12,07
Obecně prospěšná společnost	6	0,62	2	-66,67	0,53	2	0,00	0,38
Družstvo	4	0,41	0	-	0,00	1	-	0,19
Státní podnik	3	0,31	0	-	0,00	0	0,00	0,00
Příspěvková organizace	105	10,84	83	-20,95	21,96	88	6,02	16,86
Zahraniční osoba	89	9,18	4	-95,51	1,06	6	50,00	1,15
Odštěpný závod nebo jiná organizační složka podniku zapisující se do obchodního rejstříku	1	0,10	0	-	0,00	0	0,00	0,00
Sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	2	0,21	0	-	0,00	0	0,00	0,00
Zájmové sdružení právnických osob	16	1,65	1	-93,75	0,26	1	0,00	0,19
Svazek obcí	6	0,62	0	-	0,00	0	0,00	0,00
Evropská společnost	0	0,00	0	0,00	0,00	2	-	0,38
Celkový součet	969		378			522		

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Také u subjektů kategorie 38110 byla jako nejčastější forma zvolena společnost s ručením omezeným. Obce či města však měly možnost využít právní formu příspěvkové organizace, která by neměla být primárně orientována na maximalizaci zisku. Ze 167 podniků v komunálním vlastnictví však příspěvkových organizací bylo pouze 88, ostatní subjekty měly formu obchodních společností (akciová společnost a

společnost s ručením omezeným), tudíž se na ně vztahovala stejná pravidla a legislativní normy jako na účetní jednotky zřízené za účelem dosahování zisku, což mohlo vést k částečné netransparentnosti a neefektivnosti v hospodaření s veřejnými prostředky. Z časového hlediska zůstalo poměrové rozložení právních forem bez významných změn ve sledovaných obdobích.

Sledování vývoje počtu subjektů však bylo z části omezeno tím, že při sběru dat byla přípustná možnost neuvedení tohoto údaje. V roce 2012 se například jednalo přibližně o 20 % společností. Počet zaměstnanců a potažmo velikost podniku se vyvíjely také v závislosti na velikosti municipality, ve které daná firma působila. V celkovém souhrnu však převažovaly podniky, které zaměstnávaly počty zaměstnanců v intervalech 1 – 5, 6 – 9, 25 – 49 zaměstnanců. V roce 2012 tvořily tyto podniky celkem téměř 55 %. Kategorie firmy 110 – bez zaměstnanců v komunálním vlastnictví využívána nebyla, viz. Tabulka 24.

Tabulka 24 – Zastoupení právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle počtu zaměstnanců v letech 2002, 2007, 2012

Počet zaměstnanců	2002 (počet PO)	2007 (počet PO)	%změna 2002-07	2012 (počet PO)	%změna 2007-12
Neuvedeno	88	33	-62,50	103	212,12
Bez zaměstnanců	226	2	-99,12	3	50,00
1 – 5	188	48	-74,47	85	77,08
6 – 9	64	36	-43,75	47	30,56
10 – 19	121	68	-43,80	77	13,24
20 – 24	30	19	-36,67	23	21,05
25 – 49	109	68	-37,61	77	13,24
50 – 99	78	53	-32,05	54	1,89
100 – 199	42	35	-16,67	37	5,71
200 – 249	10	4	-60,00	4	0,00
250 – 499	11	8	-27,27	8	0,00
500 – 999	1	1	0,00	1	0,00
1000 - 1499	1	2	100,00	2	0,00
1500 - 1999	0	1	-	1	0,00
Celkový součet	969	378		522	

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Při pohledu na existenci a zánik jednotlivých podniků v tomto odvětví bylo zjištěno, že za časový úsek let 2008 – 2012 se jednalo o kladný přírůstek v počtu subjektů na

trhu, jelikož v průběhu tohoto období došlo k zániku pouze 25 subjektů, což představovalo jen necelých 5 % ve vztahu k počtu subjektů v roce 2012.

Velikostní kategorie úzce souvisela s výběrem právní formy podnikání subjektů zajišťujících svoz komunálních odpadů. S rostoucím počtem obyvatel v municipalitě rostl podnikům potenciální počet zákazníků a s tím potenciál rostoucích tržeb za poskytování služby (viz. Tabulka 25 a Graf 6).

Tabulka 25 – Struktura právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle druhu vlastnictví v roce 2012

Druh vlastnictví	Počet	% podíl na celkovém počtu	Sledované z celku	% podíl sledovaných
Soukromé	240	45,98	37	15
Družstevní	1	0,19	0	0
Komunální	167	31,99	113	68
Vlastnictví sdružení, politických stran	1	0,19	0	0
Zahraniční (cizí)	45	8,62	0	0
Mezinárodní (domácí + zahraniční)	53	10,15	0	0
Směšené (kombinace 2 až 6)	15	2,87	7	47
Celkem	522		157	

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

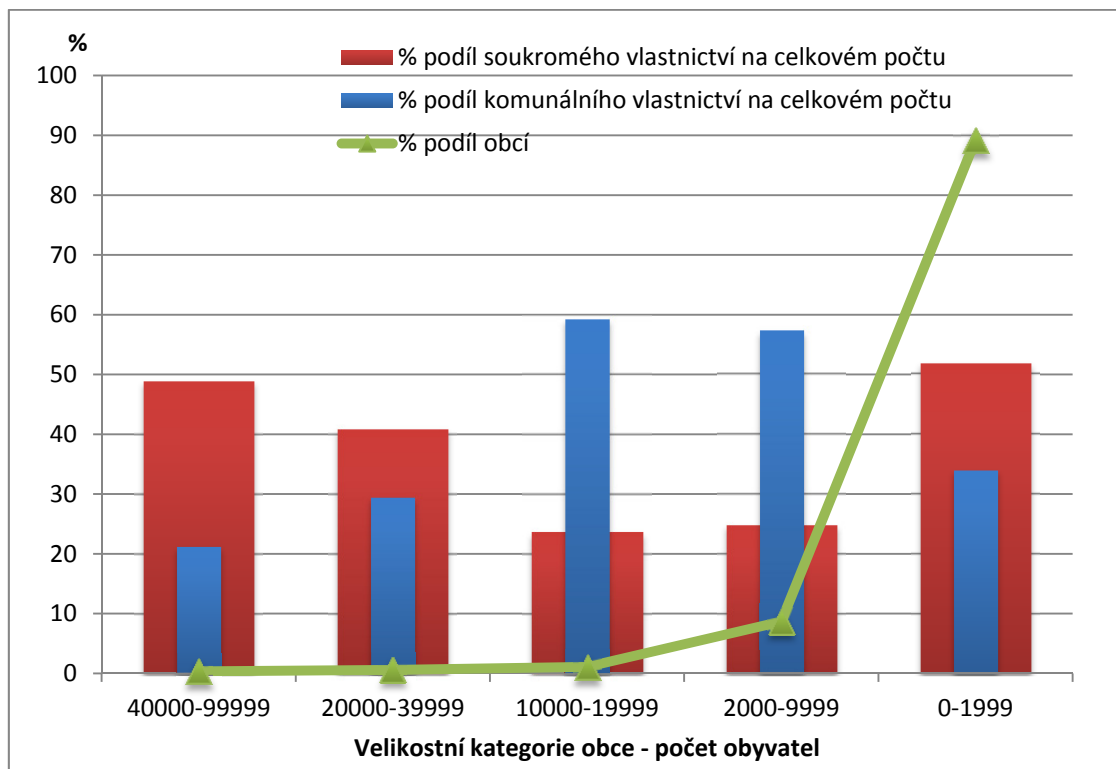
Byl zde zřejmý prostor pro realizaci zisku a s tím spojená přítomnost soukromých subjektů, o čemž svědčila skutečnost, že soukromé vlastnictví figurovalo u více jak 70 % společností v municipalitách nad 100 000 obyvatel. Tyto municipality byly navíc členěny na městské části, tudíž ve městech figuroval vyšší počet společností v kategorii 38110 CZ-NACE.

V kontrastu s tímto faktem byly obce v nejmenší velikostní kategorii. Zde sice měly sídla firmy v soukromém vlastnictví, jelikož zřízení a provoz komunálního podniků bylo v těchto municipalitách příliš nákladné. U soukromého vlastnictví se však nedalo hovořit o rostoucích výnosech z rozsahu pouze v rámci jedné municipality, subjekty poskytovaly službu více municipalitám najednou, tudíž mohly snáze rozpouštět své fixní náklady.

Odhlédneme-li od obcí nad sto tisíc obyvatel, jsou patrné dva segmenty, kdy ve městech a obcích s 20 000 – 99 999 obyvateli převažuje soukromá forma vlastnictví v kontrastu k velikostní kategorii obcí v intervalu 2000 – 19 999 obyvatel, kde převažuje vlastnictví komunální. Nebylo tedy možné jednoznačně říci, že s rostoucím

počtem obyvatel v municipalitě přecházela komunální forma vlastnictví v soukromou. Toto tvrzení platilo pouze ve velikostních kategoriích municipalit s 20 000 a více obyvateli.

Graf 6 – Struktura vlastnictví právnických osob kategorie 38110 – Shromáždování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle velikostních kategorií obcí v roce 2012

Zdroj: Data ČSÚ, vlastní zpracování

Při sledování vývoje počtu subjektů na trhu, respektive počtu zaniklých společností v této podnikatelské aktivitě nedošlo k výrazné změně (viz. Tabulka 26). Jednalo se zde o stabilní situaci, která souvisela s charakterem nutnosti zajištění této služby z pohledu municipalit, což generovalo jisté tržby, a tudíž zde nebyla nutnost významné redukce v počtu subjektů v kontextu ekonomické krize.

Tabulka 26 – Struktura zaniklých právnických osob kategorie 38110 – Shromáždování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle právní formy podnikání v období 2008 – 2012

Název kategorie	2008	2009	2010	2011	2012	Celkem
Společnost s r.o.	0	5	0	2	4	11
Akciová společnost	0	1	0	1	0	2
Příspěvková organizace	4	5	1	2	0	12
Celkový počet	4	11	1	5	4	25

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z hlediska charakteru formy zániku převažoval způsob zrušení právnické osoby bez likvidace a bez nástupců (blíže viz. Tabulka 27), přičemž z celkového počtu dvanácti zaniklých subjektů bylo jedenáct subjektů v komunálním vlastnictví v právní formě podnikání příspěvková organizace. Pro zajištění služby v municipalitách, kde tyto subjekty působily, se tedy otevřel prostor pro soukromý sektor, přičemž výhodou na straně zadavatele veřejné zakázky byla v této době možnost vysoutěžit co nejnižší ceny v důsledku ekonomické krize. V případě komunálního podniku představovaly veřejného zadavatele v podstatě voliči, zatímco u soukromého subjektu vystupuje v pozici zadavatele zákazník. Druhou nejčastější formou zániku podniků byl proces zrušení právnické osoby bez likvidace s jedním nástupcem, přičemž byl tento proces realizován u společností v nekomunálním vlastnictví.

Tabulka 27 – Struktura zaniklých právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE způsobu zániku v období 2008 – 2012

Název kategorie	2008	2009	2010	2011	2012	Celkem
Zrušení právnických osob likvidací	1	0	0	0	2	3
Zrušení právnické osoby bez likvidace s jedním nástupcem	0	6	0	3	1	10
Zrušení právnické osoby bez likvidace bez nástupců	3	5	1	2	1	12
Celkový počet	4	11	1	5	4	25

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

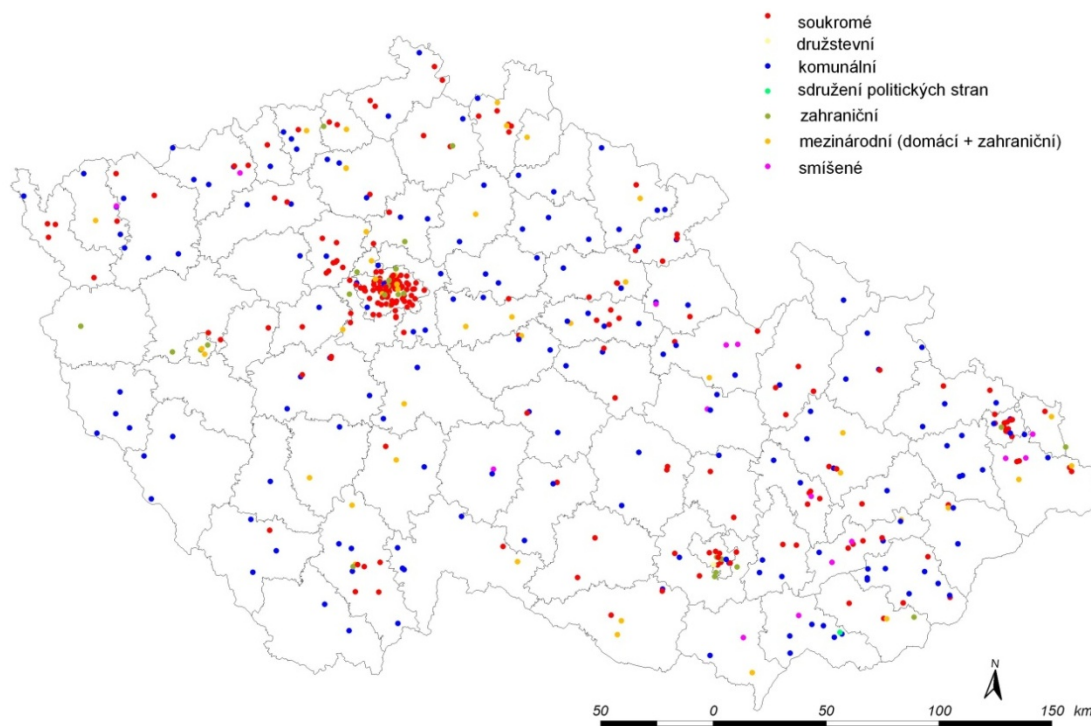
Při celkovém pohledu na oblast shromažďování a sběru odpadů, kromě nebezpečných bylo zjištěno, že veřejný sektor se podílel 32 % čistě komunálním vlastnictvím v roce 2012. Rozmístění podniků kategorie 38110 ilustruje Obrázek 9.

Rozmístění sledovaných podniků také do jisté míry souviselo s rozprostřením sítě skládek na ostatní odpad, na nichž se komunální odpad skladuje. Toto rozmístění zobrazuje Obrázek 10. Počet skládek v tomto segmentu byl na území ČR stabilizován a v následujících letech by mohlo docházet k jeho redukci v důsledku omezování skládkování. Obrázek 10 prokazuje také do jisté míry fakt, že soukromé podniky jsou soustředěny spíše v oblastech s vyšší hustotou zalidnění. Toto tvrzení bylo rovněž testováno pomocí analýzy nejbližšího souseda.

Tabulka 28 dokládá, že soukromé subjekty jsou koncentrované s hodnotou indexu nejbližšího souseda ve výši 0,565 na rozdíl od podniků komunálních, které jsou rozmístěny náhodně s nízkou mírou shlukování a hodnotou indexu nejbližšího souseda ve výši 0,865, přičemž platí, že čím je hodnota tohoto indexu vyšší, tím je míra koncentrace a shlukování nižší. Tyto hodnoty rovněž potvrzují fakt, že komunální

podniky jsou provozovány v oblastech, které nejsou pro soukromý sektor poptávkově ptažmo ziskově zajímavé.

Obrázek 9 – Rozmístění právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle druhu vlastnictví v roce 2012 na území ČR

Zdroj: ČSÚ, www.atlas.cz, vlastní zpracování

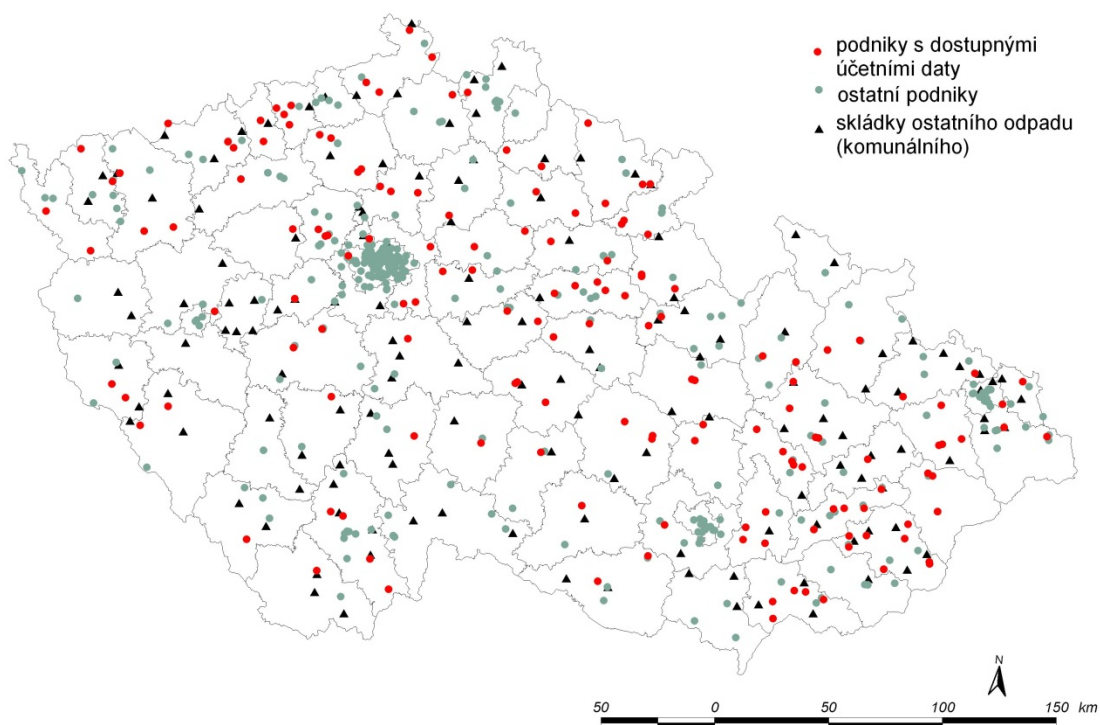
O shlukování a koncentraci skládek ostatního odpadu bylo možné na základě indexu nejbližšího souseda, který se blížil jedné, říci, že jsou rozmístěné náhodně a nevykazují žádný určitý systém v rozmístění.

Tabulka 28 – Výsledky analýzy nejbližšího souseda dle druhu vlastnictví u podniků v kategorii 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných dle klasifikace CZ-NACE, a skládek

	Podniky celkem	Podniky soukromé	Podniky komunální	Skládky
Pozorovaná průměrná vzdálenost (km)	4,32	5,69	11,43	13,25
Předpokládaná průměrná vzdálenost (km)	7,65	10,52	13,22	13,49
Index nejbližšího souseda	0.57	0.54	0.87	0.98
N	522	240	166	148
Z-Score	-19.03	-13.58	-3.33	-0.42

Zdroj: ČSÚ, www.atlas.cz, www.justice.cz, vlastní zpracování

Obrázek 10 – Rozmístění právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle možnosti sledování účetních výkazů (2012) a skládky určené pro skladování ostatního odpadu (2010)

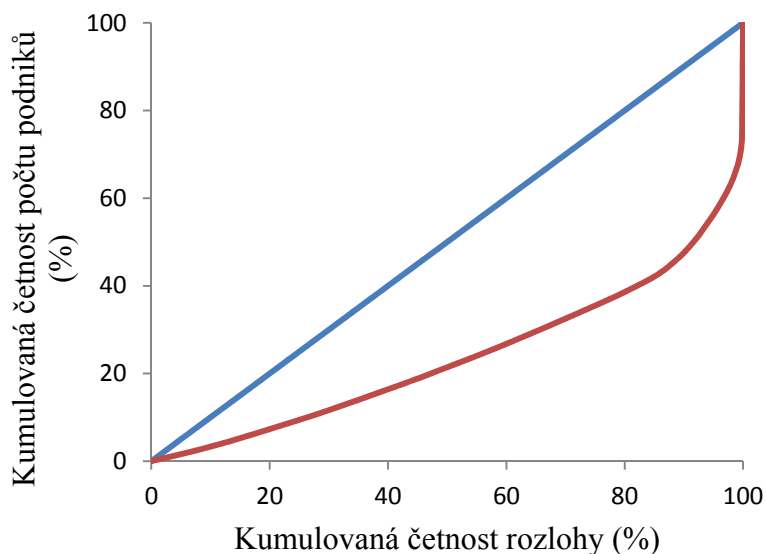

Zdroj: ČSÚ, www.atlas.cz, www.justice.cz, ARIS, ÚFIS, vlastní zpracování

Rovnoměrnost rozprostření podniků kategorie 38110 v území byla sledována pomocí Lorenzovy křivky v závislosti na velikosti okresu, ve které se nacházela municipalita se sídlem společnosti, jak uvádí Obrázek 11.

Nerovnoměrnost v tomto rozmístění způsobovala velká města, ve kterých byla vysoká koncentrace sledovaných podniků. Nejvýraznější koncentrace dle očekávání byla zjištěna v Praze, proto byla Lorenzova křivka zkonstruována bez společností se sídlem v Praze (viz. Příloha 12). Toto grafické vyjádření bylo doplněno výpočtem Giniho koeficientu, který rovněž vykazoval částečné disparity v rozmístění, jelikož jeho hodnota byla ve výši 0,52 včetně Prahy a 0,36 bez Prahy. Aby bylo na území ČR dosaženo absolutní rovnoměrnosti v rozložení podniků, muselo by se přesunout přibližně na základě výsledků Indexu Robina Hooda 42 % podniků z oblastí s vyšší koncentrací do oblastí s nižší koncentrací. Nerovnoměrnost je tedy značná a opět ilustruje poptávkově orientovaný zájem těchto společností především v soukromém vlastnictví.

Obrázek 11 – Lorenzova křivka vyjadřující rozložení podniků kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných na území ČR

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na základě výše zjištěných faktů byly ještě pro ilustraci dopočítány vzdálenosti jednotlivých podniků od skládek na ostatní odpady, viz. Tabulka 29. Z výsledků je patrné, že nejkratší vzdálenosti se příliš neliší v závislosti na formě vlastnictví ve vyjádření průměru i mediánu. Pro minimalizaci cen za svoz odpadu by tedy měly být voleny právě nejbližší skládky, na druhou stranu z pohledu firem, které maximalizují zisk, by bylo výhodnější využívat vzdálenější skládky z důvodu vytíženosti vozů. Optimální nastavení bylo v tomto případě tedy velice diskutabilní v kontextu transakčních a dopravních nákladů.

Z pohledu srovnání s ostatními formami vlastnictví byly nejkratší dojezdové vzdálenosti soukromých podniků ve srovnání s komunálními podniky vyšší v hodnotách průměru i mediánu.

Tabulka 29 – Vzdálenosti mezi podniky kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných a skládkami na území ČR v roce 2012 v km

	Vlastnictví	N	Nejkratší vzdálenost	Průměrná vzdálenost	Nejdelší vzdálenost
Průměr	Soukromé	240	10,06	153,01	309,45
	Komunální	167	9,83	164,20	319,93
	Celkem	522	9,66	157,28	313,63
Medián	Soukromé	240	9,72	139,00	293,68
	Komunální	167	9,28	159,48	321,87
	Celkem	522	9,07	147,19	297,18

Zdroj: ČSÚ, www.atlas.cz, vlastní zpracování

Dosavadní analýzy se opírají o naturální ukazatele, které disponují omezenou vypovídací schopností, která v zásadě k nemožnosti realizace hlubších ekonomických úvah. V tomto důsledku je v následující podkapitola provedena analýza vybraných finančních ukazatelů, které nabízí další odkrývání kauzalit v oblasti podniků se zaměřením na shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných.

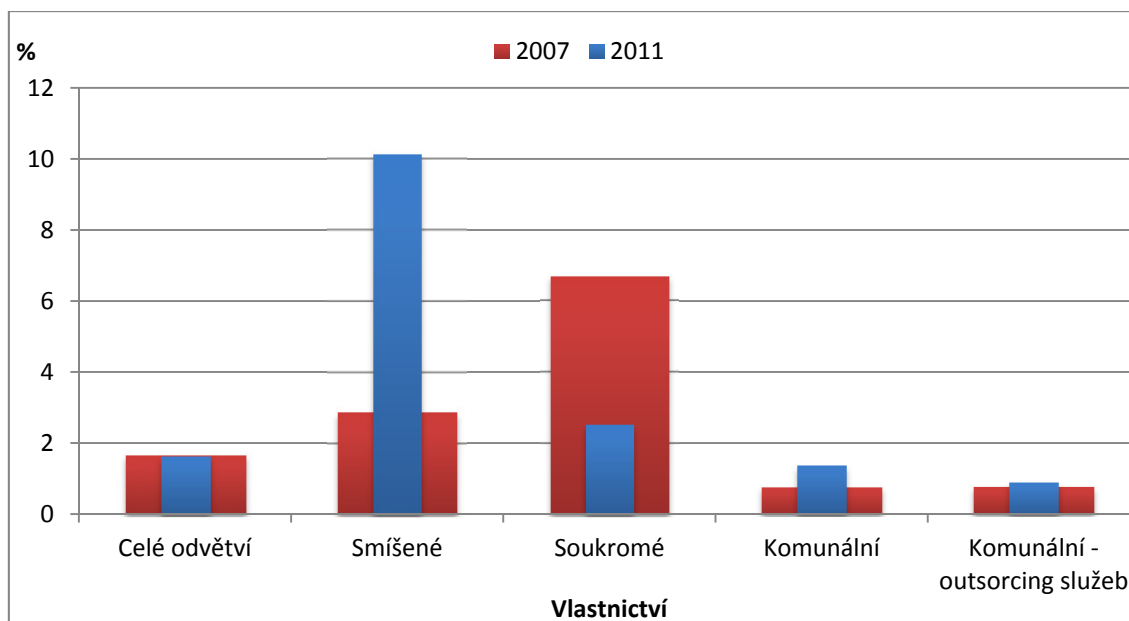
4.3.1. Vybrané finanční ukazatele podniků v odvětví shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných

Cílem této podkapitoly bylo zmapování vlivu aktuální ekonomické situace na podniky, jejichž nezanedbatelnou část příjmů tvořily veřejné zdroje ať už přímo z dotace nebo nepřímo ve formě příjmu od komunálních podniků, které zajišťovaly veřejně poskytovanou službu využitím outsourcingu od soukromých podniků. Byly zkoumány finanční ukazatele ve formě rentability aktiv, likvidity a poměr výnosů na aktiva.

Z výsledků vyplynulo, že při srovnání smíšené (spoluvlastnictví soukromého a veřejného sektoru), soukromé a komunální formy vlastnictví, ve srovnání roku 2011 s rokem 2007 došlo k poklesu mediánu i průměru hodnot rentability aktiv (ROA) v odvětví shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných, jako celku. Při bližším zkoumání dle formy vlastnictví se však hodnoty mediánu a průměru lišily (viz. Graf 7), což bylo způsobeno existencí subjektů s extrémními hodnotami analyzovaných ukazatelů a to jak z důvodu jejich tržního postavení, tak z důvodů, týkajících se efektivnosti řízení a hospodaření, pravděpodobně nikoli bez vlivu životního cyklu daného subjektu, případně také politického volebního cyklu.

Při selektivním analyzování jednotlivých forem vlastnictví se však nemohlo hovořit o shodném trendu, kdy u smíšeného vlastnictví došlo naopak k poměrně výraznému nárůstu hodnoty ukazatele rentability aktiv jak mediánu, tak průměru. V případě mediánu se jednalo o změnu ve výši přibližně 7,4 %. Mezi příčiny tohoto faktu bylo možno zařadit zvýšení produktivity, která byla způsobena snížením výkonové spotřeby a osobních nákladů. V dalších případech se jednalo o rostoucí výnosy z rozsahu, kdy se výkony zvyšovaly nadproporcionálně ve vztahu k výkonové spotřebě. A částečně bylo možné odpověď nalézt rovněž v zahájení, resp. rozšíření aktivit, souvisejících s podnikáním nad rámec hlavní činnosti.

Graf 7 – Medián rentability aktiv podniků s hlavní činností Shromáždění a sběr odpadů, kromě nebezpečných v % v letech 2007 a 2011 dle formy vlastnictví

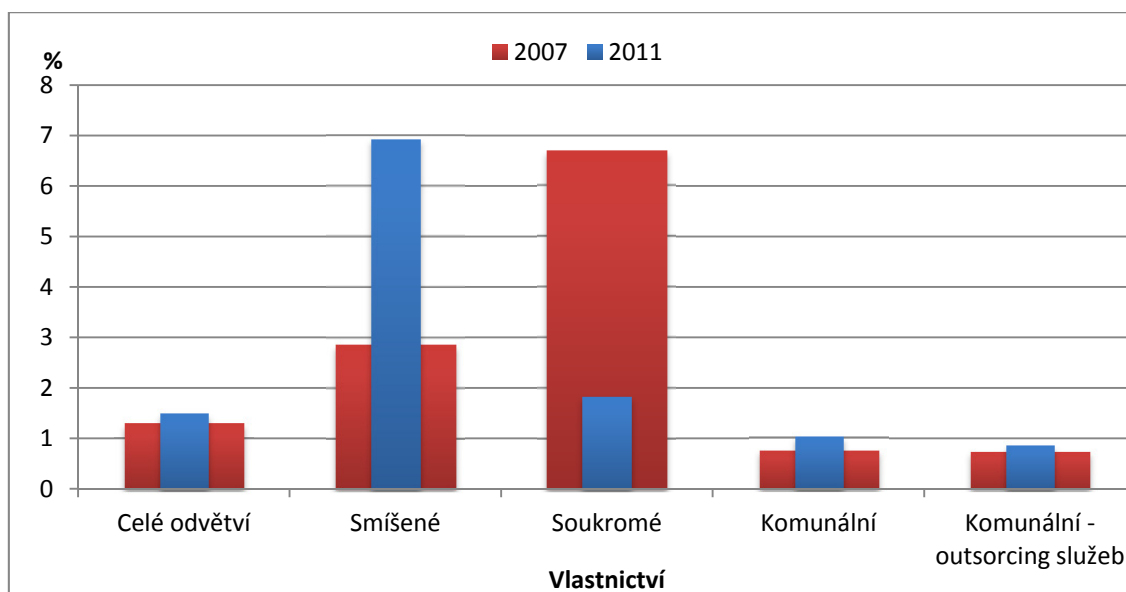

Zdroj: ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Hodnoty rentability aktiv celého odvětví byly taženy především soukromým a smíšeným vlastnictvím, jelikož vlastnictví komunální se svými hodnotami pohybovalo pod průměrem i mediánem celého odvětví především zahrnutím právní formy příspěvkové organizace, které se z hlediska zisku (EBIT) snažily o vyrovnaný výsledek hospodaření, jelikož jejich primárním cílem nebyla maximalizace zisku. Hlavní činnost u těchto subjektů byla naopak ztrátová a záporný výsledek hospodaření byl kompenzován ziskem z činnosti vedlejší. Hodnota mediánu u komunální formy vlastnictví činila v letech 2007 a 2011 1,35 % a 0,77 %.

Pro odstranění efektu „umělého“ navyšování výsledku hospodaření byla spočítána ještě rentabilita aktiv s odečtením tržeb z prodeje dlouhodobého majetku. Očištění zisku však znamenalo pokles hodnoty průměru i mediánu u všech forem vlastnictví v obou sledovaných obdobích (viz. Graf 8), přičemž změna byla markantnější v roce 2011, kdy byla zjištěna hodnota mediánu za celé odvětví ve výši 1,31 %.

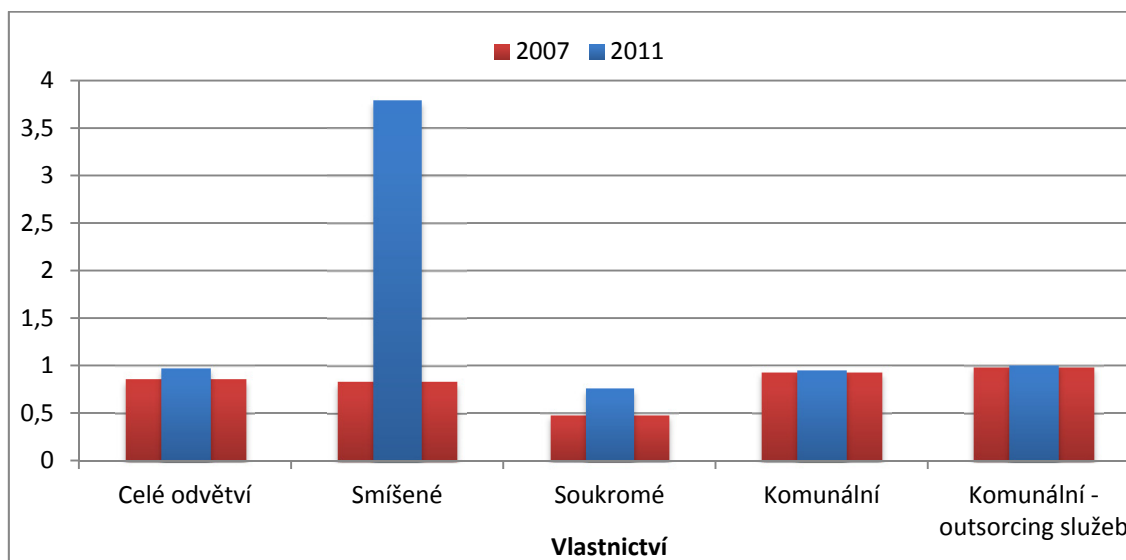
Graf 8 – Medián rentability aktiv bez tržeb z prodeje dlouhodobého majetku podniků s hlavní činností Shromáždění a sběr odpadů, kromě nebezpečných v % v letech 2007 a 2011 dle formy vlastnictví

Zdroj: ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Ukazatele likvidity (peněžní, pohotová a běžná) vykazovaly mezi sledovanými obdobími mírný nárůst. Nejnižší hodnoty mediánu peněžní likvidity se vyskytovaly u komunálního vlastnictví ve výši 0,95 v roce 2011 a byly rovněž pod hodnotou mediánu celého trhu (viz. Graf 9). V kontrastu k tomuto faktu vystupovaly podniky ve smíšené formě vlastnictví, kdy obzvláště v roce 2011 několikanásobně překračovaly hodnotu mediánu všech sledovaných podniků.

Graf 9 – Medián peněžní likvidity podniků s hlavní činností Shromáždění a sběr odpadů, kromě nebezpečných v letech 2007 a 2011 dle formy vlastnictví

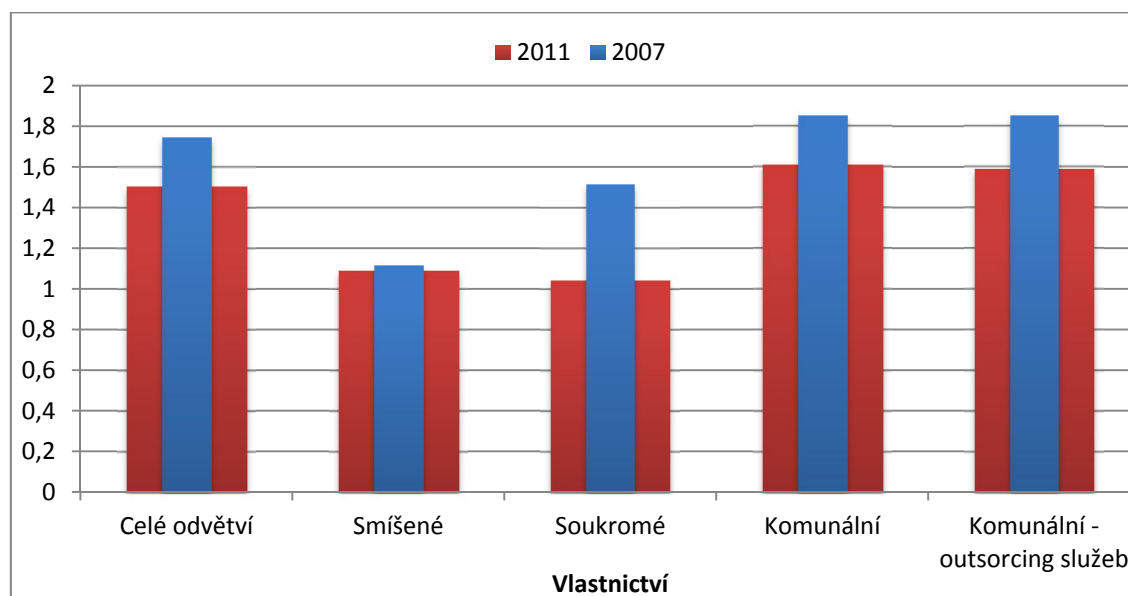

Zdroj: ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že ukazatele finanční analýzy podniků v komunálním vlastnictví se pohybovaly pod průměrem a mediánem celého trhu, přestože jejich zastoupení představovalo téměř 72 % z celkového počtu analyzovaných podniků. Tento fakt byl do jisté míry zapříčiněn vysokým procentem příspěvkových organizací na jedné straně a na straně druhé bylo možné z pozice municipalit dobře odhadnout náklady na zajištění této služby z důvodu stabilní výkonové spotřeby v jednotlivých letech, protože cílovou skupinou zákazníků byly právě obyvatelé daných municipalit. V další části textu byla provedena podrobnější analýza na základě velikostních kategorií municipalit, kde komunální podniky měly sídlo. V kontextu časového a ekonomického vývoje poté došlo ke snižování zisků, respektive tržeb u společností soukromých mezi lety 2007 a 2011 na rozdíl od komunálního vlastnictví, kdy došlo k mírnému nárůstu rentability, tudíž ekonomická krize neměla komplexně tak výrazný přímý dopad na komunální podniky ve srovnání se soukromým vlastnictvím.

Pro srovnání produktivity napříč vlastnictvím podniků bylo spočítáno, jaký výnos vygenerovala koruna aktiv (viz. Graf 10).

Graf 10 – Medián poměru výnosů na aktiva podniků s hlavní činností Shromáždění a sběr odpadů, kromě nebezpečných v letech 2007 a 2011 dle formy vlastnictví

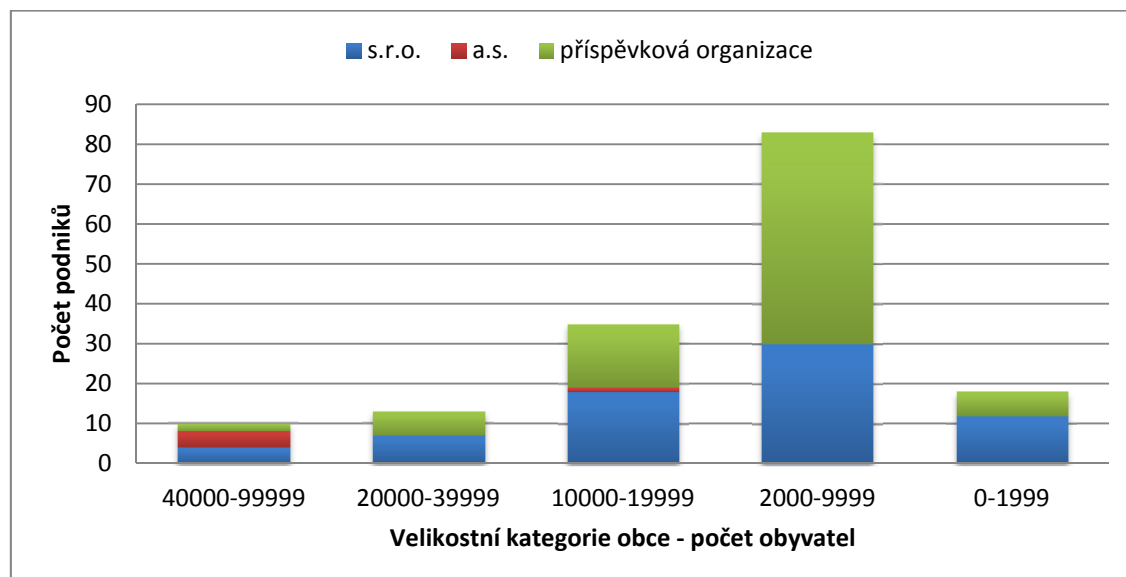
Zdroj: ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Tímto ukazatelem byl rovněž eliminován rozdílný přístup jednotlivých právních forem k maximalizaci zisku. Nejvyšší změna se projevila u soukromého vlastnictví při poklesu z 1,51 na 1,03 v letech 2007 a 2011, které ale zároveň dosahovalo nižších hodnot v obou sledovaných obdobích ve srovnání s vlastnictvím veřejným.

4.3.2. Vybrané finanční ukazatele podniků v komunálním vlastnictví v odvětví shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných

Vzhledem k zaměření dizertační práce byla dále věnována pozornost podrobnějšímu rozboru společností působících na trhu shromažďování a sběru odpadů, kromě nebezpečných v komunálním vlastnictví se zaměřením na rozdílnosti ve velikostních kategoriích municipalit se sídlem společností a rovněž se zaměřením na rozdíly ve výsledcích hospodaření v kontextu zvolené právní formy podnikání, pro objektivní srovnání bez zahrnutí municipalit se sto tisíci a více obyvateli. Celkem bylo na základě dostupnosti dat analyzováno 113 podniků. Zastoupení jednotlivých právních forem uvádí Graf 11.

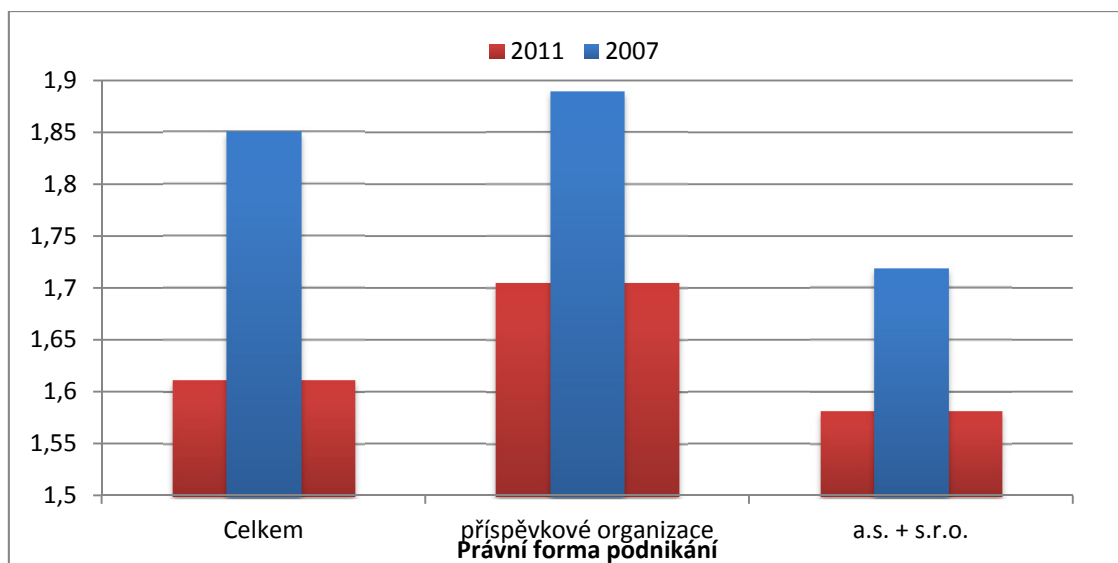
Graf 11 – Zastoupení právních forem subjektů v komunálním vlastnictví dle velikostních kategorií obcí v roce 2012

Zdroj: Data ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

S přihlédnutím k cyklickému vývoji ekonomiky, kdy v roce 2007 byla ekonomika České republiky na svém vrcholu, se dalo očekávat částečné omezení tržeb podniků, mezi nimi také podniků v komunálním vlastnictví. Tento fakt potvrzuje Graf 12, kde je zachycen poměr celkových výnosů na aktiva. Zde je patrné, že podniky právní formy příspěvková organizace dokázaly efektivněji využívat svůj majetek ve srovnání s obchodními společnostmi v právní formě a.s. a s.r.o., při vygenerování výnosu 1,7 Kč z jedné koruny aktiv ve srovnání 1,58 Kč u obchodních společností v roce 2011.

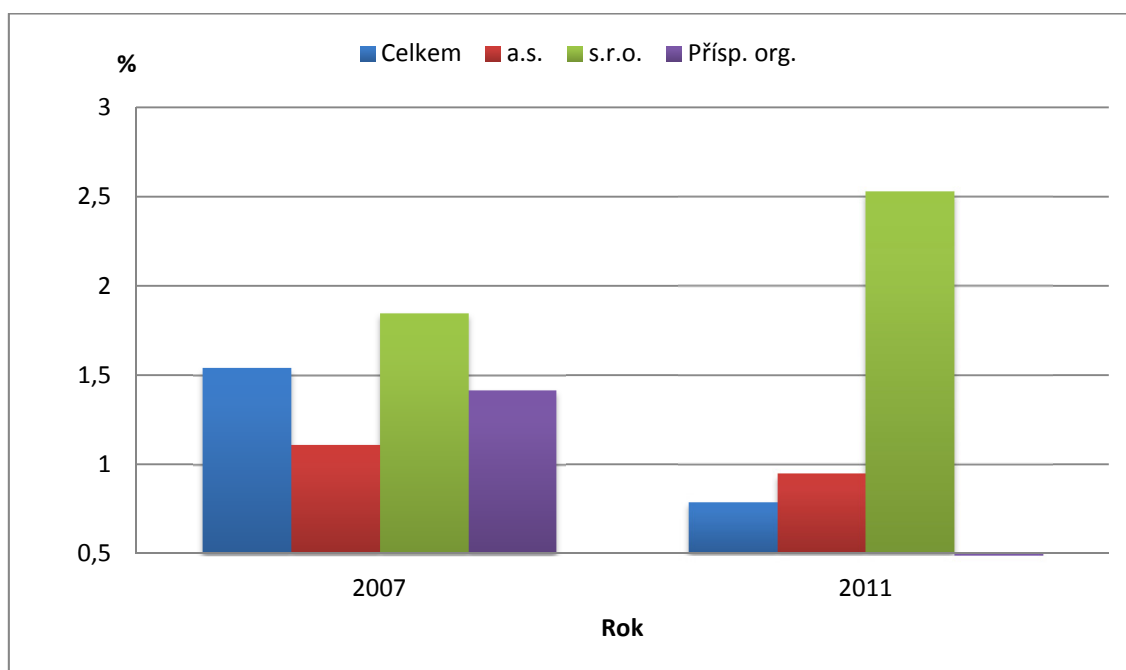
Graf 12 – Medián poměru výnosů na aktiva podniků s hlavní činností Shromážd'ování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v letech 2007 a 2011 dle právní formy podnikání

Zdroj: Data ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Z pohledu hodnocení ziskovosti podniků při použití základní rentability aktiv (viz. Graf 13) bylo zjištěno, že v průměru nejvyšších hodnot dosahovaly rovněž společnosti s ručením omezeným (1,85 % v roce 2007 a 2,53 % v roce 2011), naopak nejnižší průměrná hodnota rentability aktiv byla zjištěna u příspěvkových organizací v roce 2011 s hodnotou 0,02 %.

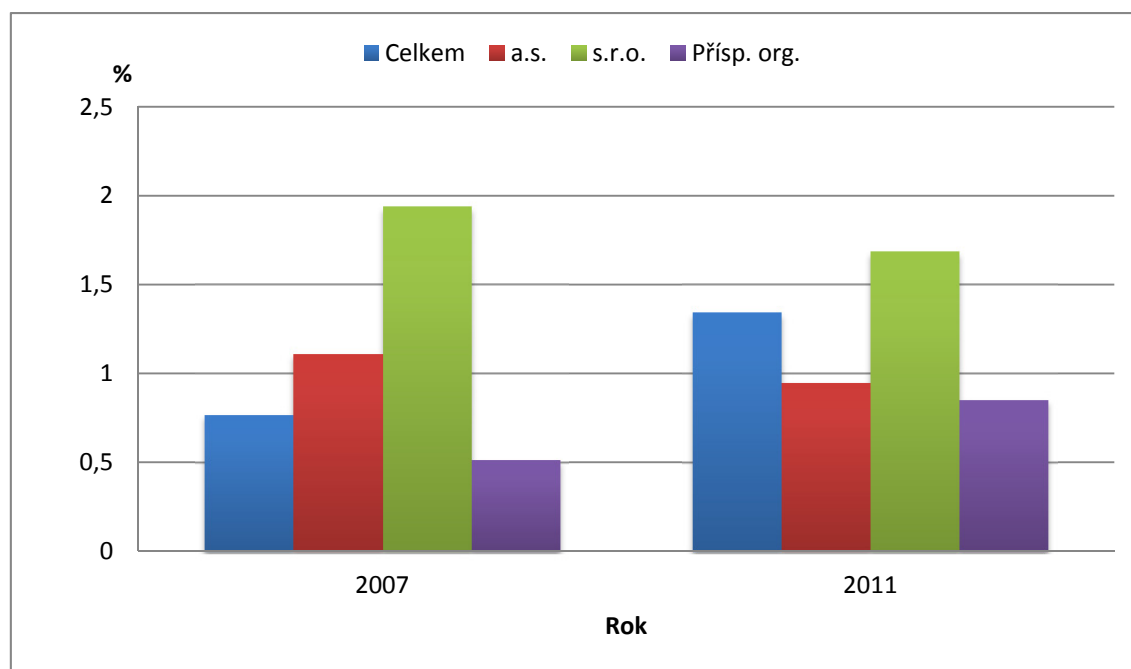
Graf 13 – Průměrná rentabilita aktiv v %

Zdroj: ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Ve struktuře sledovaných podniků bylo pomocí mediánu (viz. Graf 14) zjištěno, že hodnoty ukazatele rentability aktiv nebyly rovnoměrně rozloženy a z výsledků vyplynulo, že nadpoloviční většina sledovaných hodnot je nižší než průměrná hodnota celého vzorku.

Graf 14 – Medián rentability aktiv v %

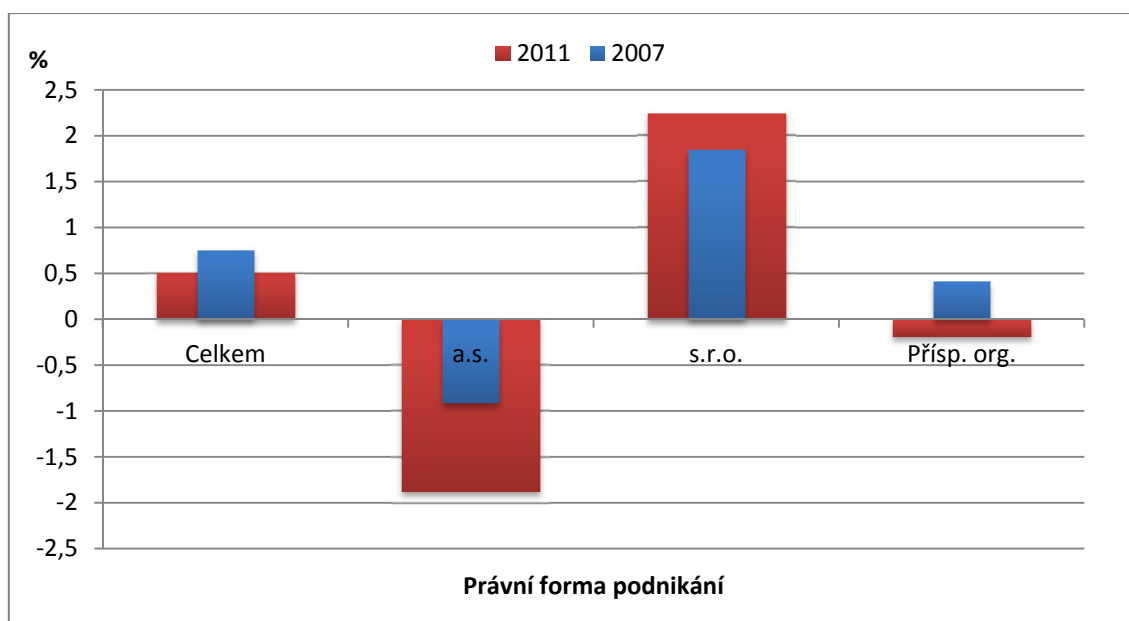

Zdroj: ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Pro eliminaci „umělého“ navyšování výsledku hospodaření ve jednotlivých typech společností byl rovněž ukazatel rentability aktiv, respektive výsledek hospodaření, očištěn o tržby z prodeje dlouhodobého majetku a byla přičtena zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku.

V tomto případě se pokles hodnoty ukazatele rentability aktiv očištěné o tržby z prodeje dlouhodobého majetku projevil u akciových společností a příspěvkových organizací (viz. Graf 15). Akciové společnosti byly ztrátové již v roce 2007, ale ve sledovaném vzorku byly tyto subjekty pouze dva, tudíž by bylo jakékoliv zobecnění zkreslené, přestože v komunálním vlastnictví bylo registrováno celkem šest akciových společností ve stavu k 25.9.2012, které však zveřejnily účetní výkazy pouze ve dvou případech.

Graf 15 – Medián rentability aktiv podniků s hlavní činností Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v letech 2007 a 2011 bez tržeb z prodeje dlouhodobého majetku dle formy vlastnictví

Zdroj: ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

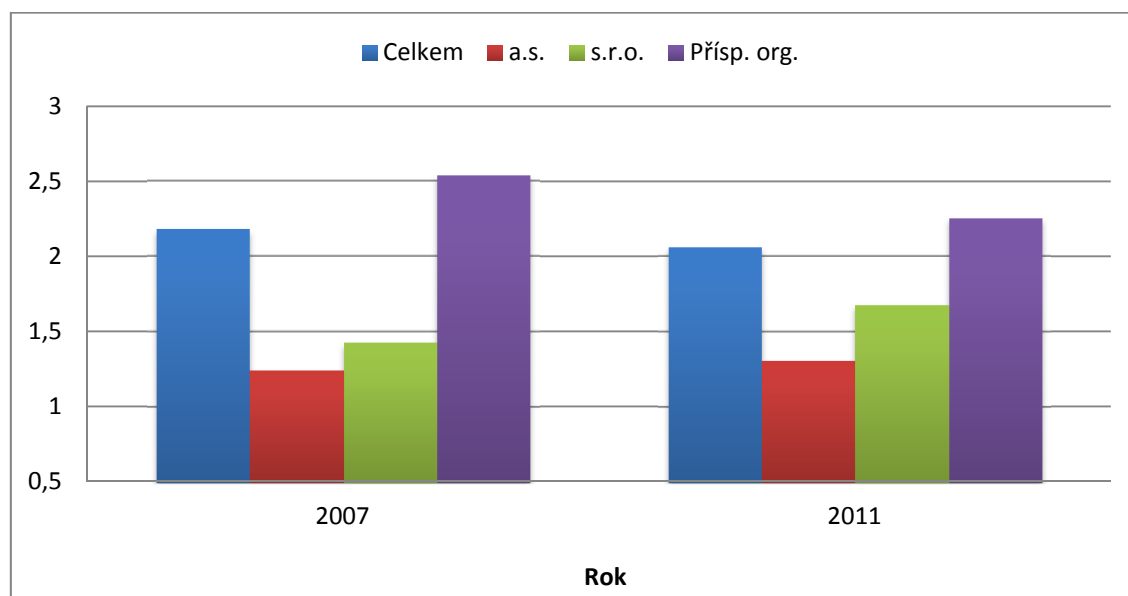
V případě příspěvkových organizací došlo také k mírnému poklesu, ale jelikož se příspěvkové organizace snažily o vyrovnané hospodaření, již v roce 2007 dosahovala hodnota mediánu 0,42 %, tudíž i mírné zhoršení hospodaření podnikových organizací vedlo ke ztrátovému výsledku hospodaření v součtu hlavní a vedlejší činnosti těchto subjektů. Při pohledu pouze na hlavní činnost byl medián hodnoty ukazatele rovna 0 v roce 2007, zatímco průměrná hodnota činila -2,32 %, což bylo důkazem toho, že přestože příspěvkové organizace neslouží primárně ke generování zisku, byly i přesto některé subjekty ziskové nejen v roce 2007 ale rovněž v roce 2011. Záleželo tedy zejména na optimalizaci výkonové spotřeby ve vztahu k celkovým výkonům.

Výjimkou v tomto segmentu byly obchodní společnosti ve formě společností s ručením omezeným, které jako jediné dosahovaly kladné ziskovosti v obou sledovaných obdobích. Celkem 16 společností optimalizovalo vztah mezi celkovými výkony a výkonovou spotřebou, přičemž v sedmi případech rostly výkony nadproporcionálně ve vztahu k výkonové spotřebě, zbývajících devět společností dosáhlo lepší hodnoty rentability očištěné o tržby z prodeje dlouhodobého majetku v důsledku nadproporcionálně vyššího snížení objemu výkonové spotřeby ve vztahu k celkovým výkonům.

Schopnost hradit závazky společností byla posuzována pomocí ukazatelů likvidity (viz. Graf 16 a Graf 17), přičemž průměrné hodnoty byly u všech právních forem vyšší

než 1 (v případě peněžní likvidity), což svědčí o bezproblémovém hrazení závazků, nikoli bez vazby na rozpočet vlastníka společnosti.

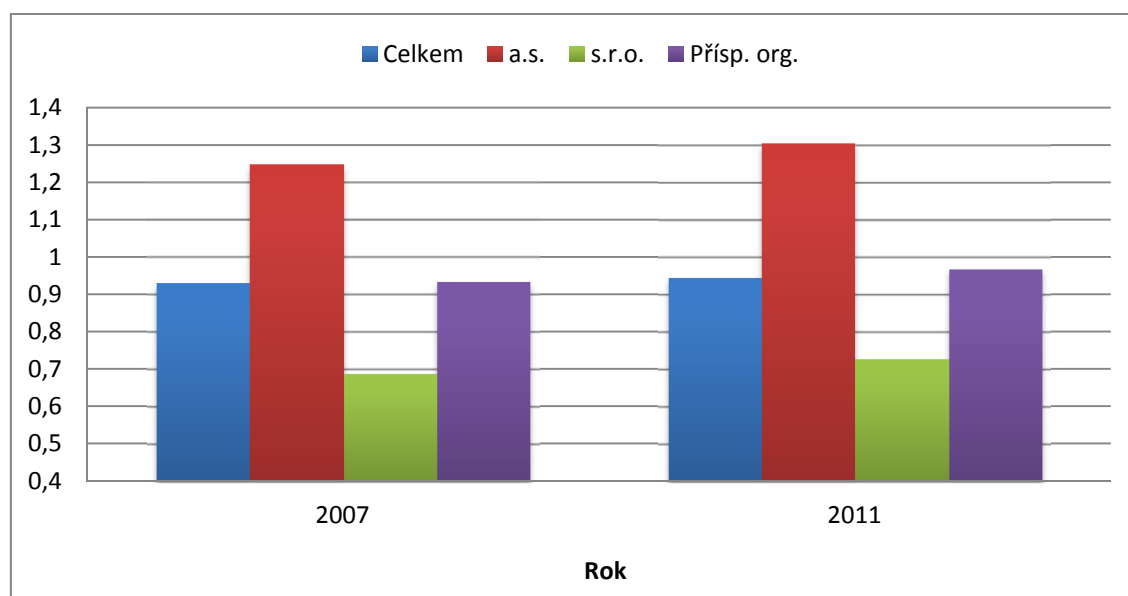
Graf 16 – Průměr – peněžní likvidita

Zdroj: ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Při porovnání mediánu a průměru hodnot ukazatele zde bylo také dokázáno, že nadpoloviční většina společností ve sledovaném souboru nabývala nižších hodnot, než průměrných. Medián peněžní likvidity se však blížil v obou sledovaných obdobích k jedné, což znamenalo, že ekonomická krize se těchto společností nedotkla natolik jako v soukromém sektoru.

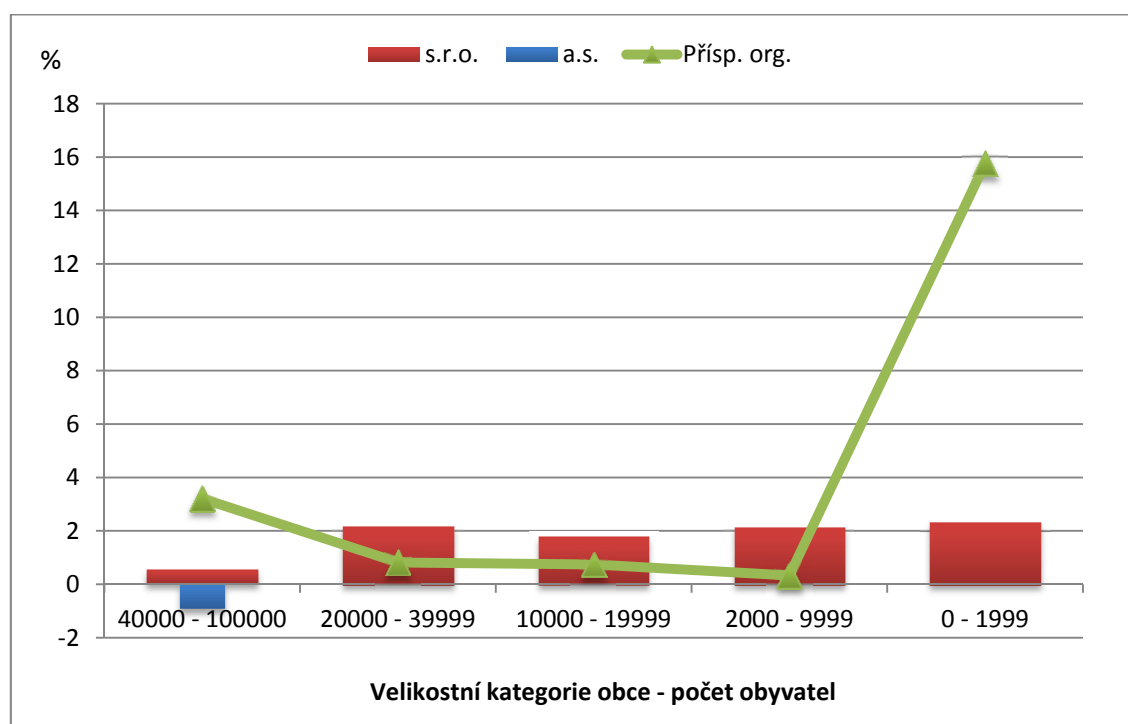
Graf 17 – Medián – peněžní likvidita

Zdroj: ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Při posuzování výkonnosti podniků napříč velikostními kategoriemi obcí nejvyšší hodnoty mediánu rentability očištěné o prodej dlouhodobého majetku dosahovaly paradoxně podniky ve formě příspěvkové organizace ve velikostní kategorii obcí do dvou tisíc obyvatel v roce 2007 (viz. Graf 18) s hodnotou mediánu ve výši téměř 16 %. V této sekci však byly pouze čtyři společnosti a vysoká rentabilita byla dosažena především vedlejší činností.

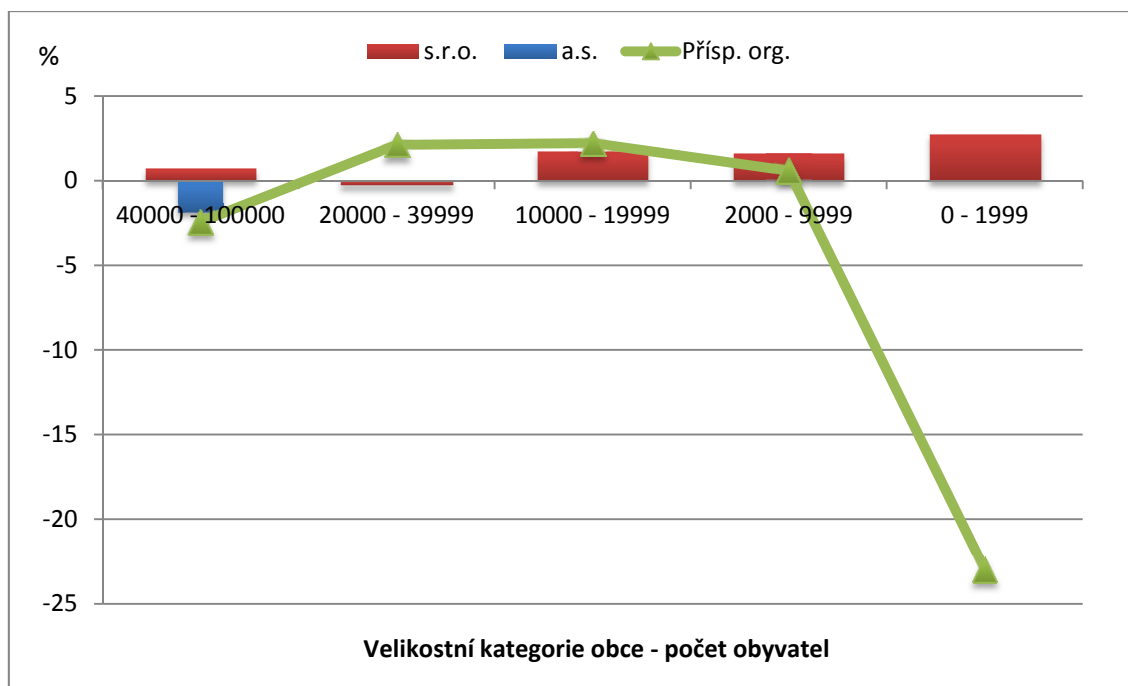
Graf 18 – Medián rentability aktiv očištěné o prodej dlouhodobého majetku v roce 2007 dle právní formy podnikání a velikostní kategorie obcí

Zdroj: Data ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

V roce 2011 byl dosahován extrém opačného charakteru ve srovnání s rokem 2007, jelikož v nejmenší velikostní kategorii medián rentability aktiv očištěné o prodej dlouhodobého majetku dosahovala téměř -23 % (viz. Graf 19). Tato skutečnost však nebyla způsobena očištěním o tržby z prodeje majetku, jelikož medián rentability aktiv byl totožný. Příčina byla zjištěna v extrémním rozptylu rentability u jedné společnosti, jejíž hodnota dosahovala v roce 2007 84 % a naproti tomu v roce 2011 - 44 %, přičemž byl výkyv zaznamenán především ve vedlejší činnosti podnikání, což potvrzovalo fakt, že hlavní činnost Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných byla ve sledovaných obdobích relativně stabilní v oblasti objemu tržeb.

Graf 19 – Medián rentability aktiv očištěné o prodej dlouhodobého majetku v roce 2011 dle právní formy podnikání a velikostní kategorie obcí

Zdroj: Data ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

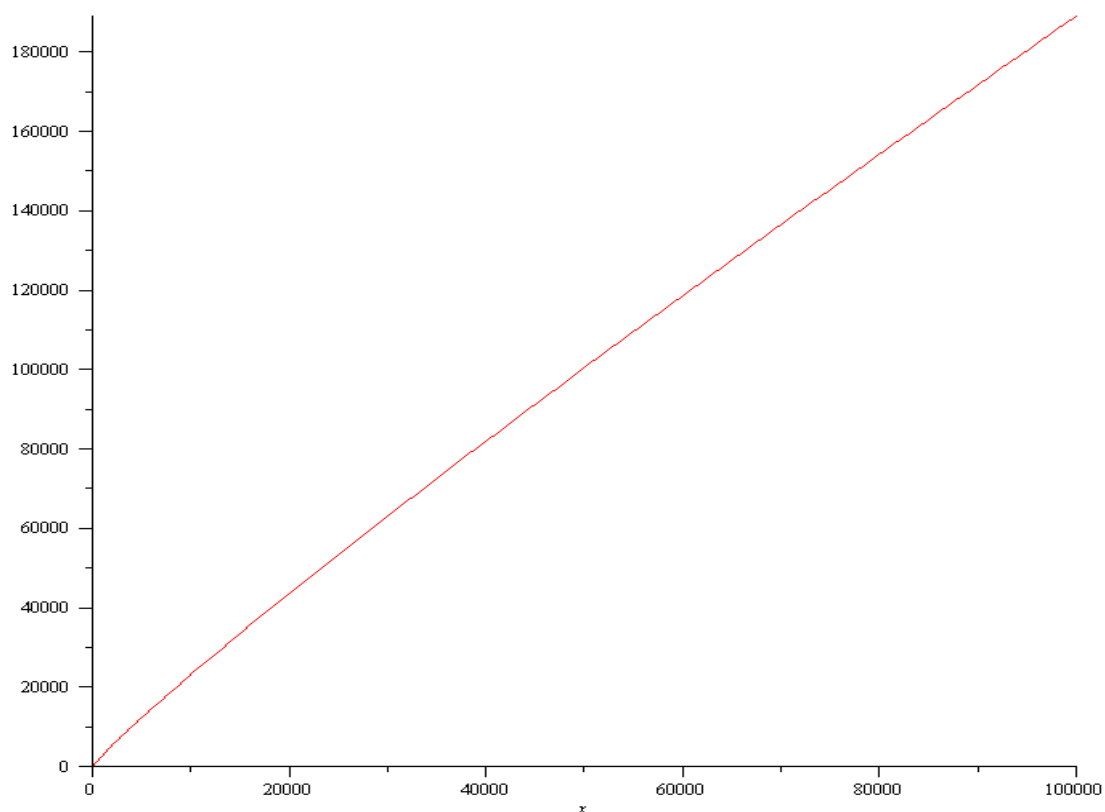
Výrazná změna mezi obdobími byla zaznamenána také ve velikostní kategorii 20000 – 39999 obyvatel, kde působily celkem čtyři společnosti, přičemž dvě se během dvou sledovaných období z kladného výsledku hospodaření dostaly do ztráty, což bylo také částečně zapříčiněno klesajícím objemem odpadu produkovaného soukromými subjekty, jejichž četnost výskytu je v této velikostní kategorii obcí mnohem vyšší než u nejmenších obcí. Celkový propad rentability byl tedy zaznamenán ve všech velikostních kategoriích obcí s výjimkou té nejmenší v případě právní formy podnikání společnosti s ručením omezeným.

4.3.3. Korelační analýza vybraných ukazatelů komunálních podniků odvětví shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v letech 2007 a 2011

Po zjištění výsledků vybraných finančních ukazatelů, byla sledována existence závislosti mezi velikostí podniku (viz. Graf 20), která byla reprezentována jeho obratem (celkové výnosy), a velikostí vlastníků, kterými byly obce či města, a tento faktor byl reprezentován počtem obyvatel. Byla stanovena základní nulová hypotéza H_0 takto: *Sledované proměnné obrat podniku a velikost vlastníka jsou nezávislé*. Hypotéza H_A byla stanovena takto: *Sledované proměnné obrat podniku a velikost vlastníka jsou závislé*. Hypotézy byly testovány na hladině významnosti 0,05. Hypotéza H_0 byla zamítnuta při hodnotě p – value = 0,000012. Po prokázání této závislosti, byl vztah popsán modelem takto:

$$\text{obrat podniku} = e^{1,661} * \text{počet obyvatel}^{0,912}$$

Graf 20 – Závislost velikosti podniku na počtu obyvatel v municipalitě

Zdroj: Data ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Legenda: Vodorovná osa x = počet obyvatel v municipalitě, svislá osa y = velikost podniku vyjádřená obratem (celkové výnosy) v tis. Kč.

Model byl ověřen na základě reziduální analýzy. Na základě tohoto ověření byly testovány další ukazatele podniků, vycházející z účetních výkazů v letech 2007 a 2011. U hodnot sledovaných ukazatelů nebylo prokázáno normální rozdělení, tudíž byly závislosti testovány pomocí testu Spearmanova korelačního koeficientu dle právní formy podnikání na hladině významnosti 0,05 %. V těchto případech byly tedy opět zvoleny hypotézy v obecném znění pro proměnné, které uvádí Tabulka 30. Hypotéza **H₀: Proměnná 1 a proměnná 2 jsou nezávislé v rámci obou sledovaných období.** Hypotéza **H_A: Proměnná 1 a proměnná 2 jsou závislé v rámci obou sledovaných období.**

Proměnné výše popisovaného modelu vykazovaly také při testování vzájemné korelace vysokou míru závislosti v rámci celého vzorku 113 podniků v obou sledovaných obdobích. Z tohoto výsledku vyplynulo, že tržby v segmentu Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných, mohly být velice dobře předvídatelné v rámci komunálního vlastnictví, přičemž byl tento fakt umocněn také pravidelným výběrem poplatku za komunální odpad od obyvatel v dané municipalitě. Hodnota korelačního koeficientu byla navíc tažena vzhůru podniky v právní formě podnikání akciová společnost a společnost s ručením omezeným. Příspěvkové organizace vykazovaly míru závislosti nižší, přinejmenším z již dříve uváděných institucionálních aspektů.

Důležitou sledovanou závislostí byla dvojice proměnných Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek ve vztahu k počtu obyvatel. U této dvojice byla zjištěna střední závislost, což nasvědčovalo tomu, že podnikání v této oblasti s sebou nese určité fixní objemy investic např. na vozový park atd., ale tyto investice se nezvyšovaly přímo úměrně počtu obyvatel, z čehož bylo možné usuzovat, že ve větších municipalitách byly náklady podniku na jednoho obyvatele nižší. Tento fakt také z části potvrdila testovaná závislost mezi celkovými náklady a počtem obyvatel, která vykazovala v celém vzorku hodnoty korelačního koeficientu ve výši 0,74 v obou sledovaných obdobích, tudíž tato závislost nebyla stoprocentní a náklady se nezvyšovaly přímo úměrně počtu obyvatel, také z důvodu klesající výše hodnoty odpisů na jednoho obyvatele v municipalitě.

Tabulka 30 – Přehled proměnných se zkoumanými závislostmi u právnických osob v rámci kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE v letech 2007 a 2011 dle právních forem podnikání

Právní forma	Počet subjektů	Proměnná 1	Proměnná 2	Spearman R 2007	Spearman R 2011	Potvrzení závislosti
přísp. org, a.s., s.r.o.	113	Počet obyvatel	Obrat společnosti	0,79	0,81	ANO
a.s., s.r.o.	36	Počet obyvatel	Obrat společnosti	0,89	0,90	ANO
přísp. org.	77	Počet obyvatel	Obrat společnosti	0,71	0,75	ANO
přísp. org, a.s., s.r.o.	113	Krátkodobý finanční majetek	Počet obyvatel	0,66	0,63	ANO
přísp. org, a.s., s.r.o.	113	Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek	Počet obyvatel	0,57	0,54	ANO
přísp. org, a.s., s.r.o.	113	Celkové náklady	Počet obyvatel	0,74	0,74	ANO
přísp. org, a.s., s.r.o.	113	Výsledek hospodaření po zdanění	Počet obyvatel	0,26	0,34	ANO
a.s., s.r.o.	36	Krátkodobý finanční majetek	Počet obyvatel	0,68	0,68	ANO
a.s., s.r.o.	36	Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek	Počet obyvatel	0,74	0,79	ANO
a.s., s.r.o.	36	Celkové náklady	Počet obyvatel	0,84	0,83	ANO
a.s., s.r.o.	36	Výsledek hospodaření po zdanění	Počet obyvatel	0,35	0,29	NE
přísp. org.	77	Krátkodobý finanční majetek	Počet obyvatel	0,68	0,59	ANO
přísp. org.	77	Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek	Počet obyvatel	0,57	0,43	ANO
přísp. org.	77	Celkové náklady	Počet obyvatel	0,71	0,74	ANO
přísp. org.	77	Výsledek hospodaření po zdanění	Počet obyvatel	0,13	0,37	NE
přísp. org, a.s., s.r.o.	103	Počet obyvatel	Náklady na služby	0,69	0,66	ANO
přísp. org, a.s., s.r.o.	103	Celkové výnosy	Náklady na služby	0,89	0,86	ANO
přísp. org, a.s., s.r.o.	103	Celkové náklady	Náklady na služby	0,84	0,81	ANO
a.s., s.r.o.	26	Počet obyvatel	Náklady na služby	0,76	0,75	ANO
a.s., s.r.o.	26	Celkové výnosy	Náklady na služby	0,94	0,92	ANO
a.s., s.r.o.	26	Celkové náklady	Náklady na služby	0,96	0,93	ANO
přísp. org.	77	Počet obyvatel	Náklady na služby	0,64	0,61	ANO
přísp. org.	77	Celkové výnosy	Náklady na služby	0,89	0,87	ANO
přísp. org.	77	Celkové náklady	Náklady na služby	0,88	0,87	ANO

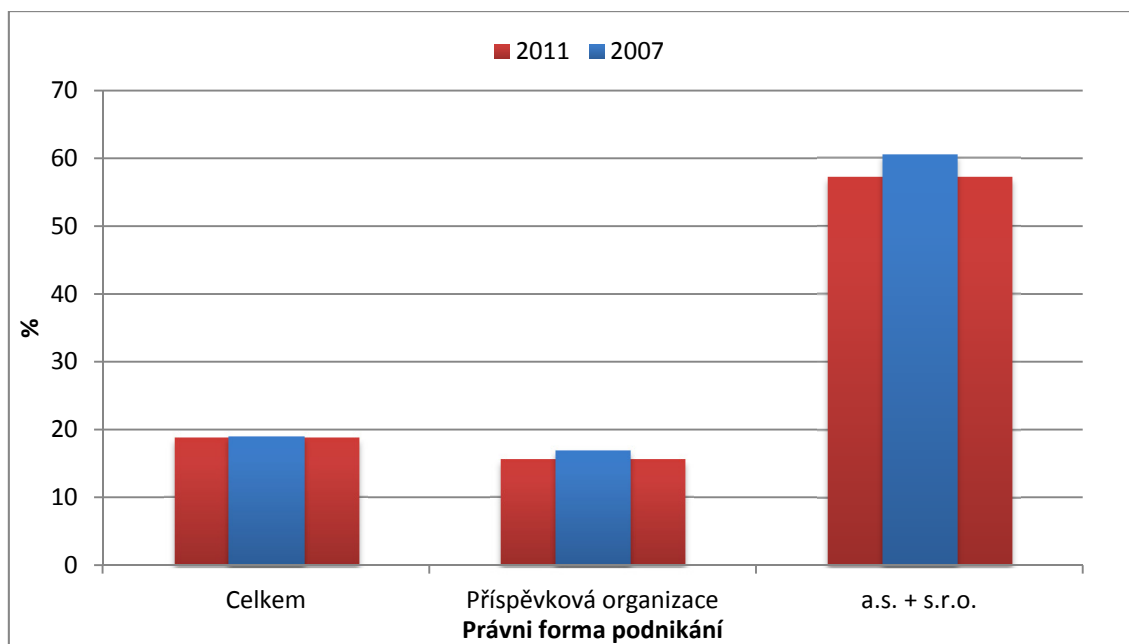
Legenda: Červeně zvýrazněné hodnoty Spearmanova korelačního koeficientu byly vypočítány s hodnotou p -value < 0,05 a tudíž byla zamítnuta hypotéza

Zdroj: Data ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Výsledek hospodaření byl specifickou proměnou ve vztahu k právní formě podnikání. Příspěvkové organizace v kontrastu s obchodními společnostmi byly spíše ztrátové v hlavní činnosti podnikání, jelikož jejich cílem byl vyrovnaný výsledek hospodaření, kterého dosahovaly tržbami a v konečném důsledku ziskem z činností vedlejších. Zatímco společnosti s ručením omezeným vykazovaly většinou kladný výsledek hospodaření. Tomuto zjištění také odpovídala testovaná závislost mezi výsledkem hospodaření po zdanění ve vztahu k počtu trvale žijících obyvatel v místě sídla podniku. Hodnoty Spearmanova korelačního koeficientu sledovaného vzorku byly tedy nízké ve výši 0,26 a 0,34 v letech 2007 a 2011, což znamenalo slabou závislost. Při posouzení obchodních společností (a.s. a s.r.o.) a příspěvkových organizací samostatně z analýzy vyplynula téměř zanedbatelná závislost právě u příspěvkových organizací, což potvrdilo výše uvedený a v odborné literatuře uváděný předpoklad. Na základě těchto faktů bylo tedy možné tvrdit, že hodnoty výsledku hospodaření byly ovlivněny velikostí municipality jen minimálně.

Na základě výše uvedených výsledků byla zvláštní pozornost věnována podnikům, u nichž bylo možné ze zveřejněných účetních výkazů selektovat položku nákladů na služby ve vztahu k celkové výkonové spotřebě. Tato položka byla zveřejněna u 103 společností. V tomto případě bylo nutné podotknout, zda-li by společnosti vlastněné veřejným sektorem, respektive hospodařící s veřejnými peněžními prostředky, neměly mít zveřejňovací povinnost finančních dat ve výkazech v plném znění. V případě segmentu bylo patrné, že náklady na služby tvořily převážnou část celkových nákladů ve vzorku 103 sledovaných společností. V tomto případě vykazovaly nejvyšší hodnotu Spearmanova korelačního koeficientu ve výši 0,96 a 0,93 v letech 2007 a 2011 právní formy podnikání a.s. a s.r.o. Hodnota korelačního koeficientu celého vzorku 103 podniků činila 0,84 a 0,81 v roce 2007 a 2011. Jednalo se tedy o silnou závislost. V tomto případě však záleželo také na tom, jak velký podíl zaujímaly náklady na služby na celkových nákladech (viz. Graf 21). Obchodní společnosti s právní formou podnikání a.s. a s.r.o. vykazovaly mnohem vyšší podíl nákladů na služby na celkových nákladech než příspěvkové organizace, přičemž hodnota mediánu dosahovala výše 60,5 % a 57 % u obchodních společností a 17 % a 15,6 % u příspěvkových organizací v letech 2007 a 2011. Tento fakt také dokládá méně efektivní využití aktiv ve vztahu k celkovým výnosům společností (viz. Graf 12).

Graf 21 – Podíl nákladů na služby na celkových nákladech podniků v komunálním vlastnictví – medián

Zdroj: Data ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

V tomto kontextu komunální podniky s hlavní činností Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných posloužily také jako nástroj k „přelití“ veřejných finančních prostředků do soukromého sektoru formou subdodávky služeb. Na druhou stranu by bylo možné říci, že obchodní společnosti využívají právo na výběrová řízení na dodávky služeb a díky tomu jsou schopné vysoutěžit nižší ceny a rovněž mohou profitovat jako plátcí DPH.

5. Závěr

Komunální podniky jsou v současné době nezanedbatelnou formou zajištění veřejně poskytovaných služeb. V kontextu politických změn, kauz a afér v posledních letech dochází na území České republiky k úpravám legislativního rámce, který se nemalou částí dotkl rovněž problematiky hospodaření s veřejnými peněžními prostředky, jež jsou nedílným atributem fungování podniků v komunálním, resp. veřejném vlastnictví. Současné probíhající změny ovlivňuje rovněž částečně hospodářský cyklus, který ještě více zvyšuje tlak na efektivnost hospodaření ve veřejném sektoru.

Tato dizertační práce nabízí komplexní analýzu vývoje právnických osob ve veřejném (komunálním, státním) vlastnictví v časovém horizontu let 2002 – 2012. V tomto kontextu je práce zaměřena dále na skupinu podniků, které figurují napříč celým trhem v oblasti shromažďování a sběru odpadů, kromě nebezpečných. Autor zde také rovněž upozorňuje na částečný rozpor v přístupu k definování veřejných statků a služeb ekonomickou teorií a skutečným stavem a ekonomickou realitou. Dizertační práce zároveň reflektuje částečně jiný pohled na problematiku, který je možné spatřit v porovnání výkonnosti a ziskovosti jednotlivých podniků v kontextu rozdílné právní formy podnikání a formy vlastnictví.

Cíle a hypotézy této dizertační práce vycházejí právě ze současné situace, která umožňuje zohlednit a promítnout měnící se prvky v institucionálním zázemí zajištění veřejných služeb.

Hlavním cílem dizertační práce bylo posouzení vybraných aspektů poskytování veřejných statků/služeb na příkladu podniků, zabývajících se shromažďováním a sběrem odpadu v kontextu institucionálního zajištění na území České republiky. Tento cíl byl stanoven na základě prostudované literatury, která se zabývá institucemi obecně a následně v kontextu veřejného sektoru. Na základě stanovení hlavního cíle byly zformulovány tři hypotézy, které byly při naplnění dílčích cílů a výsledků testovány.

Při hodnocení přístupů k dané problematice byly do literární rešerše zařazeny tyto základní pilíře – instituce, New Public Management, Public Private Partnership a komunální podniky a veřejné služby. Tyto prvky při zvoleném tématu dizertační práce představují na straně jedné svébytné prvky, na straně druhé navzájem propojené kategorie vykazující významné dosud ne zcela prozkoumané a doceněné vazby a souvislosti. Teoretický přehled je tedy strukturován od obecného pojmu ke

konkrétnímu. Obdobným způsobem je postavena struktura dílčích výsledků, které mají tři základní části. První část se zabývá skladbou právnických osob na území ČR se zaměřením na subjekty v komunálním vlastnictví pro zjištění zastoupení této formy vlastnictví v ekonomice ČR jako celku. Zbývající dvě části už jsou zaměřeny na konkrétní skupinu podniků vybraných na základě své hlavní činnosti podnikání.

V níže uvedených odstavcích jsou hodnoceny dílčí výsledky a hypotézy na základě zvoleného metodického postupu.

Vývojové trendy byly sledovány od roku 1993 dle formy vlastnictví a na základě právní formy podnikání (viz. Příloha 2 a Příloha 3), podrobněji v časové řadě 2002 – 2012, jak je uvedeno výše v textu. Na rozdíl od soukromých právnických osob, které vykazují silný rostoucí trend, počty komunálních podniků v celém sledovaném období stagnovaly. Výjimkou byly roky 2002 a 2003, kdy docházelo z důvodu změny legislativy v oblasti školství ke změnám statutu školských zařízení na právnické osoby, tudíž během těchto dvou let došlo k nárůstu počtu příspěvkových organizací, jejichž zřizovatelem jsou obce. V kontrastu se soukromou formou vlastnictví byly státní podniky, které vykazovaly rovněž stabilní trend, avšak klesající. Tyto podniky zanikaly mimo jiné v důsledku privatizace a byly převáděny do soukromého vlastnictví. Některé podniky byly převedeny na nižší úroveň výkonu státní správy, tzn. na kraje, či města a obce.

HYPOTÉZA č. 1: Právnické subjekty v komunálním vlastnictví vznikají na území České republiky za účelem poskytování pouze čistých veřejných statků či služeb.

Tato hypotéza byla zamítnuta. Důvodem je nesoulad definice čistých veřejných statků a služeb a konkrétní ekonomické praxe. Zvolené odvětví kategorie 38110 klasifikace CZ-NACE Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných, neplatnost tvrzení a následné zamítnutí hypotézy dokládá. Veřejný statek má dva základní atributy – nedělitelnost a nevylučitelnost ze spotřeby. Oba tyto prvky jsou však v případě uváděného statku porušovány a to z několika důvodů. Obce jsou ze zákona povinny zajistit odvoz komunálního odpadu, zároveň však mají legislativně udělenou pravomoc za tuto službu vybírat poplatek, který slouží k alespoň částečné úhradě nákladů se službou spojených. Další konflikt vzniká při zajištění této služby, kdy na základě výzkumu byly zjištěny v českém prostředí tři základní způsoby zajištění a to:

komunálním podnikem, který je ve stoprocentním vlastnictví municipality; soukromým podnikem anebo smíšeným podnikem, ve kterém jako vlastníci figurují veřejný (vlastníkem municipalita) i soukromý (vlastníkem fyzické, resp. právnické osoby) sektor. Tyto skutečnosti tedy zamítají fakt, že svoz komunálního odpadu je čistým veřejným statkem a do jisté míry se popírá také označení veřejného statku či služby, jelikož se v průběhu vývoje ekonomické, ale také především politické situace na území ČR stává z této služby lukrativní předmět podnikání soukromého sektoru především v oblastech s vysokou koncentrací obyvatel. Soukromý sektor rovněž zaujímá svou roli v ostatních státech po celém světě, jak dokládá Tabulka 12.

HYPOTÉZA č. 2: Ekonomický vývoj v letech 2007 a 2011 neměl přímý dopad na hospodaření podniků v komunálním vlastnictví v oblasti shromažďování a sběru odpadů, kromě nebezpečných.

Hypotéza byla zamítnuta na základě výsledků vybraných ukazatelů finanční analýzy. Ve sledované oblasti odpadů (kategorie 38 CZ-NACE) tvořilo nejvyšší podíl komplexní zajištění služeb (tzn. v rámci jednoho podniku – svoz, umístění, likvidace, atd.) z celkového počtu 3015 subjektů. Z hlediska struktury vlastnictví zde bylo poměrně rozsáhlé zastoupení zahraničních vlastníků – celkem přibližně 39 %. Tomuto počtu také nahrávalo přibližování legislativy s ostatními členskými státy Evropské unie, které se také musely řídit a vycházet ze společných ustanovení EU. Z pohledu komunálního vlastnictví se však jednalo o poměrně náročné technické zajištění, tudíž zde byl přenechán prostor pro soukromý sektor. Veřejný sektor by měl sloužit v situaci při tržním selhání a zajistit službu v případě, že není poskytnuta soukromým sektorem, čemuž však tato situace nenasvědčovala. V kategorii 38110 (Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných) zajišťovalo tuto službu celkem 522 podniků napříč všemi formami vlastnictví. Všechny řešené formy vlastnictví (soukromá, veřejná, smíšená) mají své pro a proti. SLAVÍK (2012) uvádí, že reakcí na snahu využít výhod soukromého zajištění a současně si zachovat výhody veřejné garance odpadových služeb, je spolupráce obcí. Tato spolupráce by měla vést ke snížení nákladů formou konkurenčního tlaku a zároveň realizace úspor z rozsahu, jelikož čím větší je obsluhovaná oblast, tím je zde větší možnost optimalizovat například vytížení kapacit zařízení s konečným efektem snížení jednotkových nákladů a ušetření peněžních prostředků obecních rozpočtů.

Pro potvrzení či zamítnutí hypotézy byly zkoumány pro srovnání podniky s komunální, soukromou, ale také smíšenou formou vlastnictví. Dopad ekonomické situace v ČR v těchto letech byl však u komunálních podniků mnohem menší než u podniků soukromých. Vybrané finanční ukazatele podniků v komunálním vlastnictví se pohybovaly pod průměrem a mediánem celého trhu, přestože jejich zastoupení představovalo téměř 72 % z celkového počtu analyzovaných podniků. Tento fakt byl do jisté míry zapříčiněn vysokým procentem příspěvkových organizací na jedné straně a na straně druhé bylo možné z pozice municipalit dobře odhadnout náklady na zajištění této služby z důvodu stabilní výkonové spotřeby v jednotlivých letech, protože cílovou skupinou spotřebitelů byly právě obyvatelé daných municipalit. Pro eliminaci rozdílné právní formy podnikání byl v obou sledovaných obdobích spočítán poměrový ukazatel, který určil, kolik Kč výnosů generuje jedna Kč aktiv. Z tohoto pohledu svá aktiva nejlépe využívaly podniky v komunálním vlastnictví, přičemž zde příspěvkové organizace při sledování mediánu tohoto ukazatele vykazaly vyšší hodnoty než obchodní společnosti (a.s. a s.r.o.). Pro dokreslení situace je vhodné uvést průměrnou cenu nafty a vyšší průměrné mzdy v obou obdobích, kdy tyto dva prvky tvoří nemalou část provozních nákladů. V roce 2007 byla průměrná cena ve výši 28,10 Kč/l a v roce 2011 30,80 Kč/l, tudíž došlo k nárůstu téměř o 11 %. Průměrné mzdy v této podnikatelské činnosti, která je dle CZ-NACE zařazena do sekce E (Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi) v roce 2007 dosahovaly částku 19750 Kč a v roce 2011 hodnotu 23166 Kč. Obě tyto změny se zajisté nemalou měrou podílely na zvýšení celkových provozních nákladů společností.

Podniky, které jsou navázané na obecní rozpočty a v jejichž řídicích orgánech působí zastupitelé obcí a spřízněné osoby, mají velký prostor pro dojednání výše plateb mezi podnikem a obcí za provedenou službu. Příkladem může být společnost A.S.A. České Budějovice, s.r.o., v níž má město České Budějovice 25 % podíl na vlastnictví a smlouva s touto společností, která je veřejně dostupná na webových stránkách města, je upravována pravidelně jednotlivými dodatky, kdy dochází k navýšení cen například na základě meziroční míry inflace. V tomto ohledu se tedy jedná o velice stabilní formu podnikání, pokud se podnik specializuje speciálně na svoz komunálního odpadu. Pokud však podniky svázejí odpad také od soukromých společností, jsou výsledky hospodaření citlivější na ekonomický vývoj, jelikož v letech ekonomické stagnace a recese dochází

k útlumu činnosti soukromých podniků a tudíž i k poklesu objemu vyprodukovaného odpadu.

Pro eliminaci „umělého“ navyšování výsledku hospodaření ve společnostech byl ukazatel rentability aktiv, respektive výsledek hospodaření, očištěn o tržby z prodeje dlouhodobého majetku. V tomto případě se pokles hodnoty ukazatele rentability aktiv očištěné o tržby z prodeje dlouhodobého majetku projevil u akciových společností a příspěvkových organizací. Akciové společnosti byly ztrátové již v roce 2007, ale ve sledovaném vzorku byly tyto subjekty pouze dva, tudíž by bylo jakékoliv zobecnění zkreslené, přestože v komunálním vlastnictví bylo registrováno celkem pouze šest akciových společností v daném období. Výjimkou v tomto segmentu byly obchodní společnosti ve formě společností s ručením omezeným, které jako jediné dosahovaly zisku v obou sledovaných obdobích. Celkem 16 společností optimalizovalo vztah mezi celkovými výkony a výkonovou spotřebou, přičemž v sedmi případech rostly výkony nadproporcionálně ve vztahu k výkonové spotřebě, zbývajících devět společností dosáhlo lepší hodnoty rentability očištěné o tržby z prodeje dlouhodobého majetku v důsledku nadproporcionálně vyššího snížení objemu výkonové spotřeby ve vztahu k celkovým výkonům.

Od roku 2013 mají obce navíc možnost zvýšit poplatek za svoz netříděného odpadu podle Zákona č. 174/2012 Sb. na částku 1 000 Kč na osobu a rovněž by poplatek měli hradit majitelé rekreačních objektů, kteří nemají v municipalitách hlášený trvalý pobyt. Zvýšení poplatku na maximální výši však může rovněž nárůst procenta dlužníků, kteří poplatek nezaplatí, což v konečném důsledku může vést k celkově nižšímu objemu vybraných peněžních prostředků.

HYPOTÉZA č. 3: Podniky v komunálním vlastnictví zajišťující shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných, zajišťují své služby převážně subdodávkami od soukromého sektoru.

Tato hypotéza navazuje na hypotézu č. 2. Náklady na služby jsou ve výkazu zisku a ztráty evidovány jako samostatná položka. V podmínkách legislativního rámce však přichází v úvahu dvě možné varianty účetních výkazů obchodních společností a to ve zkráceném a plném rozsahu. K problému dochází u výkazu ve zkráceném rozsahu, kde položka nákladů na služby není samostatně evidována. Druhý problém při posuzování této hypotézy vzniká v případě dodržování povinnosti zveřejňování účetní závěrky.

Účetní závěrku jsou povinny zveřejnit všechny subjekty zapsané v obchodním rejstříku, přičemž pro ověření závěrky auditorem jsou stanovena dle Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, v platném znění, tato tři základní kritéria:

- celková aktiva ve výši 40 000 000 Kč ke konci rozvahového dne účetního období,
- roční obrat ve výši 80 000 000 Kč za účetní období,
- průměrný přepočtený stav zaměstnanců v průběhu účetního období 50.

Zveřejňovací povinnost ověřené účetní závěrky se pak týká akciových společností, pokud dosáhnou nebo překročí alespoň jedno ze tří kritérií v ověřovaném účetním období, či v účetním období bezprostředně předcházejícím. V případě ostatních obchodních společností a družstev musí být dosažena či překročena alespoň dvě uvedená kritéria v ověřovaném účetním období, či v účetním období bezprostředně předcházejícím. Tyto skutečnosti jsou do jisté míry omezující ve smyslu zobecnění posuzované hypotézy na všechny podniky v komunálním vlastnictví na území ČR v kategorii 38110 dle klasifikace CZ-NACE, jelikož byla testována na vzorku 103 společností v komunálním vlastnictví z celkového počtu 167 společností k 25.9.2012 v důsledku nedostupnosti účetních výkazů, které měly být zveřejněny, přesto však nebyly dohledatelné. U zkoumaných společností však byla zjištěna silná korelace nákladů na služby a celkových nákladů, což prokazuje fakt, že náklady na služby tvořily nezanedbatelnou část celkových nákladů u obchodních společností (hodnota mediánu 60,5 %) naproti příspěvkovým organizacím, kde byla hodnota podílu necelých 17 %. Hypotéza byla tedy u konkrétních zkoumaných podniků zamítnuta.

Ze zjištěných poznatků vyplývá, že fungování komunálních podniků v moderní ekonomice je ovlivněno několika aspekty, mezi které patří zejména institucionální legislativní rámec a lidský faktor, nejen v řízení těchto společností.

Na základě studií hodnotících efektivnost nákladů v této oblasti podle způsobu zajištění služby (viz. Tabulka 12), nelze jednoznačně zobecnit nejvhodnější variantu realizace této služby, jelikož rizikové faktory jsou v každé zemi specifické také na lokální, resp. místní úrovni.

Vládní reprezentace využívají nástroje New Public Managementu v důsledku tlaku na vznik reformy, ale neakceptují fakt, že New Public Management je pouze koncept a

soubor různých nástrojů sloužících k postupnému zefektivnění. Neberou v úvahu specifickou každé země a to, že nevhodné použití těchto nástrojů může mít také negativní finální dopad. Výsledné efekty poté vedou obecně k výraznému zklamání tvůrců reformy a nespokojenosti veřejnosti. (LAPSLEY, 2009).

K zajišťování veřejných služeb v jednotlivých obcích jsou využívány nejen komunální podniky. Při existenci konkurence a průběhu regulérního výběrového řízení mohou být náklady sníženy, což svědčí o tom, že ke zvyšování efektivity veřejného sektoru vede především existence konkurence, nikoliv změna vlastnictví (PAVEL, 2006a). Tyto kritické body by měla částečně eliminovat novela Zákona o veřejných zakázkách ze dne 25.4.2012, která může být kladným přínosem pro zefektivnění hospodaření s veřejnými prostředky. Zásadní změna plynoucí z tohoto zákona je snížení zákonných limitů pro zadávání veřejných zakázek malého rozsahu. Předchozí limit 2 miliony Kč bez DPH, stanovený v rámci dodávek a služeb, se změnil na maximální výši 1 milion Kč bez DPH za jeden rok služeb obdobného charakteru. Tato změna s sebou ponese zvýšení administrativních nákladů na průběh veřejných zakázek. V této novele je definován veřejný zadavatel na komunální úrovni v podobě příspěvkové organizace anebo v podobě právnické osoby, pokud byla založena či zřízena za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu, anebo je financována převážně státem či jiným veřejným zadavatelem nebo je státem či jiným veřejným zadavatelem ovládána nebo stát či jiný veřejný zadavatel jmenuje či volí více než polovinu členů v jejím statutárním, správním, dozorčím či kontrolním orgánu. Tento prvek tedy zvyšuje průhlednost zadávání veřejných zakázek komunálních podniků, kdy nově podniky také zřizují tzv. profil zadavatele, na kterém jsou zveřejňovány v elektronické podobě veřejné zakázky, a tudíž se zde otevírá prostor pro lepší informovanost ostatních subjektů na trhu a možnosti vysoutěžení nižší realizační ceny za danou službu. Zároveň by tato skutečnost měla přispět ke snazšímu dohledání smluv uzavřených mezi municipalitami a soukromými subjekty s kalkulacemi za jednotkové množství sváženého odpadu, jelikož u zanedbatelného množství zkoumaných podniků a municipalit byly tyto údaje dohledány na jejich webových stránkách. U dohledaných případů se pak postupy kalkulací také lišily, tudíž nebylo možné alespoň na části podniků spočítat průměrnou cenu např. za jednu tunu odvezeného odpadu. U většiny podniků byly kalkulace založeny na bázi ceny za odvezený kontejner, popelnici atd.

Z pohledu lidského faktoru je zde riziko osobního zájmu, jak potvrzují současné kauzy společností, ve kterých jsou zainteresováni ve vedení právě volení zastupitelé, radní a podobně. SØRENSEN (2007) uvádí, že efektivita nákladů by měla být skutečným cílem veřejného vlastnictví a zároveň konstatuje, že odměny vedoucím pracovníkům jsou ve veřejném sektoru vyšší než v sektoru soukromém. To je způsobeno jednak tím, že pobídky ke snížení nákladů a dohled na manažery ve veřejných společnostech jsou velice slabé a zároveň, že do kontrolních orgánů jsou voleni úředníci, kteří nezískají žádný prospěch ze snížení nákladů, čímž dochází v podstatě k jejich demotivaci. Další příčina neefektivity nákladů může být způsobena přítomností více vedoucích pracovníků, kteří delegují úkoly na manažery nekoordinovaně. (DIXIT, 2002).

Toto riziko však vzniká nejen na úrovni komunální, ale rovněž ve velké míře na úrovni státní, což dokládají také studie Transparency international – Česká republika, které jsou uvedeny výše v textu.

Je zde také nutné zmínit rozpor mezi ekonomickou a demokratickou volbou v kontextu hospodářské politiky, jelikož ne vše co je ekonomické je výsledkem demokratické volby a opačně, neboť významnou roli zde sehrávají prvky nejistoty, neurčitosti, očekávání jednotlivců a skupin účastněných na konsensu. Nejběžnější metodou dosahování celospolečenského konsensu v demokratické společnosti jsou volby. Nicméně ani jejich výsledky nejsou vždy s ekonomickou a demokratickou volbou. Je to mj. dáno sestavováním povolebních koalic a zejména vlivem lobbistů při konstrukci legislativních norem v rámci fungování hospodářské politiky.

Pro alespoň částečnou eliminaci těchto rizikových složek by bylo vhodné institucionálně ošetřit (zpřísnit kritéria a především kontrolu) využitím legislativních nástrojů zveřejňovací povinnosti účetních dat vedoucích ke zvýšení transparentnosti a zefektivnění fungování těchto podniků, jelikož tyto podniky hospodaří s veřejnými peněžními prostředky – do jisté míry by k zefektivnění hospodaření s veřejnými prostředky mohla přispět novela zákona o veřejných zakázkách. V současné době jsou rovněž informační technologie na vysoké úrovni a existují softwarové produkty a databázové systémy, které jsou schopny tato data shromažďovat online. Konkrétním případem je například sběr dat od školských zařízení a komunálních podniků v právní formě podnikání příspěvková organizace. Je zde tedy nutné ošetřit pouze oblast obchodních společností.

Rovněž by bylo vhodné při podnikání v oblasti odpadů akceptovat nutnost předvídat s dostatečnou časovou rezervou změny svozu odpadu, které budou probíhat v následujících letech se zpřísnujícími se legislativními podmínkami v oblasti recyklace odpadů, kdy dojde k zásadnímu navýšení objemu tříděného odpadu a bude nutné těmto změnám přizpůsobovat průběžně vozové parky podniků působících v odpadovém hospodářství ve všech formách vlastnictví. Tyto změny budou poměrně nákladné, proto by bylo vhodné rovněž zvážit zajištění této služby prostřednictvím soukromého sektoru napřímo, nikoliv využitím komunálního podniku jako nástroje pro subdodávky této služby.

6. Summary

Municipal enterprises are currently a significant form of publicly provided services. Due to political changes, cases and scandals in recent years, there have been made adjustments in legislative framework in the Czech Republic. These changes also influenced the issue of public funds, which are an integral part of the municipal enterprises, or public ownership. These changes are also being partly affected by the economic cycle, which further increases the pressure on the effectiveness of management in the public sector.

This thesis provides a comprehensive analysis of the development of legal entities in public (municipal, state) ownership. In this context, the thesis further focuses on a group of companies, which can be found across the entire market providing the collection of non-hazardous waste. The author also points to a partial inconsistency in the approach to the definition of public goods and services by the economic theory and the realities of the present. The thesis also partly reflects a different view on the issue, which can be seen in comparing the performance and profitability of enterprises in the context of different legal forms of business and ownership.

Objectives and hypotheses of this thesis are based on the current situation, which allows taking into account and reflecting the changing elements of the institutional background of public services.

The main aim of the thesis was: The assessment of selected aspects of the provision of public goods / services on the example of enterprises engaged in the collection of waste in the context of the institutional arrangements in the Czech Republic. This target was set on the basis of the literature that deals with institutions in general and in the context of the public sector. On the basis of the main objective there were formulated four hypotheses that were rejected or confirmed.

When evaluating approaches to this issue there were to references included four basic pillars - Institutions, New Public Management, Public Private Partnership and Municipal Enterprises (public services). These four elements to some extent interrelate and complement each other. Theoretical overview is thus structured from the general to the specific concept. The structure of partial results is similarly constructed. It has three basic parts. The first part deals with the structure of legal entities on the territory of the Czech Republic, focusing on entities in municipal property to determine the

representation of this form of ownership in the Czech economy as a whole. The remaining two parts are targeted to a specific group of companies selected on the basis of its core business.

In the following paragraphs there are evaluated partial results and hypotheses on the basis of the chosen methodological approach.

Development trends were observed since 1993 according to the form of ownership and the legal form. Unlike private legal entities that have a strong growing trend, the number of municipal enterprises throughout the monitored period was at a standstill. The exceptions were the years 2002 and 2003, when there was a change of legislation in the field of education. The school institutions became legal entities, so during these two years, there was an increase in the number of contributory organizations established by municipalities. The state-owned enterprises were in contrast to private legal entity. They also showed a stable trend, but declining. These businesses closed down, inter alia, due to privatization and were transferred to private ownership. Some companies were transferred to lower levels of the state administration, i.e. the region, or city and municipality.

Hypothesis 1: Legal entities in municipal ownership arise in the Czech Republic for the purpose of providing only pure public goods and services.

This hypothesis was rejected. The reason is the discrepancy in the definition of pure public goods and services and practical cases. The selected industry of the category of 38110 according to CZ-NACE classification Collection of non-hazardous waste, support the invalidity of the claim and the subsequent rejection of the hypothesis. Public good has two basic attributes – non-excludability and indivisibility out of consumption. Both of these elements are, however, in the case of the presented good violated because of several reasons. Municipalities are required by law to ensure the removal of municipal waste, but also they have legislative power to charge a fee for this service that is used to at least partially cover the costs associated with the service.

Another conflict arises in providing this service. On the basis of the research there were found in the Czech environment three basic ways of providing, namely: by Municipal Enterprise, which is wholly owned by municipality, Private Enterprise or Joint Enterprise where the owners are public sector (owner is the municipality) as well

as private sector. (owner is natural person, or legal person). These facts therefore reject the fact that the collection of municipal waste is a pure public good, and to some extent also denies the designation of a public good or service, because in the course of economic development, and the political situation in the Czech Republic, this service becomes a lucrative business for private sector, especially in areas with high concentrations of people.

Hypothesis 2: Economic development in the years 2007 and 2011 did not have a direct impact on the performance of enterprises providing collection of non-hazardous waste in the municipal ownership.

The hypothesis was rejected on the basis of the results of the selected indicators of financial analysis. In the category of 38110 (Collection of non-hazardous waste), 522 enterprises across all forms of ownership provided that service. All forms of ownership (private, public, mixed) have their pros and cons. SLAVÍK (2012) says that response to efforts to take advantage of private form and at the same time retaining the benefits of public service is municipal cooperation. This cooperation should lead to reducing costs through competitive pressure, and savings due to the larger area being serviced, since the larger the service area the greater the opportunity to optimize capacity utilization such as equipment utilization with the ultimate effect on lowering unit costs and savings funds of municipal budgets.

To confirm or reject this hypothesis there were examined companies with municipal, private, as well as a mixed form of ownership. The impact of the economic situation in the Czech Republic in these years on the municipal companies, however, was much smaller than that of private enterprises. Selected financial indicators of enterprises in municipal ownership were below average and median overall market, although their share accounted for nearly 72% of the analyzed companies. This fact was to some extent due to the high percentage of contributory organizations on the one hand and on the other the municipalities could estimate the cost of this service due to stable consumption in each year, because the target group of consumers were just residents of the municipalities.

To eliminate the different legal forms of business the ratio index was calculated in both periods that determine how much revenue generates one CZK of assets. From this

perspective, municipal owned enterprises used their assets the best. Contributory organizations during monitoring the median of this indicator showed higher values than companies (joint-stock companies and limited companies). To illustrate the situation is appropriate to mention the average price of oil and the average wage in both periods. These two elements make up a considerable portion of operating costs. In 2007, the average price of oil was 28.10 CZK / l, in 2011 30,80 CZK / l, consequently an increase of almost 11%. The average wage in this business, which according to CZ-NACE is placed in Section E (water supply, sewerage, waste management and remediation activities) in 2007 were 19 750 CZK, 23 166 CZK in 2011. Both of these changes certainly contributed to the increase in total operating expenses.

Hypothesis 3: Enterprises in municipal ownership providing the collection of non-hazardous waste provide their services mainly by contracting out from the private sector.

This hypothesis builds on the hypothesis 2. The costs of services are recognized in the profit and loss recorded as a separate item. In terms of legislative framework, however, comes into consideration two possible variants of the accounting statements of companies, the short and full ones. The problem occurs with the statement in short form, where there is not separate item for costs of services.

This fact is somewhat limited in terms of generalization of the hypothesis under consideration for all businesses in municipal property in the Czech Republic in the category of 38110 according to CZ-NACE classification, since it was tested on a sample of 103 companies in the municipal ownership out of the 167 companies (in September 25, 2012) due to the unavailability of financial statements, which should be published, yet not acquirable. With the surveyed companies, however, a strong correlation of service costs and total cost was found, which demonstrates the fact that the cost of services accounted for a significant portion of the total costs for companies (median value 60.5%) against contributory organizations, where the value of the share is less than 17%. The hypothesis was therefore partially confirmed.

7. Návaznost na grantové projekty

Roky	Název	Hlavní řešitel	Popis
2011	Mobilita výrobních faktorů na regionální úrovni	Ing. Filip Petrách	Grantový projekt GA JU 020/2011/S
2012	Komunální podniky – jejich význam pro region	Ing. Filip Petrách	Grantový projekt GA JU 125/2012/S
2011 – 2013	Institucionální přístupy k regionálnímu rozvoji	doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.	Grantový projekt GA JU 029/2011/S

8. Použitá literatura

1. ALFORD, J., O. HUGHES. *Public Value Pragmatism as the Next Phase of Public Management*. The American Review of Public Administration, 2008, vol. 38, no. 2, p. 130-148.
2. ALSTON, LEE J., B. MUELLER. 2005. *Property Rights and the State*. In Handbook of New Institutional Economics. Eds. Menard, C. and Shirley, Mary M. Springer, 573-590. ISBN-10: 1-4020-2687-0.
3. BADRAN, M. F., S. M. EL-HAGGAR. 2006. *Optimization of municipal solid waste management in Port Said - Egypt*. Waste Management, Vol. 26, pp. 534-545.
4. BALÁŽOVÁ, E. 2006. *Benchmarking služieb miestnej samosprávy na Slovensku*. Bratislava: Transparency International Slovensko. ISBN 80-89244-09-2. 148 s.
5. BALÍK, S. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 250 s. Politologie (Grada). ISBN 978-802-4729-084.
6. BEHN, ROBERT D. 2001. *Rethinking Democratic Accountability*. Washington DC: Brookings Institution. ISBN 0-8157-0862-9.
7. BEL, G., A. COSTAS. 2006. *Do public sector reforms get rusty? Local privatization in Spain*. Journal of Policy Reform, Volume 9, pp. 1–24.
8. BEL, G., M. WARNER. 2008. *Does privatization of solid waste and water services reduce costs? A review of empirical studies* Resources, Conservation and Recycling, Volume 52, pp. 1337–1348.
9. BELIČKOVÁ, K., M. KRISTEL. *Potenciál a problémy Verono-súkromného partnerstva v spolupráci s územnou samosprávou*. In Recenzovaný zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Verejná správa a partnerstvo. Národohospodárska fakulta, Ekonomická univerzita v Bratislave. 2007. ISBN 978-80-225-2425-4.
10. BELIËN, J., L. DE BOECK, J. VAN ACKERE. 2011. *Municipal Solid Waste Collection and Management Problems: A Literature Review*. Transportation Science trsc.1120.0448

11. BENHAM, L. 2005. *Licit and Illicit Responses to Regulation*. In Handbook of New Institutional Economics. Eds. Menard, C. and Shirley, Mary M. Springer, 591-610. ISBN-10: 1-4020-2687-0.
12. BODIN, L.; A. MINGOZZI, R. BALDACCI, M. BALL. 2000. *The Rollon-Rolloff Vehicle Routing Problem*. Transportation Science. Vol. 34, Issue 3, pp. 271-288.
13. BOYNE, G. A. *Bureaucratic Theory Meets Reality: Public Choice and Service Contracting in U. S. Local Government*. Public Administration Review, 1998, vol. 58, no. 6, p. 474-484. ISSN 00333352.
14. BÚŠIK, J. *Partnerstvá a ich možný profil*. In In Recenzovaný zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Verejná správa a partnerstvo. Národohospodárska fakulta, Ekonomická univerzita v Bratislave. 2007. ISBN 978-80-225-2425-4.
15. BUXBAUM, JEFFREY N., IRIS N. ORTIZ. 2007. *Protecting the Public Interest: The Role of Long-Term Concession Agreements for Providing Transportation Infrastructure*. Los Angeles: University of Southern California, Keston Institute for Public Finance and Infrastructure Policy.
16. CAVALIERE, A., S. SCABROSETTI. 2008. *Privatization And Efficiency: From Principals And Agents To Political Economy*. Journal of Economic Surveys, Wiley Blackwell, vol. 22(4), pages 685-710, 09.
17. CIPRA, T. *Finanční ekonometrie*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2008. 538 s. ISBN 978-80-86929-43.
18. COASE, H. R. 1988. *The Firm, the Market and the Law*. Chicago: The University of Chicago Press. ISBN 0226111016.
19. COOPER, PHILLIP J. 2003. *Governing by Contract: Challenges and Opportunities for Public Managers*. Washington, DC: CQ Press.
20. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Metodická příručka NACE-REV. 2. Dostupné z www:
[http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/metodicka_prirucka_k_nace_rev_2_\(cz_nace\)/\\$File/metodicka_prirucka_cz_nace_rev_2.pdf](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/metodicka_prirucka_k_nace_rev_2_(cz_nace)/$File/metodicka_prirucka_cz_nace_rev_2.pdf)

21. DE OLIVEIRA, E, S, D. BORENSTEIN. 2009. *A decision support system for the operational planning of solid waste collection*. Waste Management, Volume 27, pp. 1286–1297.
22. DIXIT A. 2002. *Incentives and Organizations in the Public Sector: an Interpretative Review*, Journal of Human Resources, 37, pp. 696–727.
23. ENGEL, EDUARDO M. R. A., R. D. FISCHER, A. GALETOVIC. *The Basic Public Finance of Public-Private Partnerships*. 2011. Cowles Foundation Discussion Paper No. 1618; Yale University Economic Growth Center Discussion Paper No. 957; Yale Economics Department Working Paper No. 35. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1001212>
24. ENGERMAN, L., S., L. K. SOKOLOFF. 2005. *Institutional and Non-Institutional Explanations of Economic Differences*. In Handbook of New Institutional Economics. Eds. Menard, C. and Shirley, Mary M. Springer, 639-666. ISBN-10: 1-4020-2687-0.
25. ESTERLY, W. 2002. *The Exclusive Quest for Growth*. Economists' Adventures and Misadventures in the Tropics. Cambridge, MA: MIT Press. ISBN 0-262-55042-3.
26. EVROPSKÁ AGENTURA. 2013. *Managing municipal solid waste - a review of achievements in 32 European countries*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-9213-355-9.
27. EVROPSKÁ KOMISE. *Nová definice malých a středních podniků*. 2006. Evropská společenství: Publikace podniky a průmysl, 50 s. ISBN 92-894-7917-5.
28. FORRER, J., J. E. KEE, K.E. NEWCOMER, et al. *Public–Private Partnerships and the Public Accountability Question*. Public Administration Review, 2010, vol. 70, no. 3, p. 475-484. ISSN 1540-6210.
29. FRIEND, J. 2006. *Partnership Meets Politics: Managing within the Maze*. International Journal of Public Sector Management 19(3): 261–77.
30. GAMBLE, A., I. LAPSLEY, *The Westminster Model: Challenges and Tensions*. In M. EZZAMEL, N. HYNDMAN, A. JOHNSEN AND I. LAPSLEY (eds), *Accounting in Politics: Devolution and Democratic Accountability*, Routledge, 2008. ISSN 1467-9299.

31. GARRONE, P., L. GRILLI, X. ROUSSEAU. 2010. *Management Discretion and Political Interference in Municipal Enterprises. Evidence from Italian Utilities*. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1610124> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1610124>
32. GOLDSMITH, S., W. D. EGGERS. 2004. *Governing by Network: The New Shape of the Public Sector*. Washington, DC: Brookings Institution Press.
33. HAMALOVÁ, M., S. STEINER-PAPANEK. *Verejno-súkromné partnerstvá a inovačné procesy*. In Recenzovaný zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Verejná správa a partnerstvo. Národohospodárska fakulta, Ekonomická univerzita v Bratislave. 2007. ISBN 978-80-225-2425-4.
34. HAMERNÍKOVÁ, B. *Financování ve veřejném a nestátním neziskovém sektoru*. Praha: Eurolex, 2000. ISBN 978-80-9027-523-2.
35. HAYEK, F., A. VON. 1979. *Law, Legislation and Liberty*. Vol. 3. London: Routledge and Kegan. ISBN 0-226-32086-3.
36. HEBÁK, P., J. HUSTOPECKÝ, I. MALÁ. *Vícerozměrné statistické metody (2)*. Praha: Informatorium, spol. s r. o., 2005. ISBN 80-7333-036-9.
37. HEBDON, R., P. JALETTE. *The restructuring of municipal services: a Canada - United States comparison*. Environment and Planning: Government and Policy, 2008, vol. 26, no. 1, p. 144-158.
38. HEFETZ, A., M. WARNER. 2007. *Beyond the Market vs. Planning Dichotomy: Understanding Privatisation and its Reverse in U.S. Cities*. In Local Government Studies, 33/4, 555-572.
39. HINDLS, R., S. HRONOVÁ, I. NOVÁK. *Analýza dat v manažerském rozhodování*. 1. vyd. Praha: Grada, 1999, 358 s. ISBN 80-716-9255-7.
40. HODGE, G., C. GREVE. 2005. *The Challenge of Public-Private Partnerships. Learning from International Experience*, Cheltenham, UK: Edward Elgar.
41. HOLEČEK, J., J. BINEK, I. GALVASOVÁ, K. CHABIČOVSKÁ, H. VOBODOVÁ. *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. Vyd. 1. Brno : GaREP Publishing, 2009. 74 s. RIA. ISBN 978-80-904308-2-2.

42. HONUS, R. a kol.: *Benchmarking ve veřejné správě*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2004.
43. HOOD, C. A. *The NPM in the 1980s: Variations on a Theme*. Accounting, Organizations and Society, Vol. 20, Nos 2/3, 1995.
44. HRABALOVÁ, S., V. KLÍMOVÁ, S. NUNVÁŘOVÁ. *Metody a nástroje řízení ve veřejné správě*. Brno : Masarykova univerzita v Brně Ekonomicko-správní fakulta, 2005. 130 s. Vydání první. ISBN 80-210-3679-6.
45. HUGHES, O. 2008. What is, or was, New Public Management?. Brisbane. Dostupné z: <http://www.irspm2008.bus.qut.edu.au/papers/documents/new%20pdf/Hughes%20-%20What%20is%20or%20was,%20New%20Public%20Management%20-%20IRSPM2008.pdf>
46. HUNČOVÁ, M. *Ekonomický rozměr občanské společnosti*. 2. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 240 s. ISBN 978-80-7357-545-8.
47. HUŠEK, R. *Ekonometrická analýza*. Praha: Oeconomica, 2007. 368 s. ISBN 978-80-245-1300-3.
48. CHANDLER, J. *Místní správa v liberálních demokraciích: úvodní náčrt*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 1998, 264 s. Politologie (Grada). ISBN 80-723-9023-6.
49. IOSSA, E., D. MARTIMORT. 2008. *The Simple Micro-Economics of Public-Private Partnerships*. CEIS Working Paper No. 139. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1271082>
50. IRWIN, T. *Government Guarantees: Allocating and Valuing Risk in Privately Financed Infrastructure Projects*. Washington: TheWorld Bank, 2007
51. JÍLEK, M. *Fiskální decentralizace, teorie a empirie*. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008. 428 s. ISBN 978-80-7357-355-3.
52. JUREČKA, V. *Mikroekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 359 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3259-6.
53. KASPER, W. *Economic Freedom and Development. An Essay about Property Rights, Competition and Prosperity*. New Delhi, Centre for Civil Society. 2002. ISBN 81-87984-05-8.

54. KETTL, DONALD F. 2002. *Managing Indirect Government*. In *The Tools of Government: A Guide to the New Governance*, edited by Lester M. Salamon, 490–510. New York: Oxford University Press.
55. KOTLER, P., G.AMSTRONG. *Marketing*. Grada, 2004. ISBN 8024705133.
56. KOZÁKOVÁ, S. 2007. *New Public Management - alternativa řízení veřejné správy* [online]. [cit. 18. března 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.econ.muni.cz/~simona/skola/marketing/1npm.html>
57. KRAFTOVÁ, I. *Finanční analýza municipální firmy*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, 206 s. ISBN 80-7179-778-2.
58. LAPÁČEK, M. *Ekvivalenční stupnice a příjmová nerovnost*. [online]. 2007. [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <http://nf.vse.cz/download/veda/workshops/inequality.pdf>.
59. LAPSLEY, I. *New Public Management: The Cruellest Invention of the Human Spirit?* 1. Abacus, 2009, vol. 45, no. 1, p. 1-21. ISSN 1467-6281.
60. LARSEN, A.W., H. MERRILD, J. MØLLER, T.H. CHRISTENSEN. 2010. *Waste collection systems for recyclables: an environmental and economic assessment for the municipality of Aarhus (Denmark)*. *Waste Management*, Volume 30, pp. 744–754
61. LIBECAP, D., G. 2005. *State Regulation of Open-Access, Common-Pool Resources*. In *Handbook of New Institutional Economics*. Eds. Menard, C. and Shirley, Mary M. Springer, 545-572. ISBN-10: 1-4020-2687-0.
62. LOMBRANO, A. 2009. *Cost efficiency in the management of solid urban waste*. *Resour. Conserv. Recy.*, Volume 53, pp. 601–611.
63. MALÝ, I. 1998. *Veřejné statky a veřejně poskytované statky*. In *Politická ekonomie: Teorie, modelování, aplikace*. Vol. 66, No. 6, s. 861-868.
64. MARTIN, R. 2010. *Municipal enterprises could be run in a more business-like manner*. *Municipal World*, 120(7), 33-34. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/750495497?accountid=9646>
65. MELOUN, M., J. MILITKÝ. *Kompendium statistického zpracování dat*. Praha: Academia, 2006, ISBN 80-200-1396-2.

66. MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodická pomůcka pro audit výkonu v orgánech veřejné správy*. [online]. 2004 [cit. 2012-20-03]. . Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/verspr_kontrola_8578.html>.
67. MURELL, P. 2005. Institutions and Firms in Transition Economies. In *Handbook of New Institutional Economics*. Eds. Menard, Claude, and Mary M. Shirley. Springer, 667-700. ISBN-10: 1-4020-2687-0.
68. NAGLE, G., K. SPENCER. *Geographical Enquiries: Skills and Techniques for Geography*. Nelson Thornes, 2000. 128 s. ISBN 9780748753185.
69. NEMEC, J., B. MERIČKOVÁ. *Zmluvne zabezpečovanie verejných služieb v rozmere efektívnosti a kvality*, In *Theoretical and Practical Aspects of Public Finance*. University of Economics, Prague, 2007. ISBN 978-80-245-1188-7.
70. NEUBAUEROVÁ, E., A. ZUBAĽOVÁ. *Zabezpečovanie verejných statkov ako predpoklad spolupráce súkromného a verejného sektora*. In *Recenzovaný zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Verejná správa a partnerstvo*. Národohospodárska fakulta, Ekonomická univerzita v Bratislave. 2007. ISBN 978-80-225-2425-4.
71. NISKANEN, W. A. *Bureaucracy and representative Government*. Chicago: Aldine, Atherton, 1971. ISBN 0202060403.
72. NORTH, C., D. 1990. *Institutions, Institutional Change, and Economic Performance*. New York: Cambridge University Press. ISBN 0-521-39416-3.
73. NORTH, C., D. 1997. *Transaction Costs through Time*. In *Transaction Cost Economics: Recent Developments*. Eds. Menard, C. Bookfield, VT: Edward Elgar. ISBN 1858984831.
74. NORTH, C., D. 2005. *Understanding the Process of Economic Change*. Princeton University Press. ISBN 0-691-11805-1.
75. ODURO-KWARTENG, S. *Private sector involvement in urban solid waste collection*. Leiden, the Netherlands: CRC Press/Balkema. ISBN 978-041-5692-779.

76. OCHRANA, F., J. PAVEL, L. VÍTEK. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 261 s. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3228-2.
77. OCHRANA, F., M. ŠUMPÍKOVÁ, J. PAVEL, J. NEMEC A KOL.: *Efektivnost zabezpečování vybraných veřejných služeb na úrovni obcí*, 2007, VŠE, Nakladatelství Oeconomica, Praha, 2007a. ISBN 978-80-245-1259
78. OCHRANA, F.: *Veřejné služby: jejich poskytování, zadávání a hodnocení (Teorie a metodika poptávkového způsobu poskytování a zadávání veřejných služeb na úrovni municipalit)*. Praha. Ekopress 2007b. ISBN 978-80-86929-31-6.
79. ORMOND, D., E. LÖFFLER. *New Public Management: What To Take And What To Leave*. [online] 1998, [cit. 03-03-2012] Dostupné z: https://bvc.cgu.gov.br/bitstream/123456789/3081/1/new_public_management_what.pdf
80. OTRUSINOVÁ, M. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011. s. 178. ISBN 978-80-7400-342-4.
81. PASSARINI, F., I. VASSURA, F. MONTI, L. MORSELLI, B. VILLANI. 2011. *Indicators of waste management efficiency related to different territorial conditions*. Waste Management, Volume 31, Issue 4, pp 785-792, ISSN 0956-053X.
82. PAVEL, J. *Efektivnost a transparentnost obecních obchodních společností*. Praha: Transparency International - Česká republika, 2006a.
83. PAVEL, J. *Transakční náklady a veřejné zakázky*. In Theoretical and Practical Aspects of Public Finance. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2006b, s. 31. ISBN 80-245-1032-4.
84. PAVEL, J.: *Ekonomie transakčních nákladů a implementace PPP projektů v České republice*. In Theoretical and Practical Aspects of Public Finance. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2006c, s. 58. ISBN 80-245-1032-4.
85. PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. 80-7261-086-4.

86. POSPÍŠIL, R. *Veřejná ekonomika: současnost a perspektiva*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2013, 195 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7431-112-3.
87. PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing a. s., 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
88. PŮČEK, M. A KOL.: *Řízení procesů výkonu státní správy*. (Případová studie Vsetín). MV ČR 2004.
89. RODRIK, D., S. ARVIND, T. FRANCESCO. 2002. cit. [2011-05-25]. *Institutions Rule: The Primacy of Institutions over Geography and Integration in Economic Development* [online]. Center for Economic Policy Research Discussion Paper Series 3643. Dostupný z WWW: <<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.161.317&rep=rep1&type=pdf>>
90. ŘEŽUCHOVÁ, M. *Rozhodování o způsobu poskytování místních veřejných služeb*. In Teoretické a praktické aspekty veřejných financí, Praha, 2009, VŠE, ISBN 978-80-245-1513-7.
91. SAHOO, S.; S. KIM, B. I. KIM, B. KRAAS, A. POPOV. 2005. *Routing Optimization for Waste Management*. Interfaces. Vol. 35, Issue 1, pp. 24-36.
92. SAMUELSON, P. A. a W. D. NORDHAUS. *Ekonomie*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1991. 1011 s. ISBN 80-205-0192-4
93. SAVAS, E. S. *Privatization and public-private Partnerships*. New York : Chatham House, 2000. ISBN1566430739.
94. SEGER, J., R. HINDLS, S. HRONOVÁ. *Statistika v hospodářství*. 1.vyd. Praha: ETC Publishing, 1998, 636 s. ISBN 80-860-0656-5.
95. SHIRLEY, M., M. 2005. *Institutions and Development*. In Handbook of New Institutional Economics. Eds. Menard, C. and Shirley, Mary M. Springer, 611-638. ISBN-10 1-4020-2687-0.
96. SLAVÍK, J. *Soukromé nebo komunální zajištění odpadových služeb v obcích?* In: Odpady a obce [online]. 2012 [cit. 2013-07-08]. Dostupné z: http://www.ekokom.cz/uploads/attachments/Obecne/sborniky/Sbornik_odpady_a_obce_2012.pdf

97. SLAVÍK, J. a KOL. Poplatkové systémy v obcích – rizika a příležitosti pro odpadové hospodářství. IEEP, Praha, 2009. ISBN: 978-80-86684-59-8.
98. Směrnice EU č. 98/2002 o odpadech a o zrušení některých směrnic.
99. SOJKA, M. a kol. Dějiny ekonomických teorií. Praha: Karolinum, 2000.
100. SØRENSEN, R. J. 2007. *Does Dispersed Ownership Impair Efficiency? The Case of Refuse Collection in Norway*. *Public Administration*, 85, 4, pp. 1045-1058.
101. SPILLER, T., P., M. TOMMASI. 2005. *The Institutions of Regulation. An Application to Public Utilities*. In *Handbook of New Institutional Economics*. Eds. Menard, C. and Shirley, Mary M. Springer, 515-544. ISBN-10: 1-4020-2687-0.
102. STIGLITZ, J. E. *Ekonomie Veřejného Sektoru*. 1. vyd. Praha: Grada, 1997. ISBN 978-80-7169-454-0.
103. STUMM, T. J. *Comparing Alternative Service Delivery Modes: Municipal Enterprises Require Special Consideration*. *Journal of Urban Affairs*, 1997, vol. 19, no. 3, p. 275-289. ISSN 1467-9906.
104. ŠKARABELOVÁ, S. 2002. *Nové trendy v řízení organizací veřejné správy*. In REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J. *Jak řídit kraj, město a obec: Rukověť územní samosprávy*. IV. díl, Strategie komunikace řízení. Brno: Masarykova univerzita.
105. ŠPALEK, J. *Veřejné statky: teorie a experiment*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2011, xv, 204 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-353-0.
106. ŠŤASTNÁ, J. 2013. *Na co se využívají výnosy z poplatků za skládkování?* In *Odpady: Odborný časopis pro odpadové hospodářství a ekologii*. Praha: Economia, a.s. ISSN 1210-4922.
107. TETŘEVOVÁ, L. a KOLEKTIV. *Veřejný a podnikatelský sektor*. Professional Publishing. Praha, 2011. ISBN 978-80-7431-043-0
108. TIEBOUT, C. M. *A Pure Theory of Local Expenditures*. *Journal of Political Economy*, 1956, vol. 64, no. 5, p. 416-424. ISSN 00223808.
109. TIMLETT, R., I. D. WILLIAMS. 2011. *The ISB model (infrastructure, service, behaviour): a tool for waste practitioners*. *Waste Management*, Volume 31 (6), pp. 1381-1392.

110. TRANSPARENCY INTERNATIONAL - ČESKÁ REPUBLIKA. *Partnerství veřejného a soukromého sektoru v České republice: problémy současného stavu pilotních projektů a dalších strategických zakázek*. Praha: Transparency International - Česká republika, 2009, 39 s. ISBN 978-808-7123-133.
111. VINCENT, P. *Kvalita a benchmarking ve veřejné dopravě* [online]. Portál 2003, [cit. 2012-03-10]. Dostupné z WWW: http://www.eu-portal.net/material/downloadarea/kt1a_wm_cz.pdf
112. Vyhláška MŽP č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky, ve znění pozdějších změn a předpisů.
113. Vyhláška MŽP č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších změn a předpisů.
114. WARNER, M. E., A. HEFETZ. 2004. *Pragmatism over Politics: Alternative Service Delivery in Local Government, 1992-2002*. s. 8-16. In *The Municipal Year Book 2004*. Washington, DC: International City County Management Association.
115. WARNER, M. E., G. BEL. *Competition Or Monopoly? Comparing Privatization Of Local Public Services In The US And Spain*. *Public Administration*, 2008, vol. 86, no. 3, p. 723-735. ISSN 1467-9299.
116. WARNER, M., R. HEBDON. *Local Government Restructuring: Privatization and Its Alternatives*. *Journal of Policy Analysis and Management*, 2001, vol. 20, no. 2, p. 315-336. ISSN 1520-6688.
117. WARNER, M.E., A. HEFETZ. 2003. *Rural–urban differences in privatization: limits to the competitive state*. *Environment and Planning. C: Government and Policy*, Volume 21, pp. 703–718.
118. WILLIAMS, I.D., C. COLE. 2013. *The impact of alternate weekly collections on waste arisings*. *Science of The Total Environment*, Volumes 445–446, pp. 29-40, ISSN 0048-9697.
119. WILLIAMSON, E., O. 2000. *The New Institutional Economics: Taking Stock, Looking Ahead*. *Journal of Economic Literature* 38: 595 – 613. ISSN 00220515.
120. WRIGHT, G., J. NEMEC. *Management veřejné správy teorie a praxe*. 1. vydání. Ekopress s. r. o. Praha. 2003. 419 s. ISBN 80-86119-70-X.

121. Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.
122. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších změn a předpisů.
123. Zákon č. 125/1997 Sb., o odpadech.
124. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších změn a předpisů.
125. Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů.
126. Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.
127. Zákon č. 174/2012 Sb.
128. Zákon č. 174/2012 Sb. (nahradil zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších změn a předpisů).
129. Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších změn a předpisů.
130. Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších změn a předpisů.
131. Zákon č. 279/1949 Sb., o hospodaření národních výborů.
132. Zákon č. 329/1921 Sb., o přechodné úpravě finančního hospodářství obcí a měst s právem municipálním.
133. Zákon č. 477/2001 Sb. o obalech, ve znění pozdějších změn a předpisů.
134. Zákon č. 55/2012 Sb.
135. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších změn a předpisů.
136. Zákon č. 82/1952 Sb., o místních poplatcích.
137. ŽÁK, M. *Vztah institucionální kvality a výkonnosti*. In Růst, stabilita a konkurenceschopnost III: Česká republika v globalizované a znalostní ekonomice. Eds. Kadeřábková, A. a kol. Praha: Linde, 2007. ISBN 973-80-86131-71-9.

9. Seznam použitých obrázků, grafů a tabulek

9.1. Seznam obrázků

Obrázek 1 – Benchmarkingový cyklus.....	18
Obrázek 2 – Kritéria určení municipálních firem.....	30
Obrázek 3 – Otázky při zakládání municipálních podniků.....	32
Obrázek 4 – Postup při tvorbě poptávkového modelu veřejných služeb.....	35
Obrázek 5 – Typy poskytování veřejných služeb podle poskytovatele a způsobu jejich financování.....	40
Obrázek 6 – Vzájemné vztahy a vazba mezi pojmy hospodárnost, efektivnost, účelnost	48
Obrázek 7 – Dichotomie efektivnosti	49
Obrázek 8 – Strukturovaný soubor ukazatelů finanční analýzy komunální firmy	51
Obrázek 9 – Rozmístění právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle druhu vlastnictví v roce 2012 na území ČR.....	85
Obrázek 10 – Rozmístění právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle možnosti sledování účetních výkazů (2012) a skládky určené pro skladování ostatního odpadu (2010).....	86
Obrázek 11 – Lorenzova křivka vyjadřující rozložení podniků kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných na území ČR.....	87

9.2. Seznam grafů

Graf 1 – Vývoj společností v komunálním vlastnictví s potenciálem generování zisku v letech 2002 – 2012	72
Graf 2 – Vývoj produkce odpadů v České republice v letech 2002 – 2011	75
Graf 3 – Struktura produkce komunálních odpadů v letech 2002 – 2011 v tis. tun	76
Graf 4 – Množství odpadů a výběr poplatků za nakládání s odpady	76
Graf 5 – Výnos z poplatku za skladování komunálního odpadu podle krajů v roce 2011	77
Graf 6 – Struktura vlastnictví právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle velikostních kategorií obcí v roce 2012.....	83
Graf 7 – Medián rentability aktiv podniků s hlavní činností Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v % v letech 2007 a 2011 dle formy vlastnictví.....	90
Graf 8 – Medián rentability aktiv bez tržeb z prodeje dlouhodobého majetku podniků s hlavní činností Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v % v letech 2007 a 2011 dle formy vlastnictví	91
Graf 9 – Medián peněžní likvidity podniků s hlavní činností Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v letech 2007 a 2011 dle formy vlastnictví	91
Graf 10 – Medián poměru výnosů na aktiva podniků s hlavní činností Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v letech 2007 a 2011 dle formy vlastnictví	92
Graf 11 – Zastoupení právních forem subjektů v komunálním vlastnictví dle velikostních kategorií obcí v roce 2012.....	93
Graf 12 – Medián poměru výnosů na aktiva podniků s hlavní činností Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v letech 2007 a 2011 dle právní formy podnikání ..	94
Graf 13 – Průměrná rentabilita aktiv v %	94
Graf 14 – Medián rentability aktiv v %	95
Graf 15 – Medián rentability aktiv podniků s hlavní činností Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v letech 2007 a 2011 bez tržeb z prodeje dlouhodobého majetku dle formy vlastnictví	96
Graf 16 – Průměr – peněžní likvidita.....	97
Graf 17 – Medián – peněžní likvidita	97
Graf 18 – Medián rentability aktiv očištěné o prodej dlouhodobého majetku v roce 2007 dle právní formy podnikání a velikostní kategorie obcí	98

Graf 19 – Medián rentability aktiv očištěné o prodej dlouhodobého majetku v roce 2011 dle právní formy podnikání a velikostní kategorie obcí	99
Graf 20 – Závislost velikosti podniku na počtu obyvatel v municipalitě	100
Graf 21 – Podíl nákladů na služby na celkových nákladech podniků v komunálním vlastnictví – medián	104

9.3. Seznam tabulek

Tabulka 1 – Klasifikace institucí	4
Tabulka 2 – Sociální institucionální a ekonomický vývoj společnosti.....	8
Tabulka 3 – Výhody a nevýhody contractingu	16
Tabulka 4 – Klasifikace typů infrastruktury	22
Tabulka 5 – Různé varianty PPP projektů podle role soukromého a veřejného sektoru	24
Tabulka 6 – Základní charakteristické rysy veřejného sektoru	28
Tabulka 7 – Klasifikace kontroly veřejných výdajů.....	29
Tabulka 8 – Typy organizací a společností k poskytování veřejných služeb.....	33
Tabulka 9 – Výhody a nevýhody přímého poskytování služeb veřejným sektorem	36
Tabulka 10 – Rozdělení veřejných služeb podle specifčnosti investic a měřitelnosti výstupu.....	38
Tabulka 11 – Klasifikace veřejných služeb z pohledu specifčnosti investic a měřitelnosti výstupu.....	39
Tabulka 12 – Náklady na shromažďování odpadů v rozvinutých zemích.....	43
Tabulka 13 – Struktura právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle velikostní kategorie obce v roce 2012 s rozdělením sledovaných podniků.....	58
Tabulka 14 – Přehled proměnných se zkoumanými závislostmi u právnických osob v rámci kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE v letech 2007 a 2011 dle právních forem podnikání.....	61
Tabulka 15 – Rozdělení právnických osob na území ČR dle druhu vlastnictví v letech 2002, 2007, 2012	65
Tabulka 16 – Rozdělení právnických osob na území ČR dle nejčastěji zastoupené právní formy podnikání v letech 2002, 2007, 2012	66
Tabulka 17 – Zastoupení právnických osob v komunálním vlastnictví na území ČR dle nejčastěji zastoupené právní formy podnikání v letech 2002, 2007, 2012	67
Tabulka 18 – Zastoupení zaniklých právnických osob v komunálním vlastnictví na území ČR dle nejčastěji zastoupené právní formy podnikání v obdobích 2003 – 2007 a 2008 – 2012	68
Tabulka 19 – Zastoupení právnických osob v komunálním vlastnictví na území ČR dle počtu zaměstnanců v letech 2002, 2007, 2012	70

Tabulka 20 – Rozdělení právnických osob v komunálním vlastnictví dle institucionálních sektorů a subsektorů v letech 2002, 2007, 2012	71
Tabulka 21 – Počty podniků dle kategorií CZ-NACE v oblasti nakládání s odpady dle struktury vlastnictví právnických osob k 25.9.2012	78
Tabulka 22 – Struktura právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle druhu vlastnictví v letech 2002, 2007, 2012	79
Tabulka 23 – Struktura právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle právní formy podnikání v letech 2002, 2007, 2012	80
Tabulka 24 – Zastoupení právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle počtu zaměstnanců v letech 2002, 2007, 2012	81
Tabulka 25 – Struktura právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle druhu vlastnictví v roce 2012	82
Tabulka 26 – Struktura zaniklých právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle právní formy podnikání v období 2008 – 2012	83
Tabulka 27 – Struktura zaniklých právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE způsobu zániku v období 2008 – 2012	84
Tabulka 28 – Výsledky analýzy nejbližšího souseda dle druhu vlastnictví u podniků v kategorii 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných dle klasifikace CZ-NACE, a skládek	85
Tabulka 29 – Vzdálenosti mezi podniky kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných a skládkami na území ČR v roce 2012 v km.....	87
Tabulka 30 – Přehled proměnných se zkoumanými závislostmi u právnických osob v rámci kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE v letech 2007 a 2011 dle právních forem podnikání	102

10. Přílohy

10.1. Seznam příloh

Příloha 1 – Předpoklady pro klasický model lineární regrese

Příloha 2 – Počty právnických osob dle vlastnictví na území ČR v letech 1993 - 2012

Příloha 3 – Počty právnických osob dle vlastnictví na území ČR v letech 1993 – 2012 dle právní formy podnikání

Příloha 4 – Rozmístění právnických osob v obcích a městských částech na území ČR v roce 2012

Příloha 5 – Počet právnických osob bez všeobecné činnosti veřejné správy v komunálním vlastnictví v obcích a městských částech ČR v roce 2012

Příloha 6 – Rozdělení zaniklých právnických osob na území ČR dle druhu vlastnictví v obdobích 2003 – 2007 a 2008 – 2012

Příloha 7 – Rozdělení zaniklých právnických osob na území ČR dle způsobu zániku v obdobích 2003 – 2007 a 2008 – 2012

Příloha 8 – Rozdělení zaniklých právnických osob na území ČR dle nejčastěji zastoupené právní formy podnikání v obdobích 2003 – 2007 a 2008 – 2012

Příloha 9 – Zastoupení zaniklých právnických osob v komunálním vlastnictví na území ČR dle způsobu zániku v obdobích 2003 – 2007 a 2008 – 2012

Příloha 10 – Právnické osoby v komunálním vlastnictví dle hlavní činnosti při členění CZ-NACE v letech 2007 a 2012

Příloha 11 – Společnosti v komunálním vlastnictví s potenciálem generování zisku založené do 25.9.2012

Příloha 12 - Lorenzova křivka - hustota podniků kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných dle klasifikace CZ-NACR na území ČR bez Prahy

Příloha 13 – Struktura zaniklých právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle druhu vlastnictví v období 2008 – 2012

Příloha 14 – Vlastnictví právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle velikostních kategorií obcí v roce 2012

Příloha 15 – Vybrané finanční ukazatele komunálních podniků v rámci kategorie 38110 klasifikace CZ-NACE

Příloha 16 – Vybrané finanční ukazatele komunálních podniků dle právní formy podnikání a velikostní kategorie vlastníka

Příloha 17 – Vybrané finanční ukazatele podniků v odvětví shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v roce 2007

Příloha 18 – Vybrané finanční ukazatele podniků v odvětví shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v roce 2011

Příloha 19 – Spearmanovy korelace mezi velikostí vlastníka (počet obyvatel obce či města) a velikostí podniku (celkový obrat) v komunálním vlastnictví v letech 2007 a 2011 dle právní formy podnikání na vzorku 113 podniků s hlavní činností dle CZ-NACE 38110 - Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – při rozdělení do pěti velikostních kategorií vlastníka

Příloha 20 – Spearmanovy korelace mezi vybranými ukazateli podniků v komunálním vlastnictví v letech 2007 a 2011 na vzorku 113 podniků s hlavní činností dle CZ-NACE 38110 - Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – dle velikostní kategorie a právní formy podnikání

Příloha 21 – Spearmanovy korelace mezi celkovými náklady na služby a vybranými ukazateli podniků v komunálním vlastnictví v letech 2007 a 2011 na vzorku 103 podniků s hlavní činností dle CZ-NACE 38110 - Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – dle velikostní kategorie a právní formy podnikání

Příloha 1 – Předpoklady pro klasický model lineární regrese

„(P1): $E(\varepsilon_t) = 0$, tj. střední hodnota reziduální složky je nulová pro všechna t ;

(P2): $\text{var}(\varepsilon_t) = \sigma^2 < \infty$, tj. rozptyl reziduální složky je konstantní a konečný pro všechna t (předpoklad konstantního rozptylu reziduálních složek je označován jako homoskedasticita. Jeho porušení (heteroskedasticita) je v ekonometrii poměrně časté a vyžaduje použití speciálních postupů;

(P3): $\text{cov}(\varepsilon_s, \varepsilon_t) = 0$ pro $s \neq t$, tj. reziduální složky jsou navzájem nekorelované pro všechna $s \neq t$,

(P4): $\text{cov}(x_{it}, \varepsilon_t) = 0$, tj. regresory jsou ve stejném čase nebo pro stejnou průřezovou jednotku nekorelované s reziduální složkou pro všechna i a t ;

(P5): $\varepsilon_t \sim N(0, \sigma^2)$, tj. reziduální složky jsou normálně rozdělené pro všechna t (tento předpoklad je přidán k předpokladům (P1) – (P4) v případě normálního modelu).“ (CIPRA, 2008)

„Metoda nejmenších čtverců hledá odhady parametrů β^6 tak, že vzhledem k těmto parametrům minimalizuje součet čtverců.

$$S = \sum_{t=1}^T (y_t - (\beta_1 + \beta_2 x_{t2} + \beta_3 x_{t3} + \dots + \beta_k x_{tk}))^2 = \sum_{t=1}^T (y_t - x_t \beta)^2 = (y - X\beta)'(y - X\beta)$$

Ve výše uvedeném vzorci se zřejmě minimalizuje součet druhých mocnin vertikálních vzdáleností hodnot vysvětlované proměnné y_t od regresní nadroviny (v této situaci s jedním regresorem se jedná o regresní přímku). Je také zřejmé, že je zde snaha o co nejlepší proložení roviny množinou pozorovaných bodů. Důvodem proč se nepoužívají

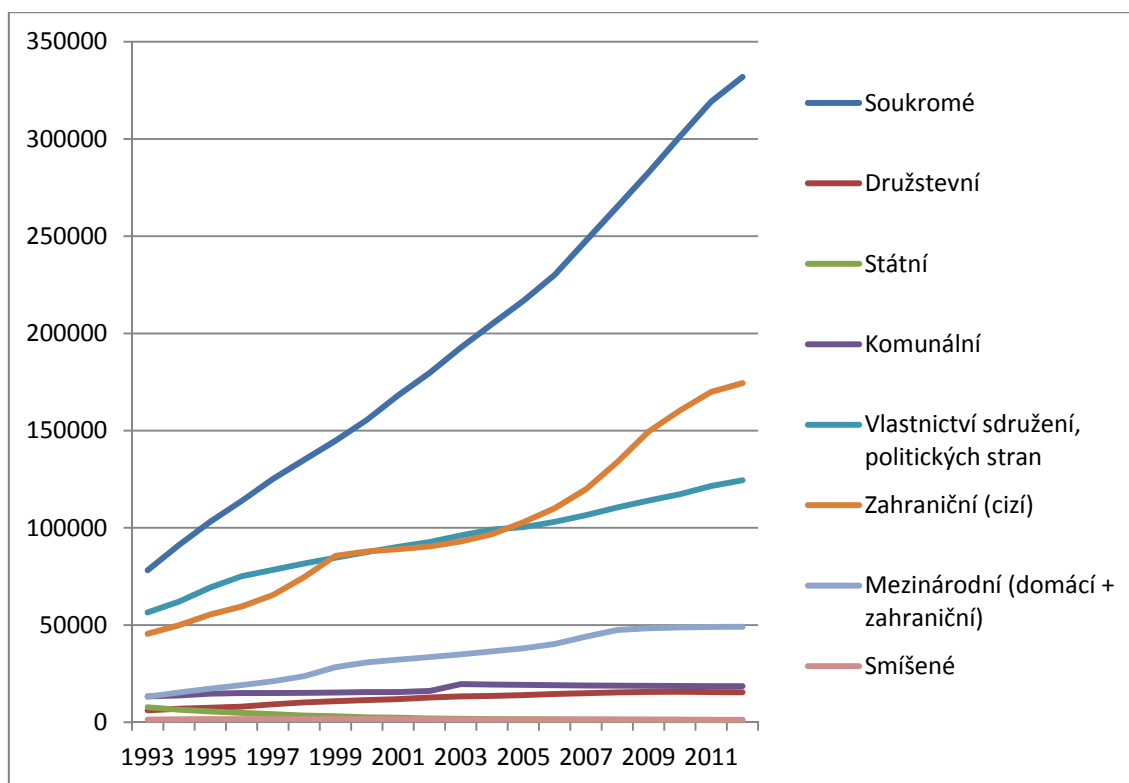
⁶ formálně je možné zapsat lineární regresní model jako $y_t = \beta_1 + \beta_2 x_{t2} + \beta_3 x_{t3} + \dots + \beta_k x_{tk} + \varepsilon_t$, $t = 1, \dots, T$, nebo přehlednějším způsobem, kterým je formální maticový zápis $y = X\beta + \varepsilon$, kde

$$X = \begin{pmatrix} x_{11} & x_{12} & \dots & x_{1k} \\ x_{21} & x_{22} & \dots & x_{2k} \\ \vdots & \vdots & \dots & \vdots \\ x_{T1} & x_{T2} & \dots & x_{Tk} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & x_{12} & \dots & x_{1k} \\ 1 & x_{22} & \dots & x_{2k} \\ \vdots & \vdots & \dots & \vdots \\ 1 & x_{T2} & \dots & x_{Tk} \end{pmatrix}, \beta = \begin{pmatrix} \beta_1 \\ \beta_2 \\ \vdots \\ \beta_k \end{pmatrix}, \varepsilon = \begin{pmatrix} \varepsilon_1 \\ \varepsilon_2 \\ \vdots \\ \varepsilon_k \end{pmatrix},$$

přičemž X je matice ($T \times k$), β je vektor ($k \times 1$), ε je vektor ($T \times 1$)

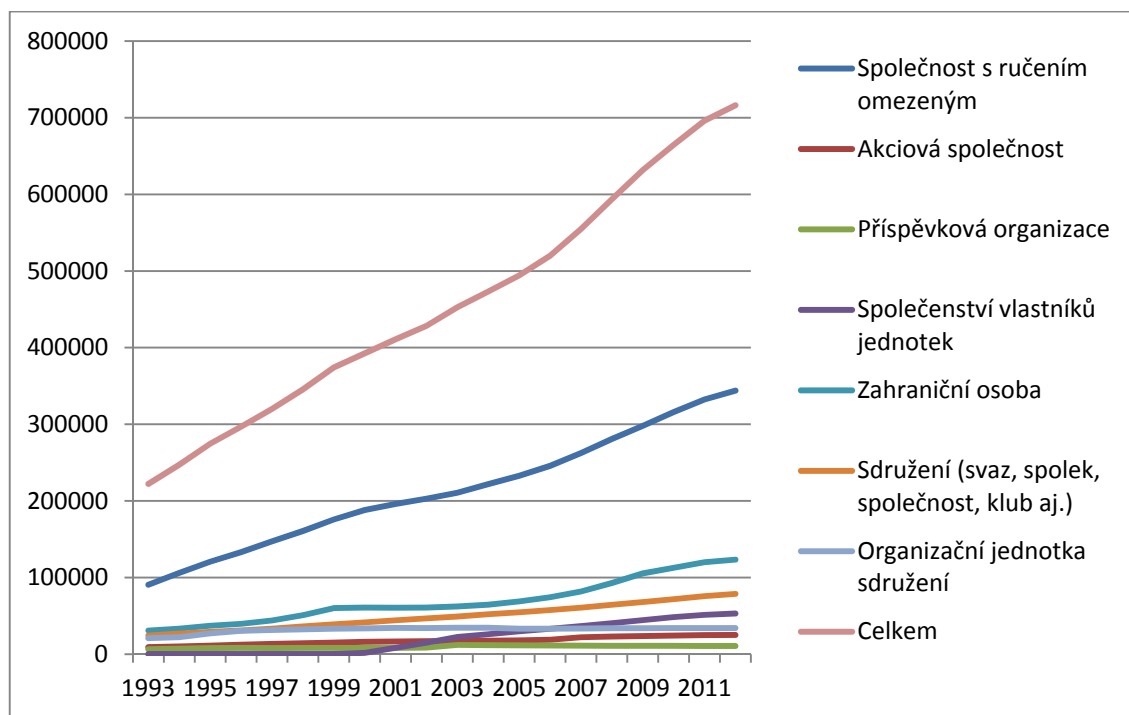
horizontální nebo ortogonální vzdálenosti, je skutečnost, že to jsou hodnoty regresorů (a nikoli hodnoty regresandu), které v opakovaných regresních výběrech zachovávají fixní hodnoty (konstruuje se model pro y podmíněně při pevných hodnotách x , viz. formální zápis lineárního regresního modelu). Důvod použití druhých mocnin je také přirozený: při použití prostých rozdílů by docházelo k vzájemnému vyrovnávání rozdílů s kladnými a zápornými znaménky a minimalizační úloha by neměla smysl.“ (CIPRA, 2008)

Příloha 2 – Počty právnických osob dle vlastnictví na území ČR v letech 1993 - 2012

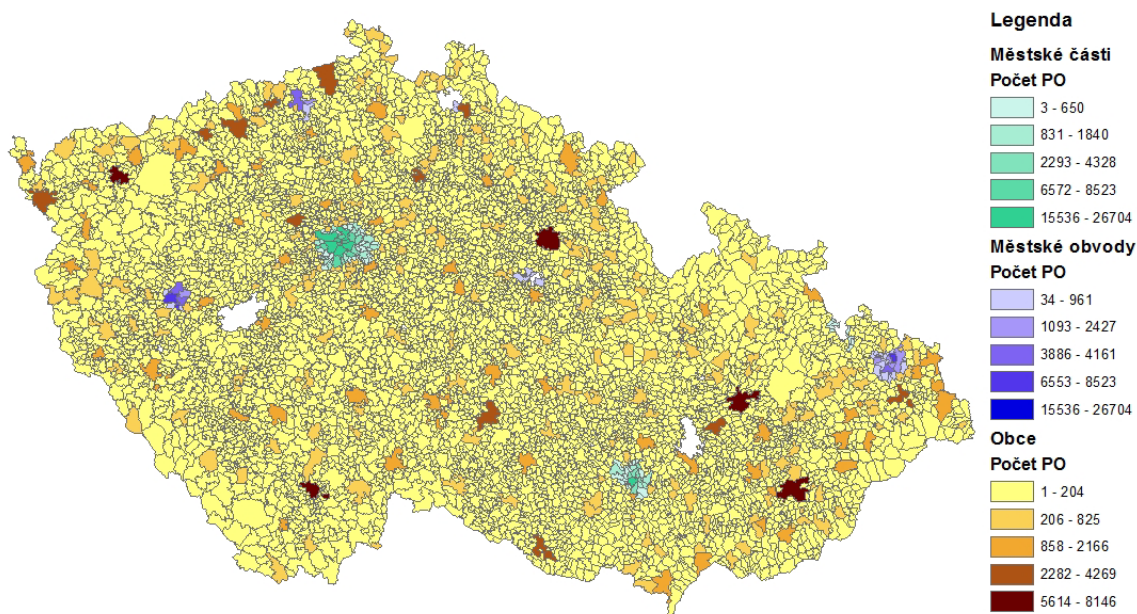
Zdroj: Data ČSÚ

Příloha 3 – Počty právnických osob dle vlastnictví na území ČR v letech 1993 – 2012 dle právní formy podnikání

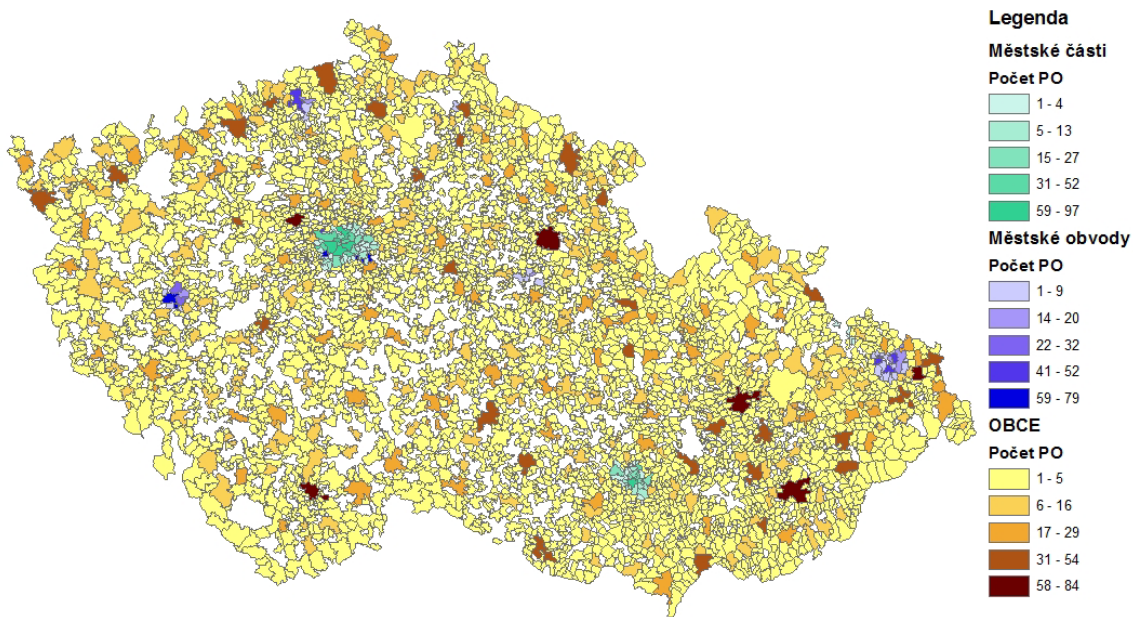
Zdroj: Data ČSÚ

Příloha 4 – Rozmístění právnických osob v obcích a městských částech na území ČR v roce 2012

Zdroj: Data ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 5 – Počet právnických osob bez všeobecné činnosti veřejné správy v komunálním vlastnictví v obcích a městských částech ČR v roce 2012

Zdroj: Data ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 6 – Rozdělení zaniklých právnických osob na území ČR dle druhu vlastnictví v obdobích 2003 – 2007 a 2008 – 2012

Vlastnictví	2003 – 2007 (počet)	% podíl na existujících	2008 – 2012 (počet)	% podíl na existujících
Soukromé	12 262	4,96	16 188	4,88
Družstevní	775	5,20	1 504	9,75
Státní	595	43,59	357	34,13
Komunální	1 707	9,06	788	4,24
Vlastnictví sdružení, politických stran	7 908	7,46	4 626	3,72
Zahraniční (cizí)	7 681	6,73	17 824	10,22
Mezinárodní (domácí + zahraniční)	1 737	3,95	2 915	5,94
Smíšené (kombinace 2 až 6)	231	16,30	205	16,10
Celkový součet	32 896	6,00	44 407	6,20

Legenda: Stav v období 2003 – 2007 je uváděn 1.1.2003 a k 31.12.2007, v období 2008 – 2012 je stav uváděn k 1.1.2008 a k 25.9.2012, % podíl je uváděn ke stavu k poslednímu dni sledovaného období

Pramen: Zdroj: Data ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 7 – Rozdělení zaniklých právnických osob na území ČR dle způsobu zániku v obdobích 2003 – 2007 a 2008 – 2012

Způsob zániku	2003 – 2007 (počet)	2008 – 2012 (počet)
Nezjištěno	1 937	3 637
Zrušení právnických osob likvidací	10 035	16 972
Zrušení právnické osoby bez likvidace s jedním nástupcem	4 627	3 673
Zrušení právnické osoby bez likvidace s více nástupci	183	80
Zrušení právnické osoby bez likvidace bez nástupců	12 773	10 342
Oznámení fyzické osoby o ukončení činnosti	2 014	7 095
Rozhodnutím orgánu o odejmutí oprávnění k činnosti pro fyzickou osobu	980	1 405
Úmrtím fyzické osoby	28	34
Odstěhování z okresu	1	-
Rozhodnutím z důvodu nepřeregistrace	44	1044
Neoprávněné vydání IČO	78	30
Ukončení registrace duplicitního IČO	196	95
Celkový součet	32 896	44 407

Legenda: Stav v období 2003 – 2007 je uváděn 1.1.2003 a k 31.12.2007, v období 2008 – 2012 je stav uváděn k 1.1.2008 a k 25.9.2012

Zdroj: Data ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 8 – Rozdělení zaniklých právnických osob na území ČR dle nejčastěji zastoupené právní formy podnikání v obdobích 2003 – 2007 a 2008 – 2012

Název kategorie	2003 – 2007 (počet)	% podíl na existujících	2008 – 2012 (počet)	% podíl na existujících
Veřejná obch.společnost	648	8,63	740	10,30
Společnost s r.o.	14124	5,39	20775	6,04
Nadace	160	10,69	1083	219,23
Akciová společnost	2017	9,13	2463	9,85
Družstvo	764	5,13	1495	9,69
Státní podnik	391	80,45	190	64,19
Příspěvková organizace	1582	14,42	656	6,14
Zahraniční osoba	4830	6,35	12667	10,26
Podílový fond	172	1720,00	0	0,00
Sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	2647	4,39	1749	2,22
Církevní organizace	672	15,00	257	5,88
Org.jednotka sdružení	4234	12,69	1590	4,66
Svazek obcí	95	11,64	85	10,88

Legenda: Stav v období 2003 – 2007 je uváděn 1.1.2003 a k 31.12.2007, v období 2008 – 2012 je stav uváděn k 1.1.2008 a k 25.9.2012

Pramen: Data ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 9 – Zastoupení zaniklých právnických osob v komunálním vlastnictví na území ČR dle způsobu zániku v obdobích 2003 – 2007 a 2008 – 2012

Způsob zániku	2003 – 2007 (počet)	2008 – 2012 (počet)
Nezjištěno	49	16
Zrušení právnických osob likvidací	140	114
Zrušení právnické osoby bez likvidace s jedním nástupcem	971	452
Zrušení právnické osoby bez likvidace s více nástupci	24	12
Zrušení právnické osoby bez likvidace bez nástupců	503	167
Oznámení fyzické osoby o ukončení činnosti	2	5
Rozhodnutím orgánu o odejmutí oprávnění k činnosti pro fyzickou osobu	1	-
Rozhodnutím z důvodu nepřeregistrace	-	6
Neoprávněné vydání IČO	8	8
Ukončení registrace duplicitního IČO	9	8
Celkový počet	1 707	788

Legenda: Stav v období 2003 – 2007 je uváděn 1.1.2003 a k 31.12.2007, v období 2008 – 2012 je stav uváděn k 1.1.2008 a k 25.9.2012

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 10 – Právnické osoby v komunálním vlastnictví dle hlavní činnosti při členění CZ-NACE v letech 2007 a 2012

Kategorie	Název kategorie	2007 (počet)	% podíl na celku	2012 (počet)	% podíl na celku
84110	Všeobecné činnosti veřejné správy	6331	33,62	6332	34,10

85311	Základní vzdělávání na druhém stupni základních škol	3384	17,97	3331	17,94
85100	Předškolní vzdělávání	2881	15,30	2884	15,53
841	Veřejná správa a hospodářská a sociální politika	721	3,83	745	4,01
85200	Primární vzdělávání	664	3,53	633	3,41
85322	Střední odborné vzdělávání na středních odborných školách	495	2,63	443	2,39
85520	Umělecké vzdělávání	416	2,21	414	2,23
87301	Sociální péče v domovech pro seniory	337	1,79	324	1,74
85312	Střední všeobecné vzdělávání	264	1,40	260	1,40
94991	Činnosti organizací dětí a mládeže	246	1,31	239	1,29
85321	Střední odborné vzdělávání na učilištích	241	1,28	204	1,10
93290	Ostatní zábavní a rekreační činnosti j. n.	195	1,04	174	0,94
38110	Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných	172	0,91	167	0,90
56292	Stravování ve školních zařízeních, menzách	175	0,93	161	0,87
91020	Činnosti muzeí	151	0,80	156	0,84
87201	Sociální péče v zařízeních pro osoby s chronickým duševním onemocněním	169	0,90	155	0,83
87900	Ostatní pobytové služby sociální péče	157	0,83	151	0,81
91010	Činnosti knihoven a archivů	149	0,79	148	0,80
86100	Ústavní zdravotní péče	142	0,75	119	0,64
3530	Výroba a rozvod tepla a klimatizovaného vzduchu, výroba ledu	116	0,62	115	0,62
90040	Provozování kulturních zařízení	90	0,48	95	0,51
93110	Provozování sportovních zařízení	83	0,44	89	0,48
9499	Činnosti ostatních organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů j. n.	68	0,36	79	0,43
94999	Činnosti ostatních organizací j. n.	120	0,64	68	0,37
6820	Pronájem a správa vlastních nebo pronajatých nemovitostí	67	0,36	61	0,33
68320	Správa nemovitostí na základě smlouvy nebo dohody	56	0,30	61	0,33
8810	Ambulantní nebo terénní sociální služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	55	0,29	60	0,32
02200	Těžba dřeva	50	0,27	55	0,30
88999	Jiné ambulantní nebo terénní sociální služby j. n.	71	0,38	47	0,25
36000	Shromažďování, úprava a rozvod vody	40	0,21	46	0,25
81290	Ostatní úklidové činnosti	40	0,21	43	0,23
02100	Lesní hospodářství a jiné činnosti v oblasti lesnictví	31	0,16	27	0,15
86210	Všeobecná ambulantní zdravotní péče	27	0,14	26	0,14
8559	Ostatní vzdělávání j. n.	14	0,07	23	0,12
86909	Ostatní činnosti související se zdravotní péčí j. n.	23	0,12	22	0,12
52210	Činnosti související s pozemní dopravou	26	0,14	18	0,10
55902	Ubytování ve vysokoškolských kolejích, domovech mládeže	27	0,14	18	0,10

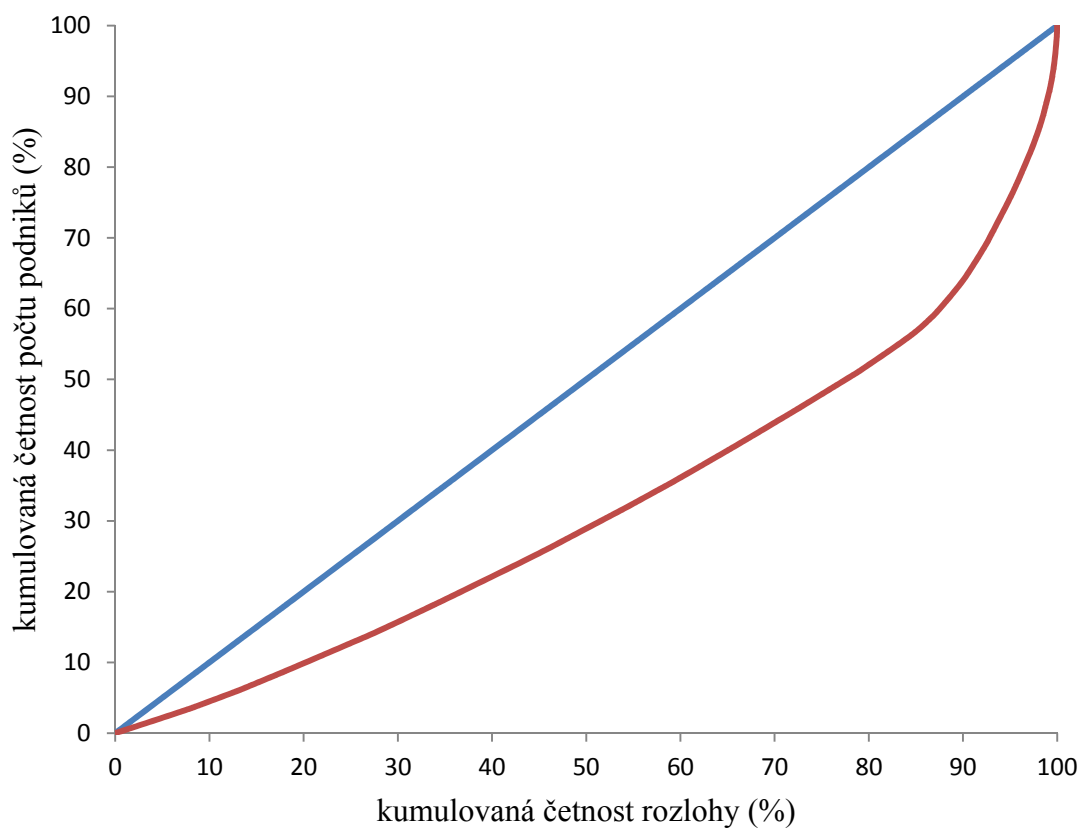
Zdroj: Data ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 11 – Společnosti v komunálním vlastnictví s potenciálem generování zisku založené do 25.9.2012

Kategorie	Název kategorie	Celkový počet	Počet založených od 1.1.2002	Podíl na celkovém počtu v %
3530	Výroba a rozvod tepla a klimatizovaného vzduchu, výroba ledu	115	11	9,57
36000	Shromažďování, úprava a rozvod vody	46	21	45,65
37000	Činnosti související s odpadními vodami	16	9	56,25
38	Shromažďování, sběr a odstraňování odpadů, úprava odpadů k dalšímu využití	13	3	23,08
38110	Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných	167	41	24,55
49310	Městská a příměstská pozemní osobní doprava	17		0,00
52210	Činnosti související s pozemní dopravou	18	9	50,00
6820	Pronájem a správa vlastních nebo pronajatých nemovitostí	58	17	29,31
68320	Správa nemovitostí na základě smlouvy nebo dohody	59	22	37,29
70220	Ostatní poradenství v oblasti podnikání a řízení	11	11	100,00
7490	Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti j. n.	12	9	75,00
81290	Ostatní úklidové činnosti	43	21	48,84
81300	Činnosti související s úpravou krajiny	11	2	18,18
87301	Sociální péče v domovech pro seniory	324	93	28,70
94999	Činnosti ostatních organizací j. n.	34	15	44,12
	Celkový součet	944	284	30,08

Zdroj: Data ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 12 - Lorenzova křivka - hustota podniků kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných dle klasifikace CZ-NACR na území ČR bez Prahy

Zdroj: Data ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 13 – Struktura zaniklých právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle druhu vlastnictví v období 2008 – 2012

Název kategorie	2008	2009	2010	2011	2012	Celkem
Soukromé	0	1	0	2	3	6
Komunální	4	5	1	2	1	13
Zahraniční (cizí)	0	3	0	1	0	4
Mezinárodní (domácí + zahraniční)	0	2	0	0	0	2
Celkový počet	4	11	1	5	4	25

Zdroj: Data ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 14 – Vlastnictví právnických osob kategorie 38110 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – klasifikace CZ-NACE dle velikostních kategorií obcí v roce 2012

Vlastnictví	Velikostní kategorie obce					
	0	1	2	3	4	5
Soukromé	120	23	18	14	36	29
Družstevní	1	0	0	0	0	0
Komunální	7	10	13	35	83	19
Vlastnictví sdružení, politických stran	0	0	0	1	0	0
Zahraniční (cizí)	29	2	2	2	8	2
Mezinárodní (domáci + zahraniční)	14	10	10	3	11	5
Smíšené	0	2	1	4	7	1
Celkový počet	171	47	44	59	145	56
% podíl komunálního vlastnictví na celkovém počtu	4,09	21,28	29,55	59,32	57,24	33,93
Počet obcí	5	21	37	68	542	5571

Legenda: Velikostní kategorie obce: 0 (100 000 a více), 1 (100 000 – 40 000), 2 (39 999 – 20 000), 3 (19 999 – 10 000), 4 (9 999 – 2 000), 5 (0 – 1999).

Zdroj: Data ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 15 – Vybrané finanční ukazatele komunálních podniků v rámci kategorie 38110 klasifikace CZ-NACE

Celkem		113		Hl.činnost		Hosp.činnost		Bez prodeje majetku		
		Rentabilita aktiv (%) čistý zisk/celková aktiva hlavní + hospodářská činnost	Rentabilita aktiv (%) čistý zisk/celková aktiva hlavní činnost	Rentabilita aktiv (%) čistý zisk/celková aktiva hospodářská činnost	Peněžní likvidita	Pohotová likvidita	Běžná likvidita	Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hlavní + hospodářská činnost (%)	Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hlavní činnost (%)	Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hospodářská činnost (%)
Průměr	2007	1,543	-2,317	3,736	2,184	3,507	3,751	1,214	-2,675	3,378
	2011	0,791	-1,229	1,248	2,066	3,317	3,515	0,515	-1,435	1,042
Medián	2007	0,770	-0,005	0,695	0,931	1,967	2,249	0,759	-0,134	0,266
	2011	1,346	-0,016	1,045	0,946	1,751	2,023	1,030	-0,136	1,045
Max	2007	84,298	46,275	98,407	73,775	106,219	106,219	84,298	46,275	98,407
	2011	31,507	31,892	50,433	62,802	103,648	103,648	31,507	31,892	50,433
Min	2007	-104,302	-202,709	-18,507	-0,209	0,000	0,069	-104,302	-202,709	-18,507
	2011	-67,025	-58,116	-67,025	0,000	0,211	0,277	-67,025	-58,116	-67,025
AS		2								
Průměr	2007	1,115			1,247	1,912	2,048	-0,912		
	2011	0,951			1,306	1,876	2,042	-1,871		
Medián	2007	1,115			1,247	1,912	2,048	-0,912		
	2011	0,951			1,306	1,876	2,042	-1,871		
Max	2007	1,329			1,560	2,401	2,519	0,835		
	2011	2,463			1,665	2,265	2,345	-1,367		
Min	2007	0,900			0,934	1,423	1,578	-2,658		
	2011	-0,561			0,946	1,488	1,739	-2,376		
SRO		34								
Průměr	2007	1,849			1,428	2,629	2,909	1,685		
	2011	2,529			1,682	3,106	3,385	2,245		
Medián	2007	1,939			0,689	2,025	2,497	1,845		

	2011	1,686			0,729	1,983	2,335	1,500		
Max	2007	65,533			9,017	10,582	11,161	65,533		
	2011	31,507			7,374	10,598	13,289	31,507		
Min	2007	-41,200			0,000	0,399	0,431	-41,200		
	2011	-12,925			0,000	0,576	0,672	-12,925		
Přísp org.	77	Hl.činnost		Hosp.činnost		Bez prodeje majetku				
Průměr	2007	1,419	-2,317	3,736	2,542	3,936	4,167	1,061	-2,675	3,378
	2011	0,019	-1,229	1,248	2,256	3,447	3,610	-0,187	-1,435	1,042
Medián	2007	0,516	-0,005	0,695	0,935	1,967	2,103	0,415	-0,134	0,266
	2011	0,855	-0,016	1,045	0,969	1,700	1,873	0,855	-0,136	1,045
Max	2007	84,298	46,275	98,407	73,775	106,219	106,219	84,298	46,275	98,407
	2011	27,483	31,892	50,433	62,802	103,648	103,648	23,539	31,892	50,433
Min	2007	-104,302	-202,709	-18,507	-0,209	0,000	0,069	-104,302	-202,709	-18,507
	2011	-67,025	-58,116	-67,025	0,009	0,211	0,277	-67,025	-58,116	-67,025

Zdroj: Data ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Příloha 16 – Vybrané finanční ukazatele komunálních podniků dle právní formy podnikání a velikostní kategorie vlastníka

		Hl.činnost		Hosp.činnost		Bez prodeje majetku				
		Rentabilita aktiv čistý zisk/celková aktiva hlavní + hospodářská činnost (%)	Rentabilita aktiv čistý zisk/celková aktiva hlavní činnost (%)	Rentabilita aktiv čistý zisk/celková aktiva hospodářská činnost (%)	Peněžní likvidita	Pohotovlá likvidita	Běžná likvidita	Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hlavní + hospodářská činnost (%)	Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hlavní činnost (%)	Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hospodářská činnost (%)
Celkem	113									
40000 - 100000	6									
Průměr	2007	0,442	-4,956	4,526	2,189	3,124	3,506	-3,009	-13,177	-3,694
	2011	0,484	-5,717	5,494	1,634	2,355	2,646	-0,461	-5,727	5,485
Medián	2007	0,641	-4,956	4,526	1,882	2,704	2,968	0,397	-13,177	-3,694
	2011	0,693	-5,717	5,494	1,339	1,982	2,109	-0,232	-5,727	5,485
Max	2007	1,329	-2,026	8,179	5,369	7,113	7,892	0,835	-7,887	8,179
	2011	2,463	-0,386	9,908	3,902	4,553	4,898	0,747	-0,406	9,908
Min	2007	-1,152	-7,887	0,874	0,783	1,362	1,578	-17,593	-18,467	-15,568
	2011	-1,139	-11,048	1,080	0,357	0,804	1,357	-2,376	-11,048	1,061
20000 - 39999	10									
Průměr	2007	-0,504	-1,911	2,961	9,004	12,917	13,195	-0,607	-1,933	2,939
	2011	4,082	2,658	3,825	1,977	2,583	2,892	3,882	2,652	3,819
Medián	2007	1,497	-0,329	0,542	1,535	2,197	2,563	1,397	-0,353	0,518
	2011	1,118	0,192	0,762	1,360	1,960	2,333	1,116	0,189	0,760
Max	2007	3,992	3,992	15,429	73,775	106,219	106,219	3,992	3,992	15,429
	2011	18,115	17,464	18,431	6,448	6,647	6,725	18,115	17,464	18,431
Min	2007	-19,256	-15,379	0,000	0,132	1,106	1,448	-19,412	-15,379	-0,082
	2011	-1,895	-18,366	0,000	0,000	0,801	1,189	-3,349	-18,366	-0,029
10000 - 19999	24									
Průměr	2007	1,543	0,600	0,994	2,044	3,042	3,401	1,420	0,497	0,891
	2011	3,381	1,146	2,374	2,309	3,295	3,704	3,325	1,071	2,299

Medián	2007	1,212	0,007	0,445	1,259	2,687	3,168	1,159	-0,020	0,445
	2011	2,048	0,001	2,381	1,906	2,686	2,802	2,048	0,001	1,988
Max	2007	25,207	20,806	4,401	5,349	6,256	6,605	25,140	20,739	4,335
	2011	13,514	11,133	6,651	6,687	10,598	13,289	13,278	10,739	6,651
Min	2007	-30,472	-34,526	-1,804	0,000	0,399	0,638	-30,472	-34,526	-1,804
	2011	-13,663	-13,663	0,000	0,000	0,211	0,277	-13,663	-13,663	0,000
2000 - 9999	65									
Průměr	2007	-0,670	-4,850	4,140	1,243	2,402	2,612	-0,863	-5,039	3,952
	2011	1,062	-2,310	2,787	1,213	2,178	2,287	0,721	-2,604	2,493
Medián	2007	0,635	-0,007	0,579	0,682	1,748	1,965	0,635	-0,094	0,234
	2011	1,367	-0,145	0,897	0,625	1,482	1,581	1,030	-0,324	0,822
Max	2007	27,546	25,341	98,407	11,372	14,636	14,920	27,546	25,341	98,407
	2011	31,507	31,892	50,433	7,374	8,496	8,775	31,507	31,892	50,433
Min	2007	-104,302	-202,709	-18,507	-0,209	0,000	0,069	-104,302	-202,709	-18,507
	2011	-58,116	-58,116	-20,903	0,000	0,365	0,559	-58,116	-58,116	-20,903
0 - 1999	8									
Průměr	2007	22,907	19,115	9,728	1,722	2,407	2,436	22,907	19,115	9,728
	2011	-13,072	-0,218	-28,199	8,705	14,271	14,351	-13,072	-0,218	-28,199
Medián	2007	8,205	15,313	0,446	0,707	1,469	1,469	8,204	15,313	0,446
	2011	-0,766	-0,338	-24,159	1,225	1,698	1,921	-0,766	-0,338	-24,159
Max	2007	84,298	46,275	38,022	6,245	6,371	6,371	84,298	46,275	38,022
	2011	4,363	4,221	2,548	62,802	103,648	103,648	4,363	4,221	2,548
Min	2007	-2,297	-0,443	0,000	0,000	0,748	0,748	-2,297	-0,443	0,000
	2011	-67,025	-4,417	-67,025	0,000	0,510	0,510	-67,025	-4,417	-67,025

AS		Hl.činnost		Hosp.činnost			Bez prodeje majetku			
		Rentabilita aktiv čistý zisk/celková aktiva hlavní + hospodářská činnost (%)	Rentabilita aktiv čistý zisk/celková aktiva hlavní činnost (%)	Rentabilita aktiv čistý zisk/celková aktiva hospodářská činnost (%)	Peněžní likvidita	Pohotová likvidita	Běžná likvidita	Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hlavní + hospodářská činnost (%)	Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hlavní činnost (%)	Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hospodářská činnost (%)

40000 - 100000	2									
Průměr	2007	1,115			1,247	1,912	2,048	-0,912		
	2011	0,951			1,306	1,876	2,042	-1,871		
Medián	2007	1,115			1,247	1,912	2,048	-0,912		
	2011	0,951			1,306	1,876	2,042	-1,871		
Max	2007	1,329			1,560	2,401	2,519	0,835		
	2011	2,463			1,665	2,265	2,345	-1,367		
Min	2007	0,900			0,934	1,423	1,578	-2,658		
	2011	-0,561			0,946	1,488	1,739	-2,376		

SRO

40000 - 100000	2									
Průměr	2007	0,641			2,243	3,222	3,548	0,537		
	2011	0,724			2,913	3,937	4,281	0,720		
Medián	2007	0,641			2,243	3,222	3,548	0,537		
	2011	0,724			2,913	3,937	4,281	0,720		
Max	2007	0,723			2,282	3,436	3,678	0,571		
	2011	0,756			3,902	4,553	4,898	0,747		
Min	2007	0,559			2,205	3,007	3,418	0,502		
	2011	0,693			1,924	3,322	3,665	0,693		
20000 - 39999	4									
Průměr	2007	-2,835			1,448	2,605	2,847	-3,059		
	2011	0,483			1,354	2,370	2,579	-0,010		
Medián	2007	2,255			1,611	2,674	2,968	2,179		
	2011	-0,016			1,105	1,990	2,230	-0,275		
Max	2007	3,404			2,437	3,443	3,614	2,819		
	2011	3,858			3,205	4,236	4,441	3,858		
Min	2007	-19,256			0,132	1,630	1,840	-19,412		
	2011	-1,895			0,000	1,265	1,415	-3,349		

10000 - 19999	9									
Průměr	2007	1,457			1,925	3,257	3,681	1,301		
	2011	3,150			2,837	4,616	5,210	3,126		
Medián	2007	1,803			1,224	2,774	3,198	1,767		
	2011	1,755			1,466	2,860	2,955	1,755		
Max	2007	17,798			5,349	6,256	6,311	17,798		
	2011	13,278			6,687	10,598	13,289	13,278		
Min	2007	-10,401			0,000	0,399	0,638	-10,796		
	2011	-1,668			0,000	1,321	1,715	-1,668		
2000 - 9999	15									
Průměr	2007	-0,537			1,112	2,362	2,619	-0,743		
	2011	3,012			1,162	2,703	2,835	2,514		
Medián	2007	2,154			0,026	1,464	1,801	2,154		
	2011	1,908			0,432	1,397	1,435	1,617		
Max	2007	20,753			9,017	10,582	11,161	20,753		
	2011	31,507			7,374	8,496	8,775	31,507		
Min	2007	-41,200			0,000	0,431	0,431	-41,200		
	2011	-12,925			0,000	0,576	0,672	-12,925		
0 - 1999	4									
Průměr	2007	16,971			1,068	1,945	2,004	16,971		
	2011	2,272			0,744	1,543	1,702	2,272		
Medián	2007	2,325			0,012	0,825	0,906	2,324		
	2011	2,790			0,320	1,263	1,561	2,790		
Max	2007	65,533			4,248	5,381	5,457	65,533		
	2011	4,363			2,335	2,732	2,770	4,363		
Min	2007	-2,297			0,000	0,748	0,748	-2,297		
	2011	-0,856			0,000	0,915	0,915	-0,856		

Přísp. org.	Hl.činnost	Hosp.činnost	Bez prodeje majetku
----------------	------------	--------------	------------------------

40000 - 100000	2	Rentabilita aktiv čistý zisk/celková aktiva hlavní + hospodářská činnost (%)	Rentabilita aktiv čistý zisk/celková aktiva hlavní činnost (%)	Rentabilita aktiv čistý zisk/celková aktiva hospodářská činnost (%)	Peněžní likvidita	Pohotová likvidita	Běžná likvidita	Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hlavní + hospodářská činnost (%)	Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hlavní činnost (%)	Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hospodářská činnost (%)
Průměr	2007	-0,430	-4,956	4,526	3,076	4,237	4,921	-8,651	-13,177	-3,694
	2011	-0,222	-5,717	5,494	0,685	1,252	1,615	-0,232	-5,727	5,485
Medián	2007	3,207	-2,616	5,823	0,923	2,657	2,743	3,207	-2,616	5,823
	2011	-2,389	-4,754	2,366	0,460	1,989	2,095	-2,443	-4,808	2,312
Max	2007	0,292	-2,026	8,179	5,369	7,113	7,892	0,292	-7,887	8,179
	2011	0,694	-0,386	9,908	1,012	1,700	1,873	0,675	-0,406	9,908
Min	2007	-1,152	-7,887	0,874	0,783	1,362	1,950	-17,593	-18,467	-15,568
	2011	-1,139	-11,048	1,080	0,357	0,804	1,357	-1,139	-11,048	1,061
20000 - 39999	6									
Průměr	2007	1,049	-1,911	2,961	14,041	19,791	20,094	1,028	-1,933	2,939
	2011	6,482	2,658	3,825	2,393	2,724	3,101	6,477	2,652	3,819
Medián	2007	0,839	-0,329	0,542	1,535	1,909	2,494	0,816	-0,353	0,518
	2011	2,124	0,192	0,762	1,690	1,960	2,603	2,122	0,189	0,760
Max	2007	3,992	3,992	15,429	73,775	106,219	106,219	3,992	3,992	15,429
	2011	18,115	17,464	18,431	6,448	6,647	6,725	18,115	17,464	18,431
Min	2007	-1,866	-15,379	0,000	0,851	1,106	1,448	-1,866	-15,379	-0,082
	2011	0,000	-18,366	0,000	0,482	0,801	1,189	0,000	-18,366	-0,029
10000 - 19999	15									
Průměr	2007	1,594	0,600	0,994	2,115	2,913	3,233	1,491	0,497	0,891
	2011	3,520	1,146	2,374	1,992	2,503	2,800	3,445	1,071	2,299
Medián	2007	0,765	0,007	0,445	1,294	2,132	2,530	0,743	-0,020	0,445
	2011	2,219	0,001	2,381	1,926	2,553	2,615	2,219	0,001	1,988
Max	2007	25,207	20,806	4,401	4,795	5,851	6,605	25,140	20,739	4,335
	2011	13,514	11,133	6,651	5,796	6,242	6,626	13,120	10,739	6,651
Min	2007	-30,472	-34,526	-1,804	0,548	1,012	1,414	-30,472	-34,526	-1,804

	2011	-13,663	-13,663	0,000	0,065	0,211	0,277	-13,663	-13,663	0,000
2000 - 9999	50									
Průměr	2007	-0,710	-4,850	4,140	1,282	2,414	2,610	-0,899	-5,039	3,952
	2011	0,477	-2,310	2,787	1,229	2,021	2,123	0,184	-2,604	2,493
Medián	2007	0,403	-0,007	0,579	0,778	1,847	1,999	0,328	-0,094	0,234
	2011	0,724	-0,145	0,897	0,759	1,583	1,617	0,584	-0,324	0,822
Max	2007	27,546	25,341	98,407	11,372	14,636	14,920	27,546	25,341	98,407
	2011	27,483	31,892	50,433	7,093	7,247	7,321	23,539	31,892	50,433
Min	2007	-104,302	-202,709	-18,507	-0,209	0,000	0,069	-104,302	-202,709	-18,507
	2011	-58,116	-58,116	-20,903	0,009	0,365	0,559	-58,116	-58,116	-20,903
0 - 1999	4									
Průměr	2007	28,843	19,115	9,728	2,375	2,868	2,868	28,843	19,115	9,728
	2011	-28,416	-0,218	-28,199	16,666	27,000	27,000	-28,416	-0,218	-28,199
Medián	2007	15,759	15,313	0,446	1,278	2,003	2,003	15,759	15,313	0,446
	2011	-22,983	-0,338	-24,159	1,905	1,921	1,921	-22,983	-0,338	-24,159
Max	2007	84,298	46,275	38,022	6,245	6,371	6,371	84,298	46,275	38,022
	2011	-0,675	4,221	2,548	62,802	103,648	103,648	-0,675	4,221	2,548
Min	2007	-0,443	-0,443	0,000	0,698	1,097	1,097	-0,443	-0,443	0,000
	2011	-67,025	-4,417	-67,025	0,053	0,510	0,510	-67,025	-4,417	-67,025

Zdroj: Data ČSU, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Příloha 17 – Vybrané finanční ukazatele podniků v odvětví shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v roce 2007

2007	Celé odvětví		Smíšené		Soukromé		Komunální		Komunální - outsourcing služeb	
	Průměr	Medián	Průměr	Medián	Průměr	Medián	Průměr	Medián	Průměr	Medián
Celkové výnosy/aktiva	2,22	1,74	1,53	1,12	1,79	1,51	2,40	1,85	2,43	1,85
Rentabilita aktiv čistý zisk/celková aktiva hlavní + hospodářská činnost (%)	3,76	1,67	3,31	2,89	10,79	6,69	1,54	0,77	1,72	0,77
Rentabilita aktiv čistý zisk/celková aktiva hlavní činnost (%)	-2,32	0,00					-2,32	0,00	-2,32	0,00
Rentabilita aktiv čistý zisk/celková aktiva hospodářská činnost (%)	3,74	0,69					3,74	0,69	3,74	0,69
Peněžní likvidita	2,09	0,86	3,59	0,84	1,52	0,48	2,18	0,93	2,40	0,99
Pohotová likvidita	3,40	1,85	4,56	2,16	2,85	1,49	3,51	1,97	3,72	2,04
Běžná likvidita	3,62	2,19	4,68	2,24	3,01	1,58	3,75	2,25	3,96	2,33
Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hlavní + hospodářská činnost (%)	3,27	1,31	3,30	2,87	9,70	6,69	1,21	0,76	1,38	0,74
Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hlavní činnost (%)	-2,68	-0,13					-2,68	-0,13	-2,68	-0,13
Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hospodářská činnost (%)	3,38	0,27					3,38	0,27	3,38	0,27

Zdroj: Data ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Příloha 18 – Vybrané finanční ukazatele podniků v odvětví shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných v roce 2011

2011	Celé odvětví		Smíšené		Soukromé		Komunální		Komunální - outsourcing služeb	
	Průměr	Medián	Průměr	Median	Průměr	Medián	Průměr	Median	Průměr	Medián
Celkové výnosy/aktiva	1,94	1,50	1,33	1,09	1,41	1,04	2,14	1,61	2,15	1,59
Rentabilita aktiv čistý zisk/celková aktiva hlavní + hospodářská činnost (%)	2,68	1,63	17,88	10,13	5,67	2,53	0,79	1,35	0,35	0,89
Rentabilita aktiv čistý zisk/celková aktiva hlavní činnost (%)	-1,23	-0,02					-1,23	-0,02	-1,23	-0,02
Rentabilita aktiv čistý zisk/celková aktiva hospodářská činnost (%)	1,25	1,04					1,25	1,04	1,25	1,04
Peněžní likvidita	2,25	0,97	4,97	3,79	2,31	0,76	2,07	0,95	2,23	1,01
Pohotová likvidita	3,73	1,95	7,41	5,50	4,30	2,31	3,32	1,75	3,43	1,82
Běžná likvidita	3,99	2,18	8,11	5,84	4,66	2,90	3,51	2,02	3,62	2,02
Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hlavní + hospodářská činnost (%)	2,31	1,50	17,26	6,94	5,04	1,84	0,51	1,03	0,05	0,86
Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hlavní činnost (%)	-1,44	-0,14					-1,44	-0,14	-1,44	-0,14
Rentabilita aktiv čistý zisk-tržby z prodeje dl.majetku/celková aktiva hospodářská činnost (%)	1,04	1,04					1,04	1,04	1,04	1,04

Zdroj: Data ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Příloha 19 – Spearmanovy korelace mezi velikostí vlastníka (počet obyvatel obce či města) a velikostí podniku (celkový obrat) v komunálním vlastnictví v letech 2007 a 2011 dle právní formy podnikání na vzorku 113 podniků s hlavní činností dle CZ-NACE 38110 - Shromáždování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – při rozdělení do pěti velikostních kategorií vlastníka

Označ. korelace jsou významné na hl. p
<,05000

Dvojice proměnných		Počet platných N	Spearman R	t(N-2)	p-hodn.
Rok 2007 Celkem	Počet obyvatel k 31.12.2007 & obrat 2007	113	0,788469	13,50574	0,000000
	Dle velikostní kategorie				
	1	6	0,657143	1,743626	0,156175
	2	10	-0,127660	0,364056	0,725250
	3	24	0,572174	3,272318	0,003483
	4	65	0,571023	5,520969	0,000001
	5	8	0,238095	0,600481	0,570156
Rok 2011 Celkem	Počet obyvatel k 31.12.2011 & obrat 2011	113	0,810888	14,59880	0,000000
	Dle velikostní kategorie				
	1	6	0,828571	2,959800	0,041563
	2	10	-0,170214	0,488566	0,638259
	3	24	0,407826	2,095015	0,047901
	4	65	0,565865	5,447459	0,000001
	5	8	0,047619	0,116775	0,910849
Rok 2007 A.S. + S.R.O.	Počet obyvatel k 31.12.2007 & obrat 2007	36	0,890605	11,41892	0,000000
	Dle velikostní kategorie				
	1	4	0,400000	0,617213	0,600000
	2	4	1,000000		
	3	9	0,733333	2,853810	0,024554
	4	15	0,685714	3,396726	0,004772

	5	4	0,400000	0,617213	0,600000
Rok 2011 A.S. + S.R.O.					
Počet obyvatel k 31.12.2011 & obrat 2011		36	0,900129	12,04848	0,000000
Dle velikostní kategorie					
	1	4	0,800000	1,885618	0,200000
	2	4	0,800000	1,885618	0,200000
	3	9	0,616667	2,072531	0,076929
	4	15	0,785714	4,579665	0,000516
	5	4	0,400000	0,617213	0,600000

Rok 2007 Přísp. org					
Počet obyvatel k 31.12.2007 & obrat 2007		77	0,714969	8,856129	0,000000
Dle velikostní kategorie					
	1	2			
	2	6	-0,714286	-2,04124	0,110787
	3	15	0,467857	1,908662	0,078630
	4	50	0,506843	4,073495	0,000173
	5	4	-0,800000	-1,88562	0,200000

Rok 2011 Přísp. org					
Počet obyvatel k 31.12.2011 & obrat 2011		77	0,748594	9,777865	0,000000
Dle velikostní kategorie					
	1	2			
	2	6	-0,600000	-1,50000	0,208000
	3	15	0,260714	0,973693	0,347979
	4	50	0,482353	3,814985	0,000389
	5	4	-0,800000	-1,88562	0,200000

Legenda velikostní kategorie (počet obyvatel): 1=40000 - 100000, 2=20000 - 39999, 3=10000 - 19999, 4=2000 - 9999, 5=0 - 1999

Zdroj: Data ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Příloha 20 – Spearmanovy korelace mezi vybranými ukazateli podniků v komunálním vlastnictví v letech 2007 a 2011 na vzorku 113 podniků s hlavní činností dle CZ-NACE 38110 - Shromáždování a sběr odpadů, kromě nebezpečných – dle velikostní kategorie a právní formy podnikání

Dvojice proměnných	Označ. korelace jsou významné na hl. p <,05000			
	Počet platných N	Spearman R	t(N-2)	p-hodn.
Celkem				
Rok				
2007				
Krátkodobý fin.majetek & Stav 31_12_2007 počet obyvatel	113	0,661442	9,291690	0,000000
Dle velikostní kategorie				
1	6	0,771429	2,424672	0,072397
2	10	-0,340427	-1,02404	0,335782
3	24	0,312677	1,544000	0,136852
4	65	0,053442	0,424788	0,672438
5	8	0,479051	1,336804	0,229741
Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek & Stav 31_12_2007 počet obyvatel	113	0,569130	7,292396	0,000000
Dle velikostní kategorie				
1	6	-0,028571	-0,057166	0,957155
2	10	-0,510641	-1,67983	0,131502
3	24	0,155652	0,739081	0,467671
4	65	0,302896	2,522667	0,014185
5	8	0,119763	0,295484	0,777583
Celkové náklady & Stav 31_12_2007 počet obyvatel	113	0,735646	11,44213	0,000000
Dle velikostní kategorie				
1	6	0,485714	1,111325	0,328723
2	10	-0,139818	-0,39939	0,700057
3	24	0,513913	2,809917	0,010203
4	65	0,485883	4,412437	0,000041
5	8	0,309524	0,797331	0,455645
Výsledek hospodaření po zdanění & Stav 31_12_2007 počet obyvatel	113	0,256122	2,791526	0,006178
Dle velikostní kategorie				
1	6	-0,257143	-0,532181	0,622787
2	10	-0,662617	-2,50236	0,036806

	3	24	0,328696	1,632423	0,116823
	4	65	0,000219	0,001735	0,998622
	5	8	-0,238095	-0,600481	0,570156
<hr/>					
Rok 2011					
Krátkodobý fin.majetek & Stav 31_12_2011 počet obyvatel	113		0,631101	8,571696	0,000000
Dle velikostní kategorie					
1	6	0,714286	2,041241	0,110787	
2	10	-0,231004	-0,67154	0,520792	
3	24	0,403478	2,068309	0,050566	
4	65	0,215388	1,750680	0,084869	
5	8	0,826362	3,594433	0,011443	
<hr/>					
Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek & Stav 31_12_2011 počet obyvatel	113		0,543719	6,825523	0,000000
Dle velikostní kategorie					
1	6	-0,028571	-0,057166	0,957155	
2	10	-0,389060	-1,19454	0,266478	
3	24	0,014783	0,069344	0,945342	
4	65	0,224846	1,831555	0,071746	
5	8	0,073193	0,179766	0,863253	
<hr/>					
Celkové náklady & Stav 31_12_2011 počet obyvatel	113		0,744042	11,73266	0,000000
Dle velikostní kategorie					
1	6	0,542857	1,292786	0,265703	
2	10	0,048632	0,13772	0,893868	
3	24	0,309565	1,526998	0,141011	
4	65	0,458042	4,089853	0,000125	
5	8	0,047619	0,116775	0,910849	
<hr/>					
Výsledek hospodaření po zdanění & Stav 31_12_2011 počet obyvatel	113		0,336414	3,763715	0,000269
Dle velikostní kategorie					
1	6	0,600000	1,500000	0,208000	
2	10	-0,243162	-0,70905	0,498434	
3	24	0,388696	1,978740	0,060498	
4	65	0,136627	1,094712	0,277811	
5	8	0,333333	0,866025	0,419753	
<hr/>					

A.S. +
S.R.O.

Rok
2007

Krátkodobý fin.majetek & Stav 31_12_2007 počet obyvatel	36	0,678660	5,388005	0,000005
Dle velikostní kategorie				
1	4	0,600000	1,06066	0,400000
2	4	-1,00000		
3	9	0,225943	0,613659	0,558846
4	15	-0,233406	-0,865463	0,402474
5	4	0,948683	4,242641	0,051317

Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek & Stav 31_12_2007 počet obyvatel	36	0,735067	6,321792	0,000000
Dle velikostní kategorie				
1	4	-0,800000	-1,88562	0,200000
2	4	0,40000	0,617213	0,600000
3	9	0,366667	1,042733	0,331740
4	15	0,150539	0,549031	0,592290
5	4	0,400000	0,617213	0,600000

Celkové náklady & Stav 31_12_2007 počet obyvatel	36	0,841956	9,099146	0,000000
Dle velikostní kategorie				
1	4	0,400000	0,61721	0,600000
2	4	1,00000		
3	9	0,583333	1,900138	0,099186
4	15	0,485714	2,003469	0,066426
5	4	0,400000	0,617213	0,600000

Výsledek hospodaření po zdanění & Stav 31_12_2007 počet obyvatel	36	0,352638	2,197377	0,034905
Dle velikostní kategorie				
1	4	-0,800000	-1,88562	0,200000
2	4	-0,20000	-0,288675	0,800000
3	9	-0,016667	-0,044102	0,966055
4	15	0,228571	0,846536	0,412566
5	4	0,400000	0,617213	0,600000

Rok
2011

Krátkodobý fin.majetek & Stav 31_12_2011 počet obyvatel	36	0,676804	5,360782	0,000006
Dle velikostní kategorie				
1	4	0,600000	1,06066	0,400000
2	4	0,200000	0,288675	0,800000
3	9	0,416667	1,212678	0,264586
4	15	0,170937	0,625530	0,542449

	5	4	0,948683	4,242641	0,051317
Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek & Stav 31_12_2011 počet obyvatel		36	0,785894	7,410722	0,000000
Dle velikostní kategorie					
	1	4	-0,800000	-1,88562	0,200000
	2	4	0,400000	0,617213	0,600000
	3	9	0,583333	1,900138	0,099186
	4	15	0,418231	1,660117	0,120806
	5	4	0,400000	0,617213	0,600000
Celkové náklady & Stav 31_12_2011 počet obyvatel		36	0,832175	8,750692	0,000000
Dle velikostní kategorie					
	1	4	0,400000	0,61721	0,600000
	2	4	1,000000		
	3	9	0,383333	1,098087	0,308495
	4	15	0,632143	2,941496	0,011458
	5	4	0,400000	0,617213	0,600000
Výsledek hospodaření po zdanění & Stav 31_12_2011 počet obyvatel		36	0,286248	1,741988	0,090552
Dle velikostní kategorie					
	1	4	0,800000	1,88562	0,200000
	2	4	-0,200000	-0,288675	0,800000
	3	9	0,466667	1,396017	0,205386
	4	15	0,368186	1,427815	0,176925
	5	4	0,400000	0,617213	0,600000
Přísp. org. Rok 2007					
Krátkodobý fin.majetek & Stav 31_12_2007 počet obyvatel		77	0,683422	8,107417	0,000000
Dle velikostní kategorie					
	1	2			
	2	6	-0,085714	-0,17206	0,871743
	3	15	0,335714	1,285012	0,221212
	4	50	0,181465	1,278449	0,207238
	5	4	0,800000	1,88562	0,200000
Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek & Stav 31_12_2007 počet obyvatel		77	0,573126	6,056885	0,000000
Dle velikostní kategorie					
	1	2			

	2	6	-0,771429	-2,42467	0,072397
	3	15	0,057143	0,206369	0,839700
	4	50	0,452293	3,513493	0,000975
	5	4	-0,948683	-4,24264	0,051317
<hr/>					
Celkové náklady & Stav 31_12_2007 počet obyvatel Dle velikostní kategorie		77	0,714233	8,837507	0,000000
	1	2			
	2	6	-0,714286	-2,04124	0,110787
	3	15	0,467857	1,908662	0,078630
	4	50	0,516447	4,178402	0,000123
	5	4	-0,400000	-0,61721	0,600000
<hr/>					
Výsledek hospodaření po zdanění & Stav 31_12_2007 počet obyvatel Dle velikostní kategorie		77	0,127162	1,110271	0,270429
	1	2			
	2	6	-0,657143	-1,74363	0,156175
	3	15	0,539286	2,308953	0,038022
	4	50	-0,091957	-0,639806	0,525341
	5	4	-0,800000	-1,88562	0,200000
<hr/>					
Rok 2011					
Krátkodobý fin.majetek & Stav 31_12_2011 počet obyvatel Dle velikostní kategorie		77	0,592881	6,375960	0,000000
	1	2			
	2	6	-0,600000	-1,50000	0,208000
	3	15	0,457143	1,853232	0,086678
	4	50	0,216134	1,533674	0,131675
	5	4	0,800000	1,88562	0,200000
<hr/>					
Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek & Stav 31_12_2011 počet obyvatel Dle velikostní kategorie		77	0,433647	4,167758	0,000082
	1	2			
	2	6	-0,771429	-2,42467	0,072397
	3	15	-0,167857	-0,613928	0,549856
	4	50	0,241306	1,722728	0,091376
	5	4	-0,774597	-1,73205	0,225403
<hr/>					
Celkové náklady & Stav 31_12_2011 počet obyvatel Dle velikostní kategorie		77	0,742468	9,598656	0,000000
	1	2			

	2	6	-0,314286	-0,66212	0,544093
	3	15	0,178571	0,654366	0,524284
	4	50	0,473902	3,728559	0,000508
	5	4	-0,800000	-1,88562	0,200000

Výsledek hospodaření po zdanění
& Stav 31_12_2011 počet obyvatel
Dle velikostní kategorie

	1	2			
	2	6	-0,714286	-2,04124	0,110787
	3	15	0,467857	1,908662	0,078630
	4	50	0,075246	0,522802	0,603517
	5	4	0,400000	0,61721	0,600000

Legenda velikostní kategorie (počet obyvatel): 1=40000 - 100000, 2=20000 - 39999, 3=10000 - 19999,
4=2000 - 9999, 5=0 - 1999

Zdroj: Data ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování

Příloha 21 – Spearmanovy korelace mezi celkovými náklady na služby a vybranými ukazateli podniků v komunálním vlastnictví v letech 2007 a 2011 na vzorku 103 podniků s hlavní činností dle CZ-NACE 38110 - Shromáždění a sběr odpadů, kromě nebezpečných – dle velikostní kategorie a právní formy podnikání

Dvojice proměnných		Označ. korelace jsou významné na hl. p <,05000			
		Počet platných N	Spearman R	t(N-2)	p-hodn.
Celkem					
Rok 2007					
Stav 31_12_2007 počet obyvatel & Náklady na služby		103	0,692257	9,640516	0,000000
Dle velikostní kategorie					
	1	6	0,200000	0,408248	0,704000
	2	10	0,303953	0,902404	0,393201
	3	22	0,436477	2,169555	0,042264
	4	58	0,319696	2,524892	0,014433
	5	7	0,678571	2,065706	0,093750
Výnosy celkem & Náklady na služby		103	0,889269	19,53945	0,00
Dle velikostní kategorie					
	1	6	0,657143	1,743626	0,156175
	2	10	0,769697	3,410087	0,009222
	3	22	0,667984	4,014263	0,000680
	4	58	0,796364	9,853291	0,000000
	5	7	0,357143	0,854982	0,431611
Celkové náklady & Náklady na služby		103	0,838067	15,43802	0,000000
Dle velikostní kategorie					
	1	6	-0,028571	-0,057166	0,957155
	2	10	0,672727	2,571678	0,033041
	3	22	0,363072	1,742620	0,096757
	4	58	0,675351	6,852738	0,000000
	5	7	0,250000	0,577350	0,588724
Rok 2011					
Stav 31_12_2011 počet obyvatel & Náklady na služby		103	0,663180	8,904778	0,000000
Dle velikostní kategorie					
	1	6	0,085714	0,172062	0,871743

	2	10	0,340427	1,024038	0,335782
	3	22	0,326934	1,547111	0,137515
	4	58	0,186748	1,422521	0,160422
	5	7	0,535714	1,418634	0,215217
<hr/>					
Výnosy celkem & Náklady na služby		103	0,858968	16,85940	0,00
Dle velikostní kategorie					
	1	6	0,542857	1,292786	0,265703
	2	10	0,624242	2,260055	0,053718
	3	22	0,681536	4,165051	0,000478
	4	58	0,731705	8,033168	0,000000
	5	7	0,357143	0,854982	0,431611
<hr/>					
Celkové náklady & Náklady na služby		103	0,809671	13,86493	0,000000
Dle velikostní kategorie					
	1	6	-0,085714	-0,172062	0,871743
	2	10	0,648485	2,409519	0,042540
	3	22	0,319029	1,505405	0,147851
	4	58	0,631856	6,100453	0,000000
	5	7	0,357143	0,854982	0,431611
<hr/>					

A.S. + S.R.O.

Rok 2007

Stav 31_12_2007 počet obyvatel & Náklady na služby		26	0,762182	5,767877	0,000006
Dle velikostní kategorie					
	1	4	0,400000	0,617213	0,600000
	2	4	1,000000		
	3	7	0,464286	1,172171	0,293934
	4	8	0,476190	1,32647	0,232936
	5	3	1,000000		
<hr/>					

Výnosy celkem & Náklady na služby		26	0,937596	13,20944	0,000000
Dle velikostní kategorie					
	1	4	1,000000		
	2	4	1,000000		
	3	7	0,750000	2,535463	0,052181
	4	8	0,857143	4,07620	0,006530
	5	3	0,500000	0,577350	0,666667
<hr/>					

Celkové náklady & Náklady na služby		26	0,955377	15,84476	0,000000
Dle velikostní kategorie					

	1	4	1,000000		
	2	4	1,000000		
	3	7	0,964286	8,140806	0,000454
	4	8	0,976190	11,02352	0,000033
	5	3	0,500000	0,577350	0,666667

Rok 2011

Stav 31_12_2007 počet obyvatel & Náklady na služby		26	0,753291	5,611114	0,000009
Dle velikostní kategorie					
	1	4	0,000000	0,000000	1,000000
	2	4	1,000000		
	3	7	0,392857	0,955259	0,383317
	4	8	0,666667	2,19089	0,070988
	5	3	1,000000		

Výnosy celkem & Náklady na služby		26	0,919815	11,48500	0,000000
Dle velikostní kategorie					
	1	4	0,600000	1,060660	0,400000
	2	4	0,800000	1,885618	0,200000
	3	7	0,964286	8,140806	0,000454
	4	8	0,880952	4,56015	0,003850
	5	3	0,500000	0,577350	0,666667

Celkové náklady & Náklady na služby		26	0,934861	12,90048	0,000000
Dle velikostní kategorie					
	1	4	0,800000	1,885618	0,200000
	2	4	1,000000		
	3	7	1,000000		
	4	8	0,976190	11,02352	0,000033
	5	3	0,500000	0,577350	0,666667

Přísp. org.

Rok 2007

Stav 31_12_2007 počet obyvatel & Náklady na služby		77	0,643909	7,288454	0,000000
Dle velikostní kategorie					
	1	2			
	2	6	-0,257143	-0,532181	0,622787
	3	15	0,335714	1,285012	0,221212
	4	50	0,353758	2,620343	0,011727
	5	4	-0,800000	-1,88562	0,200000

Výnosy celkem & Náklady na		77	0,887192	16,65213	0,000000
----------------------------	--	----	----------	----------	----------

služby					
Dle velikostní kategorie					
	1	2			
	2	6	0,828571	2,959800	0,041563
	3	15	0,650000	3,083962	0,008712
	4	50	0,788331	8,877223	0,000000
	5	4	0,400000	0,61721	0,600000

Celkové náklady & Náklady na služby		77	0,884458	16,41511	0,000000
-------------------------------------	--	----	----------	----------	----------

Dle velikostní kategorie

	1	2			
	2	6	0,828571	2,959800	0,041563
	3	15	0,650000	3,083962	0,008712
	4	50	0,786026	8,809144	0,000000
	5	4	-0,200000	-0,28868	0,800000

Rok 2011

Stav 31_12_2007 počet obyvatel & Náklady na služby		77	0,614964	6,753800	0,000000
--	--	----	----------	----------	----------

Dle velikostní kategorie

	1	2			
	2	6	-0,142857	-0,288675	0,787172
	3	15	0,121429	0,441081	0,666401
	4	50	0,208259	1,475209	0,146686
	5	4	-0,800000	-1,88562	0,200000

Výnosy celkem & Náklady na služby		77	0,867580	15,10857	0,000000
-----------------------------------	--	----	----------	----------	----------

Dle velikostní kategorie

	1	2			
	2	6	0,828571	2,959800	0,041563
	3	15	0,532143	2,266176	0,041159
	4	50	0,754526	7,965479	0,000000
	5	4	0,400000	0,61721	0,600000

Celkové náklady & Náklady na služby		77	0,872049	15,43089	0,000000
-------------------------------------	--	----	----------	----------	----------

Dle velikostní kategorie

	1	2			
	2	6	0,942857	5,659453	0,004805
	3	15	0,557143	2,419035	0,030961
	4	50	0,772389	8,425205	0,000000
	5	4	0,400000	0,61721	0,600000

Legenda velikostní kategorie (počet obyvatel): 1=40000 - 100000, 2=20000 - 39999, 3=10000 - 19999, 4=2000 - 9999, 5=0 - 1999

Zdroj: Data ČSÚ, ARIS, ÚFIS, www.justice.cz, vlastní zpracování